

PROGRAMMABEGROTING
2021

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
<hr/>	
Leeswijzer	8
Beleidsbegroting	9
<hr/>	
Programma 1: Meedoen in Leiderdorp	10
1A: Actieve en gezonde inwoners	10
1B: Zelfredzame inwoners	14
1C: Ondersteunde inwoners	20
Waar staat je gemeente	24
Wat mag het kosten?	25
Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp	27
2A: Werken en ondernemen in het dorp	27
2B: Wonen en recreëren in het dorp	32
2C: Ruimte in het dorp	38
2D: Dienstverlening aan het dorp	44
2E: Grondexploitaties	49
Waar staat je gemeente	51
Wat mag het kosten?	52
Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp	55
3A: Bestuur	55
3B: Bedrijfsvoering	57
3C: Regiozaken	59
Waar staat je gemeente	63
Wat mag het kosten?	64
Algemene dekkingsmiddelen	66
Algemeen	66
Waar staat je gemeente	67
Wat mag het kosten?	68
Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	70
Algemeen	70
Waar staat je gemeente	71
Wat mag het kosten?	72
Paragrafen	73
Paragraaf 1: Lokale heffingen	74
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	89
Paragraaf 4: Financiering	98
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	102
Paragraaf 6: Verbonden partijen	103
Paragraaf 7: Grondbeleid	111
Financiële begroting	115
<hr/>	

Overzicht van baten en lasten en de toelichting	117
A: Overzicht van baten en lasten	117
B: Grondslagen voor de begroting	119
C: Structureel en reëel evenwicht	121
Uiteenzetting financiële positie en toelichting	124
D: Geprognosticeerde begin- en eindbalans	124
E: Investerings	125
F: Reserves	131
G: Voorzieningen	138
H: EMU-saldo	144
Overzicht per taakveld	145
Bijlagen	147
<hr/>	
Bijlage 1: Samenstelling bestuur	149
Bijlage 2: Afkortingenlijst	152
Bijlage 3: Vastgestelde dekkingsmaatregelen ‘Naar een Toekomstbestendige Begroting’	154

WOORD VOORAF

Voor u ligt een begroting 2021-2024 die conform de vastgestelde Kadernota is opgesteld. In de Kadernota zijn de nodige bezuinigingen en ombuigingen vastgesteld en is er geen lastenverzwaring voor de inwoners en bedrijven in Leiderdorp aangekondigd. De onzekerheden die in de Kadernota zijn aangestipt, de coronacrisis en de herverdeling van het Gemeentefonds, zijn nog steeds van kracht.

Na de Kadernota moeten er altijd nog de nodige onderwerpen verwerkt worden en de Kadernota wijkt dan ook altijd af van de uiteindelijke Begroting. Een belangrijk verschil is dit keer dat niet alle jaren financieel sluitend zijn. Het jaar 2021 is niet financieel sluitend, maar de opeenvolgende jaren zijn dat wel. Hiermee voldoet Leiderdorp wel aan de eis dat een gemeente een structureel, reëel sluitende Begroting moet hebben. Wij zijn nog steeds van mening dat Leiderdorp een financieel gezonde gemeente is. Wel raken de steeds oplopende kosten in het sociaal domein ook Leiderdorp en moeten we goed blijven sturen om Leiderdorp ook in de toekomst financieel gezond te houden.

Om de kosten in het sociaal domein (met name Jeugdhulp) beheersbaar te houden en terug te dringen, is er in 2020 een goede bodem gelegd met de aanbesteding van de Jeugdhulp samen met de gemeenten in de Leidse regio en Holland Rijnland. Voor 2021 en verder is het zaak om hier goed de vinger aan de pols te houden

Dit jaar is er hard gewerkt om alle vergunningen en subsidies goed te regelen voor het Groene Hartcentrum. Het laatste gedeelte van 2020 en vooral het jaar 2021 zal in het teken staan van realisatie en afronding van dit voor Leiderdorp prachtige project.

Op het gebied van veiligheid houden wij de ingezette koers vast. De huidige – door de raad vastgestelde – prioriteiten zijn onder andere: wijkgerichte handhaving en ondermijning. Hiermee zijn we elke dag bezig, ook de komende tijd, en dit heeft zijn beslag in het uitvoeringsplan.

Zo wordt de gemeentelijke handhaving steeds professioneler, maar ook het beroep dat gedaan wordt op de BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaren) neemt nog steeds toe. Zij worden bevraagd op verschillende domeinen en dragen met hun inzet bij aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijken. Juist door de toenemende druk op de BOA's, wordt de komende tijd aandacht besteed aan welke keuzes we als gemeente willen maken. Daarnaast is ondermijning een steeds belangrijker thema. We hebben een BIBOB-beleidslijn en er is al veel aandacht besteed aan bewustwording op dit punt. Toch is hier nog een wereld te winnen, en dat is ook nodig! Een door de jaren toenemend aantal criminele netwerken wortelen zich in de lokale samenleving, buiten het zicht van politie en justitie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van legale structuren en voorzieningen. De integriteit van de overheid, ondernemers en particulieren en daarmee het rechtsgevoel, onze rechtsstaat en de instituties zijn in het geding. In Leiderdorp zal daarom samen met de regio én daarbuiten, nadrukkelijk worden ingezet om samen met zoveel mogelijk betrokkenen, ondermijning tegen te gaan.

We gaan in 2021 starten met de renovatie van de scholen in Leiderdorp. Kinderen hebben recht op een perfecte omgeving om te leren en om hun talenten te gebruiken.

Met betrekking tot duurzaamheid wordt de RES 1.0 vastgesteld na te zijn besproken met inwoners en gemeenteraad. Er komt duidelijkheid rond de restwarmte(leiding) uit Rotterdam en de inwoners worden door de GOED- campagne steeds

meer bewust van een duurzame samenleving en hun eigen rol daarin. Ook maken we duidelijke stappen met VANG: van afval naar grondstof en komen wij met aanvullend afvalbeleid.

Participatie met de inwoners is de basis voor onze activiteiten in de buitenruimte waar we in 2021 ook weer enthousiast mee doorgaan. We gaan voortvarend aan de slag met de bomenbalans. Bomen zijn belangrijk voor Leiderdorp en worden, bijvoorbeeld bij ziekte, altijd vervangen. We komen met een update van het subsidiebeleid met een focus op transparantie. We gaan in gesprek met de gemeenten in de Leidse Regio om gezamenlijk de krachten te bundelen.

Het jaar 2021 zal in het teken staan van (werk in) uitvoering en realisatie. We starten voortvarend met de uitvoering van de deelnota's verkeer uit de Mobiliteitsvisie en ronden de herinrichting van de Eralaan en Simon Smitweg af. Met de Gebiedsvisie Baanderij wordt koers gezet naar een uniek, aantrekkelijk, duurzaam en toekomstbestendig modern woon-, werkgebied aan de oever van de Zijl. Aan de hand van de uitvoeringsagenda zullen wij met alle betrokken partijen in gestaag tempo verder werken aan de ruimtelijke bouwstenen en de uiteindelijke realisatie.

Aan de hand van de sportnota en de het lokale sportakkoord zullen we verder met de verenigingen, het onderwijs en andere partners uitvoering geven aan de doelstelling om meer mensen blijvend te laten sporten en bewegen. Op de Driemasterlocatie, Hoogmadeseweg 72 en Statenhof zullen daadwerkelijk (studenten) woningen opgeleverd worden en werken we hard verder aan de realisatie van nog meer woningen om de woningnood te verlichten.

Hoofdpijnen financiële begroting

Uitgangspunten van de provincie

De provincie heeft ons in de begrotingscirculaire 2021-2024 geïnformeerd over haar beoordeling van onze programmabegroting. Het college is van mening dat de programmabegroting 2021 voldoet aan de uitgangspunten van de provincie en kan rekenen op een positieve beoordeling.

Programmabegroting 2021

De begroting 2020, de financiële kadernota 2021-2024 en de nota 'Naar een Toekomstbestendige Begroting' vormen de basis van de programmabegroting 2021. Daarnaast bepalen verschillende mutaties het meerjarenbeeld van Leiderdorp, zoals:

- de effecten van de meicirculaire gemeentefonds, waarover we de raad voor de zomer informeerden;
- de structurele doorwerking van de budgetten voor jeugdhulp en onderwijshuisvesting;
- de vastgestelde dekkingsmaatregelen om de begroting in meerjarenperspectief in evenwicht te brengen;
- de doorberekening van de kapitaallasten na de actualisering van de investeringsplanning.

De lokale lasten

Elk jaar in december leggen we de tarieven ter besluitvorming aan de raad voor. Daarbij houden we rekening met het maximum dat voor sommige tarieven landelijk geldt. In 2021 stijgen de lokale lasten met de inflatiecorrectie. In de financiële kadernota stelden we deze vast op 1,9%. Daarnaast voeren we nog enkele aanpassingen door, zoals u in de paragraaf lokale heffingen kunt lezen. De hondenbelasting vervalt met ingang van 2021.

Van programmabegroting 2020 naar programmabegroting 2021

De tabel hieronder laat de ontwikkeling van de begroting zien. We starten de tabel met de uitkomst van de financiële kadernota 2021-2024. In die uitkomst zijn alle mutaties van de kadernota én alle dekkingsmaatregelen van de nota 'Naar

een Toekomstbestendige Begroting' meegenomen. Daaronder staan alle toegevoegde mutaties na de kadernota, met uitzondering van financieel-technische mutaties.

Nr.	Onderwerp	2021	2022	2023	2024
	Stand meerjarenbeeld kadernota 2021-2024	-84.937	-319.811	-305.215	-22.236
1	Meicirculaire 2020 Gemeentefonds	-143.472	-162.131	-95.077	-31.430
2	Herberekening kapitaallasten	-312.588	-189.614	-105.957	-43.444
3	Voorziening rioleringen	47.251	33.935	41.865	84.811
4	Ontwikkeling rioolheffing	0	0	0	-55.093
5	Afrondingsverschillen	6.909	6.835	6.742	6.691
6	Overige indexeringen	13.276	12.726	10.419	12.484
7	Verkoop accommodaties	-19.338	-19.238	-19.138	-19.038
8	Markten actualisatie ramingen	13.187	13.187	13.187	13.187
9	Begraafrechten indexering 2020	5.738	5.738	5.738	5.738
10	Reserve bedrijfsvoering	200.000	100.000	0	0
11	Aansluiting gemeenschappelijke regelingen	54.038	0	0	0
12a	Behoedzaamheidsreserve saldo kadernota	84.937	319.811	305.215	22.236
12b	Behoedzaamheidsreserve n.a.v. meicirc 2020	143.472	162.131	95.077	31.430
12c	Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	-8.473	36.431	47.144	-5.336
	Saldo begroting 2021-2024	0	0	0	0

Financiële ontwikkelingen na de kadernota 2021-2024

1 Algemene uitkering/meicirculaire 2020

De uitkomsten van de meicirculaire waren onderwerp van de raadsbrief van 17 juni 2020. Ze vormen een mutatie in het meerjarenbeeld in aanvulling op de financiële kadernota 2021-2024. De mutaties in de decentralisatie-uitkeringen verwerkten we budgettair neutraal. Hier tonen we de netto-ontwikkeling van de algemene uitkering. Overeenkomstig het voorstel in de raadsbrief zijn de meevallers toegevoegd aan de behoedzaamheidsreserve.

2 en 3 Herberekening kapitaallasten

We berekenden de kapitaallasten voor de begroting 2021. Daarbij hielden we rekening met het investeringsplan volgens de kadernota. Voor zowel de lopende investeringen als voor de investeringsvoornemens bepaalden we een kasstroomprognose, waarmee we vervolgens de rente en de afschrijving berekenden. Dat betekende in een aantal gevallen dat het eerste jaar van afschrijving opschuift. Dat leidt - vooral in 2021 - tot een voordeel op de kapitaallasten. Een deel van het voordeel heeft betrekking op de kapitaallasten van rioleringen. De effecten daarvan verrekenen we met de voorziening rioleringen.

4 Ontwikkeling rioolheffing

De rioolheffing verhogen we op basis van het Integraal Waterketen Plan jaarlijks met 3% extra. Die verhoging hadden we nog niet eerder in de nieuwe jaarschijf voor 2024 verwerkt.

5 en 6 Afrondingsverschillen en overige indexeringen

In de financiële kadernota 2021-2024 maken we een inschatting van de financiële consequenties van de indexering van de baten en lasten. In de gedetailleerde verwerking van die indexeringen ontstaan kleine afwijkingen. Dat komt doordat enkele posten net zijn gewijzigd of doordat de betreffende post buiten de algehele indexering blijft. De detailbegroting lopen we altijd na op kleine verschillen die vooral technisch van aard zijn.

7 Verkoop accommodaties

De verkoop van twee accommodaties is in een afrondende fase. Daarmee komen de bijbehorende baten en lasten in de begroting 2021 te vervallen. Deze zijn afgevoerd.

8 Markten actualisatie ramingen

Het beleid voor de ambulante handel bestaat uit het standplaatsenbeleid en het weekmarktbeleid. In april 2020 stelden we twee richtinggevende notities vast voor de actualisatie van dit beleid. Op 14 juli 2020 stelden we de nota 'Actualisatie standplaatsenbeleid' vast. Met het oog op de coronacrisis besloten we om de notitie 'Actualisatie weekmarktbeleid' na de lockdownsituatie vrij te geven voor bespreking met marktkooplui en ondernemersvertegenwoordigers van de Santhorst. Omdat het voorstel is om het beleid voor de vergunningverlening van de weekmarkt te continueren, hebben we de begroting wel in overeenstemming gebracht met de uitkomsten van de notitie.

9 Begraafrechten indexering 2020

In december 2019 besloten we om de begraafrechten vanaf 2020 niet langer te indexeren. In de primitieve begroting 2020 hadden we die indexering volgens de uitgangspunten van de begroting 2020 echter al structureel doorgevoerd. Met deze mutatie doen we die structurele verhoging teniet. Dit komt overeen met de ontwikkeling van de tarieven begraafrechten.

10 Reserve bedrijfsvoering

Wettelijke voorschriften en nieuwe ontwikkelingen stellen hoge eisen aan onze bedrijfsvoering. De recente wens om digitaal te vergaderen is zo'n ontwikkeling. Samen met de andere gemeenten in de Leidse regio spelen we hier met een projectmatige aanpak flexibel op in. Deze projecten bekostigen we uit de reserve bedrijfsvoering. Tot 2020 was hiervoor de reserve informatievoorziening beschikbaar.

11 Aansluiting gemeenschappelijke regelingen

Bij de controle op de aansluiting tussen de vastgestelde begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen (GR) en de gemeentelijke begroting kwam een verschil in de bijdrage van de GR Oude Rijnzone naar voren. Op 7 mei 2020 besloot het bestuur van de GR Oude Rijnzone dat de gemeente Leiderdorp de volledige bedrijfsvoeringskosten van de GR Oude Rijnzone voor boekjaar 2021 draagt. Vanwege het aflopen van deze regeling hadden we deze bijdrage eerder afgevoerd.

12a, b en c Behoedzaamheidsreserve

De uitkomst van de financiële kadernota en de uitkomst van de meicirculaire verrekenen we met de behoedzaamheidsreserve. In de uitwerking van de begroting blijkt dat we in 2022 en 2023 nog een toevoeging aan de behoedzaamheidsreserve kunnen doen, maar in 2021 en 2024 verlagen we de toevoeging. Per saldo neemt de behoedzaamheidsreserve nog toe.

Corona

De structurele effecten van corona zijn nog onduidelijk en niet goed te onderbouwen. Het is dus lastig om daar rekening mee te houden in de begroting. In de jaren 2021 tot en met 2023 voegen we nog wel substantiële bedragen toe aan de behoedzaamheidsreserve. Incidenteel hebben we dus enige ruimte om eventuele nadelen als gevolg van de coronacrisis af te dekken.

Wij leggen u een solide begroting voor, die meerjarig sluitend is en die rekening houdt met een geactualiseerde inschatting van mogelijke risico's.

Wij zien uit naar de bespreking van deze begroting in de raad.

29 september 2020

College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

De begroting bestaat uit twee delen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft deze tweedeling voor.

In het eerste deel - de **beleidsbegroting** - werken we het beleid per programma uit. De gemeenteraad stelde de indeling van de programma's en de subprogramma's op 4 juli 2016 vast. De beleidsbegroting bevat verder een hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, een hoofdstuk overhead en paragrafen.

De programma's beschrijven we volgens een vaste opzet: wat willen we bereiken, wat gaan we ervoor doen en wat mag het kosten. Elk subprogramma start met een inleiding en een schematisch overzicht van de doelen en activiteiten. We lichten de doelen toe onder het kopje 'Wat willen we bereiken?'. De activiteiten om deze doelen te behalen, beschrijven we onder 'Wat gaan we ervoor doen?'. Een tabel met de prestatie-indicatoren sluit het subprogramma af.

In deze programmabegroting hebben we de tabellen met de prestatie-indicatoren uitgebreid. We hebben niet alleen de werkelijke indicatoren van het laatste jaar (2019) opgenomen, maar ook van de twee voorafgaande jaren (2017 en 2018). Zo kunt u de beoogde indicatoren voor de begroting 2021 tot en met 2024 beter vergelijken met de trend uit het verleden. De tabel bij de programma-onderdelen 2C, 2D en 2E pasten we iets aan, omdat de indicatoren daar uit de inwonersenquête komen die eens in de twee jaar plaatsvindt.

In het onderdeel 'Waar staat je gemeente' staan de verplichte beleidsindicatoren: elke gemeente moet deze indicatoren in haar begroting presenteren. Om een vergelijking mogelijk te maken hebben die indicatoren een landelijk bepaalde eenheid, bijvoorbeeld per 1.000 of per 10.000 inwoners. Het landelijke gemiddelde fungeert als referentiewaarde.

Vervolgens beantwoorden we per programma de vraag 'Wat mag het kosten?'. In een tabel presenteren we de bedragen uit de jaarrekening 2019, de begroting 2020, de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024. De tabel splitst de lasten en de baten uit, de baten hebben een minteken. Ook lichten we de ontwikkeling van de begroting toe.

In de paragrafen rapporteren we over thema's die een dwarsdoorsnede van de begroting geven. Voorbeelden zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het BBV zeven paragrafen verplicht.

Deel twee van de begroting - de **financiële begroting** - bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht per taakveld.

- Het overzicht van baten en lasten bevat de begrotingcijfers per programma. De toelichting gaat in op de grondslagen van de begroting, zoals vastgesteld in de kadernota. Verder brengen we in beeld of de begroting 2021 dan wel de meerjarenraming, structureel en reëel in evenwicht is.
- De uiteenzetting van de financiële positie geeft inzicht in de ontwikkeling van de balans, het investeringsplan en het overzicht van reserves en voorzieningen.
- In het overzicht per taakveld delen we de baten en lasten in naar taakveld.

Drie bijlagen sluiten de begroting af.

BELEIDSBEGROTING

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

1A: Actieve en gezonde inwoners

Inleiding

Veel inwoners van Leiderdorp leiden een actief leven. Ze leven gezond en maken gebruik van een gevarieerd sport-, beweeg-, onderwijs- en cultuuraanbod. De meeste Leiderdorpers zijn gelukkig en vinden zelf oplossingen voor problemen. De gemeente Leiderdorp gaat uit van 'positieve gezondheid': we willen dat inwoners gezond leven en zo lang mogelijk zelfstandig, onafhankelijk en maatschappelijk actief zijn. Dit stimuleren we met voorlichting en vroegsignalering door professionals en ervaringsdeskundigen. Ook de relatie tussen vitaliteit en gezondheid is belangrijk. De inrichting van de fysieke leefomgeving, inwoners stimuleren te bewegen en sport bieden kansen. We willen dat inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dan is aandacht voor inwoners die een achterstand oplopen of dreigen op te lopen dus belangrijk. Dat doen we met een onderwijs- en opvangaanbod. Cultuur speelt een verbindende rol en draagt bij aan het ontwikkelen van talenten. In 2021 stellen we nieuw cultuurbeleid vast. Ook actualiseren we in 2021 het subsidiebeleid, maken we subsidiestromen transparant en passen we de algemene subsidieverordening aan.

Doel	Inwoners dragen actief en zelfstandig bij aan de samenleving	
/ART- doel Activiteiten 2021	1. Meer inwoners zijn in staat om gezond te blijven leven.	2. Meer inwoners kunnen zich optimaal ontwikkelen.
	1.1 We informeren inwoners - en met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten.	2.1 We pakken (dreigende) ontwikkelingsachterstanden bij kinderen aan.
	1.2 We stimuleren risicogroepen, zoals mensen met een lage sociaal-economische status, om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden.	2.2 We pakken laaggeletterdheid bij inwoners aan.
	1.3 We zorgen dat inwoners kunnen deelnemen aan sportactiviteiten, ongeacht hun financiële situatie.	2.3 We pakken verzuim en vroegtijdig schoolverlaten aan.
	1.4 We stimuleren inwoners om blijvend te sporten en bewegen.	2.4 We faciliteren de huisvesting van het onderwijs door het Integraal Huisvestingsplan uit te voeren.
		2.5 We verlagen de (financiële) drempel om deel te nemen aan educatieve en culturele activiteiten.

Wat willen we bereiken?

1. Meer inwoners zijn in staat om gezond te blijven leven

We zorgen voor voldoende actuele en laagdrempelige informatie over een gezonde en vitale leefstijl. Alle inwoners zijn zowel lichamelijk als mentaal zo gezond mogelijk.

2. Meer inwoners kunnen zich optimaal ontwikkelen

We zorgen voor extra aandacht en ondersteuning zodat alle kinderen hun kwaliteiten en talenten ten volle kunnen benutten, gelijke kansen hebben en onderwijs kunnen volgen. Met een integrale aanpak zorgen we dat inwoners volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. We zorgen dat schoolgebouwen en gymzalen in goede staat zijn en voldoen aan de eisen van de tijd. En dat ze duurzaam kunnen worden gebruikt en een gezond binnenklimaat hebben. Waar mogelijk integreren we kinderopvang in de schoolgebouwen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We informeren inwoners - en met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten

Voor bewuste keuzes en gedragsverandering is bewustwording nodig. Inwoners informeren over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten past daar goed bij. We sluiten zoveel mogelijk aan bij campagnes van de Rijksoverheid en passen deze waar nodig aan de lokale situatie aan. Dit doen we samen met lokale, maatschappelijke partners als Inclusio Leiderdorp en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

1.2 We stimuleren risicogroepen om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden

Risicogroepen, zoals ouderen en inwoners met een lage sociaal-economische status (SES), stimuleren we met informatie, advies en een passend aanbod om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden. We besteden aandacht aan sporten en bewegen, slapen, voeding, roken en mentale gezondheid. We doen dit samen met Inclusio Leiderdorp en andere maatschappelijke partners, zoals sportorganisaties- en verenigingen, fysiotherapeuten, scholen, buitenschoolse leeromgevingen en de jeugdzorg. Onze rol is verbinden en faciliteren.

1.3 We zorgen dat inwoners kunnen deelnemen aan sportactiviteiten, ongeacht hun financiële situatie

Alle leeftijden in minimahuishoudens kunnen een vergoeding krijgen voor de kosten van deelname aan sportactiviteiten.

1.4 We stimuleren inwoners om blijvend te sporten en bewegen

Met informatie, advies en een passend aanbod stimuleren we inwoners om te sporten en te bewegen. In de Leiderdorpse samenleving zijn ook de elementen aanwezig om meer inwoners blijvend te laten sporten en bewegen. Vrijwilligers, sportverenigingen, beweegaanbieders en maatschappelijke partners dragen ieder hun steentje bij. Wij zetten in op het verbinden van deze partijen, bijvoorbeeld door een lokaal sportakkoord te faciliteren.

2.1 We pakken (dreigende) ontwikkelingsachterstanden bij kinderen aan

Eind 2019 stelden we het uitvoeringsbeleid Onderwijskansen vanaf 2020 vast. Daarmee willen we investeren in het voorkomen van achterstanden. Dat doen we door ondersteuning te bieden aan kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 met (een risico op) een onderwijsachterstand. De focus van de voorzieningen ligt op kinderen van 2 tot en met ongeveer 6 jaar (groep 3).

Voor peuters met een (dreigende) taalachterstand hebben we plek op een van de drie voorschoolse peuteropvanglocaties. Peuters vanaf 2 jaar kunnen daar voorschoolse educatie krijgen. Om de voor- en voerschoolse educatie (VVE) invulling te geven investeren we in tutorfuncties, zowel op de opvang als op school. Daarnaast dragen we bij aan de inzet van de Vliegende Brigade NT2. NT2 staat voor Nederlands als tweede taal. De vliegende brigade biedt de nodige (taal)ondersteuning aan zowel leerling als leerkracht. Daarnaast dragen we financieel bij aan begeleidingsprogramma's om uitval te voorkomen, de taalomgeving thuis te verrijken en de ouderbetrokkenheid te vergroten.

Vanuit onze regierol zorgen we dat de betrokken partijen samenwerken, zodat de doelgroep tijdig wordt gesignaleerd en een passende voorziening krijgt. Ook willen we zo voorkomen dat kinderen een belemmering ervaren in de overgang naar het primair en voortgezet onderwijs.

2.2 We pakken laaggeletterdheid bij inwoners aan

Laaggeletterdheid is geen opzichzelfstaand probleem. Daarom dragen we bij aan een integrale aanpak. Al een aantal jaar zijn verschillende partners verenigd in een Taalketenoverleg Leiden-Leiderdorp. In september 2020 hebben we de gezamenlijke ambities bekrachtigd in een Taalpact. Hierin staan de acties die aansluiten bij het Regionaal Programma Integrale Aanpak Laaggeletterdheid Holland Rijnland 2020-2024. De focus ligt op drie actielijnen: werk en participatie, armoede en schulden, en het voorkomen van laaggeletterdheid. In overeenstemming met het landelijke beleid krijgt de NT1-doelgroep de hoogste prioriteit. Dit zijn mensen die Nederlands als eerste taal hebben.

Als onderdeel van de verzelfstandiging van statushouders initieert Inluzio Leiderdorp diverse acties om het spreken van de Nederlandse taal te bevorderen. Voorbeelden zijn inlooppreekuren, trainingen en de inzet van taalmaatjes. Het taalcafé in de bibliotheek van BplusC biedt behalve samen de Nederlandse taal spreken ook ondersteunende educatie, zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden.

2.3 We pakken verzuim en vroegtijdig schoolverlaten aan

Samen met scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en andere betrokken partners dragen we bij aan de inzet van het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) om de verzuimrecidive - het terugkerend ongeoorloofd schoolverzuim - en het thuiszitten - kinderen die langdurig niet naar school gaan - terug te dringen. De aanpak van langdurig geoorloofd verzuim, die gebruikmaakt van de centrale monitoring door het RBL van *alle* kinderen die niet naar school gaan, is hier onderdeel van. Een betere registratie van oorzaak en status helpt om op casusniveau de aandacht te richten op de kinderen die dat het meest nodig hebben.

In 2020 is het regionaal programma voortijdig schoolverlaten (VSV) 2021-2024 vastgesteld. We werken mee en dragen bij aan het behalen van de doelen:

- minder nieuwe VSV'ers;
- meer uitgevallen jongeren die een jaar later terugkeren naar het onderwijs of werkzaam zijn voor minimaal 12 uur per week;
- binnen de RMC-regio jongeren in een kwetsbare positie ondersteunen en begeleiden in het onderwijs en bij de aansluiting op de arbeidsmarkt.

We zetten vier maatregelen in: matchtafel en begeleiding, hulpverlening op school, buitenkans, en overstapcoaches.

2.4 We faciliteren de huisvesting van het onderwijs door het Integraal Huisvestingsplan uit te voeren

In oktober 2020 stelden we het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) vast. Daarmee maken we de komende vijf jaar budget vrij voor vernieuwbouw en verduurzaming van vijf Leiderdorpse basisscholen. Met een eigen investering van schoolbesturen streven we naar energieneutrale gebouwen. In 2021 gaat de vernieuwbouw van de scholen Hobbit en Bolwerk en de gymzaal Klerkenhof van start. Hier komt ook ruimte voor opvang.

2.5 We verlagen de (financiële) drempel om deel te nemen aan educatieve en culturele activiteiten

Minimahuishouders kunnen een tegemoetkoming krijgen in de kosten van cultuuractiviteiten. We subsidiëren een bibliotheekvoorziening voor alle inwoners. We financieren diverse culturele en educatieve organisaties en (incidentele) activiteiten en participeren in regionaal verband in Cultuureducatie met Kwaliteit. In januari 2021 stellen we het nieuw cultuurbeleid vast, dat we in 2020 samen met cultuurorganisaties opstelden. Ook kijken we in 2021 naar de bestaande

cultuursubsidies in relatie tot het subsidiebeleid. We maken subsidiestromen inzichtelijk, actualiseren het subsidiebeleid en passen de algemene subsidieverordening daarop aan.

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 % inwoners met overmatig alcoholgebruik	15	15		15	15	15	15
	1.1 % inwoners met overgewicht	49			40	40	40	40
	1.1 % inwoners dat rookt				11	10	10	10
	1.3 Aantal aanmeldingen programma 'Lekker in je Lijf' voor minima				82	90	90	90
	1.4 % Leiderdorpers dat voldoet aan de norm gezond bewegen	56*	nb		56	56	56	56
	2.1 Aantal VVE-plekken	28	28	40	38	38	38	38
	2.2 % Leiderdorpers tussen 16 en 65 jaar dat moeite heeft met lezen en schrijven	nvt	nvt	9	8	7	7	7
	2.3 % jongeren in Leiderdorp met een startkwalificatie	nvt	nvt		98,6	98,6	98,6	98,6
	2.3 % voortijdig schoolverlaters ten opzichte van % regio	1,8/1,95	2,39/1,97	nntb	ntb*	ntb*	ntb*	ntb*
	*op basis van landelijke streefnormen per onderwijsniveau (7 niveaus)							

1B: Zelfredzame inwoners

Inleiding

Sinds 2019 is Inluzio Leiderdorp verantwoordelijk voor alle preventieve en algemene welzijnsvoorzieningen. Met als gevolg dat wij de dienstverlening op sociaal gebied beter kunnen stroomlijnen. Ook ontstaat er een herkenbaar en dekkend aanbod van algemene en collectieve dienstverlening. In de opdracht aan Inluzio Leiderdorp brachten we verschillende vormen van ondersteuning samen. Denk aan het ouderen- en jongerenwerk, het Sociaal Team Leiderdorp, het Sport Servicepunt en de mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning. Inluzio Leiderdorp kan de dienstverlening meer in samenhang brengen en beter op de wensen van de inwoners afstemmen. Inluzio Leiderdorp hanteert een wijkgerichte benadering en stimuleert inwoners om elkaar te helpen. We hebben extra aandacht voor mensen in een kwetsbare positie, zoals mensen met een (arbeids)handicap, een psychische kwetsbaarheid, een uitkering, een laag inkomen of schulden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een laagdrempelige voorziening gericht op opvoed- en opgroei-ondersteuning. Opvoeders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met al hun vragen over opgroeien en opvoeden. Het CJG geeft advies, ondersteuning en hulp op maat. Samen met Inluzio Leiderdorp, het Jeugd- en Gezinsteam (JGT) en het Jeugd Preventie Team (JPT) richt het CJG zich op preventieve activiteiten.

Doel	Inwoners kunnen naar vermogen meedoen en krijgen op tijd hulp			
SMART doel	1. Meer inwoners ondersteunen en helpen elkaar en zetten zich actief in voor een veilige en leefbare omgeving.	2. Alle Leiderdorpers hebben toegang tot welzijns- en algemene voorzieningen.	3. Kinderen in Leiderdorp kunnen zich voldoende ontwikkelen en groeien gezond en veilig op.	4. In 2021 neemt 60% van het klantenbestand Participatiewet actief deel aan de samenleving en is maatschappelijk betrokken.
Activiteiten 2021	1.1 We ondersteunen mantelzorgers.	2.1 We faciliteren een samenhangend en dekkend aanbod van algemene en collectieve voorzieningen voor alle inwoners.	3.1 We voeren de wettelijke jeugdgezondheidszorgtaken uit.	4.1 We stimuleren de uitstroom Participatiewet met de inzet van (effectieve) re-integratieinstrumenten.
	1.2 We ondersteunen vrijwilligers.	2.2 We ondersteunen statushouders.	3.2 We stimuleren preventieve activiteiten en verbinden lokale jeugdpartners.	4.2 We hebben een integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid.
	1.3 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente.			4.3 We ondersteunen minimahuishoudens en bieden laagdrempelige schuldhulpverlening.
	1.4 We gaan eenzaamheid tegen.			4.4 We gebruiken alternatieve vormen van participatie in de wijk als re-integratie of werk nog niet aan de orde zijn.

Wat willen we bereiken?

1. Meer inwoners ondersteunen en helpen elkaar en zetten zich actief in voor een veilige en leefbare omgeving

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen leefomgeving. Ze zetten zich hiervoor in en helpen elkaar. Inwoners letten op elkaar als dat nodig is en voorkomen eenzaamheid zoveel mogelijk. Als inwoners zich vrijwillig inzetten, houden ze de balans tussen werk en vrije tijd goed in de gaten. Zodat zij zich kunnen blijven inzetten. Mantelzorgers kunnen hun mantelzorgtaken combineren met het 'normale leven'. Ze ervaren geen verschijnselen van overbelasting en voelen zich gewaardeerd, zowel door de persoon die zorg ontvangt als door de samenleving.

2. Alle Leiderdorpers hebben toegang tot welzijns- en algemene voorzieningen

Inwoners kunnen bij Inluzio Leiderdorp terecht voor vragen, hulp of ondersteuning. Inluzio brengt de talenten, situatie en behoefte van de inwoner in kaart. Wanneer nodig draagt Inluzio Leiderdorp de inwoner over aan een 'specialist'. Bijvoorbeeld een zorgaanbieder of de Stadsbank. Inluzio Leiderdorp biedt daarnaast activiteiten die voor iedereen toegankelijk zijn, zodat inwoners een zinvolle dagbesteding kunnen hebben. Ook ondersteunt Inluzio inwoners die zelf activiteiten willen organiseren.

3. Kinderen in Leiderdorp kunnen zich voldoende ontwikkelen en groeien gezond en veilig op

De verantwoordelijkheid voor de opvoeding ligt bij de ouders, maar wanneer nodig bieden wij ondersteuning. Ons uitgangspunt is dat deze ondersteuning laagdrempelig is en zoveel mogelijk in de 'natuurlijke omgeving' van het kind of gezin plaatsvindt. Bijvoorbeeld op school. Het CJG en Inluzio Leiderdorp kunnen signalen vroeg oppakken en zorgen dat situaties niet escaleren. Ook als instanties betrokken zijn, blijven ouders verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.

4. In 2021 neemt 60% van het klantenbestand Participatiewet actief deel aan de samenleving en is maatschappelijk betrokken

Zoveel mogelijk mensen doen zo zelfstandig mogelijk mee in de maatschappij. Ons uitgangspunt is dat inwoners naar vermogen participeren. Dat kan via werk, het volgen van onderwijs of - als werk of scholing nog niet aan de orde zijn - andere vormen van maatschappelijke participatie. Waar nodig bieden we ondersteuning.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We ondersteunen mantelzorgers

Mantelzorgers kunnen ondersteuning krijgen van Inluzio Leiderdorp. Zij weten dat ze daar terecht kunnen voor ondersteuning en voelen zich gehoord en geholpen. Zo kunnen zij de mantelzorg blijven combineren met hun eigen leven. Naast de individuele ondersteuning, activiteiten en bijeenkomsten van Inluzio Leiderdorp organiseren wij samen de jaarlijkse mantelzorgwaardering.

1.2 We ondersteunen vrijwilligers

Samen met Inluzio Leiderdorp versterken we het ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers en stimuleren we inwoners om zich vrijwillig in te zetten. De jaarlijkse vrijwilligersprijs laat zien hoeveel waardering we voor de vrijwilligers hebben. Als gemeente hebben we een vrijwilligersverzekering afgesloten die schade, opgelopen tijdens vrijwilligerswerk of mantelzorg, vergoedt. We vinden dat ook inwoners met een laag inkomen vrijwilligerswerk moeten kunnen doen. Daarom vergoeden we de kosten van de leges als zij een Verklaring omtrent gedrag (VOG) moeten aanvragen.

1.3 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente

Het aantal inwoners met dementie stijgt. Steeds meer inwoners en organisaties komen in het dagelijks contact in aanraking met dementie. We gaan verder met van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente maken. Zodat inwoners met dementie zolang mogelijk kunnen blijven participeren. We werken nauw samen met Inluzio Leiderdorp. Onze rol is faciliterend en verbindend, Inluzio Leiderdorp neemt de uitvoering op zich. Bij de uitvoering betreft Inluzio Leiderdorp inwoners en ervaringsdeskundigen.

1.4. We bestrijden eenzaamheid

Iedereen voelt zich weleens eenzaam, maar langdurige eenzaamheid willen we voorkomen. Dat doen we samen met Inluzio Leiderdorp. We focussen ons niet alleen op ouderen, maar bijvoorbeeld ook op alleenstaande ouders en jongeren. We bieden uiteenlopende activiteiten en bezoeken aan, zoals een eetclub voor jongeren en het weduwebezoek. Ook creëren we bewustwording in de wijken en buurten. Inwoners letten op elkaar en trekken op tijd aan de bel als zij vermoeden dat een buurtbewoner eenzaam is.

2.1 We faciliteren een samenhangend en dekkend aanbod van algemene en collectieve voorzieningen voor alle inwoners

Inluzio Leiderdorp biedt een samenhangend en dekkend aanbod van laagdrempelige ondersteuning en activiteiten. Het aanbod sluit aan op de vraag en de behoeften van de inwoners en wordt zoveel mogelijk in hun directe leefomgeving georganiseerd. Het gaat om verschillende vormen van ondersteuning en begeleiding. Denk aan budgetcoaching, de vitaliteitscoach, het dagprogramma voor senioren en activiteiten van Jong Leiderdorp. We geven Inluzio Leiderdorp de vrijheid om zelf te bepalen hoe ze de doelen in de overeenkomst bereiken. Wij monitoren de voortgang en faciliteren Inluzio Leiderdorp met integrale resultaatafspraken en het ontschotten van budgetten.

2.2 We ondersteunen statushouders

We ondersteunen statushouders bij het vinden van hun weg in de Leiderdorpse samenleving. Dit doen we samen met Inluzio Leiderdorp, Vluchtelingenwerk en Project JAS. Inluzio Leiderdorp pakt vanaf de toewijzing van een woning de begeleiding van de vluchteling op. Ze gaan mee naar afspraken, maken de vluchteling wegwijs en versterken zijn netwerk. Inluzio Leiderdorp maakt hierbij gebruik van vrijwilligers. Afhankelijk van hun situatie krijgen statushouders praktische ondersteuning of starten ze met de inburgering en het participatietraject.

Op 1 juli 2021 gaat de nieuwe Wet inburgering in. Het doel van deze wet is dat nieuwkomers sneller en beter de Nederlandse taal leren en (sneller) aan het werk gaan. Gemeenten krijgen de regie en verantwoordelijkheid voor (de kwaliteit van) het inburgeringsonderwijs. Voor de gemeenten binnen de Leidse regio blijft Project JAS een belangrijke rol vervullen bij de participatie en re-integratie van statushouders.

3.1 We voeren de wettelijke jeugdgezondheidszorgtaken uit

We bieden jeugdgezondheidszorg (JGZ) volgens de Wet publieke gezondheid. Het doel van de JGZ is het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0 tot 19 jaar. Vanuit het CJG voert de JGZ alle preventieve screenings uit. Zo speelt de JGZ een belangrijke rol in de vroegsignalering van risico's, korte interventies en doorverwijzing naar bijvoorbeeld het JGT of specialistische zorg. Door het coronavirus is de uitvoering van de JGZ in 2020 wel onder druk komen te staan. Dit komt door de belasting van de JGZ-teams als onderdeel van de GGD. Dit speelt niet alleen in Leiderdorp, maar ook landelijk. Het is mogelijk dat deze druk zich voortzet in 2021 en daaropvolgende jaren. In sommige gevallen zullen preventieve screenings in andere vorm plaatsvinden, verplaatst worden of komen te vervallen.

3.2 We stimuleren preventieve activiteiten en verbinden lokale jeugdpartners

Preventie is belangrijk omdat het (verergering van) problemen kan voorkomen. Binnen de werkwijze van het CJG, het JGT, het JPT en Inclusio Leiderdorp is de focus op preventie geborgd. Iedere organisatie legt een ander accent en daarmee vullen ze elkaar aan. Samen bespreken we doorlopend hoe we de focus op preventie kunnen vergroten, welke partners we hiervoor nodig hebben en op welke thema's we meer moeten inzetten.

4.1 We stimuleren de uitstroom Participatiewet met de inzet van (effectieve) re-integratieinstrumenten

Sinds het laatste kwartaal van 2019 neemt het aantal bijstandsuitkeringen weer licht toe. De verwachting is dat de bijstandscijfers in 2021 door de coronacrisis sterk zullen stijgen. Dan staat een behoorlijk - en de komende jaren toenemend - aantal Leiderdorpers naast het arbeidsproces. Dat maakt het belang van effectieve re-integratieinstrumenten, afgestemd op de situatie van betrokkene (maatwerk), nog groter dan het al was. Voor de meeste mensen blijft werk de sleutel tot volwaardige deelname aan de maatschappij. De gemeente stimuleert dan ook dat iedereen met arbeidsvermogen een plek op de arbeidsmarkt weet te bemachtigen. Samen met UWV en andere partners dragen we bij aan het van werk naar werk begeleiden van zo veel mogelijk mensen. We zetten daarbij een breed scala aan (re-integratie)instrumenten in.

4.2 We hebben een integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid

Project JA (Jongeren op de Arbeidsmarkt) ondersteunt jongeren tot 27 jaar bij het vinden van werk of leidt ze terug naar onderwijs. Project JA begeleidt ook jongeren met een arbeidsbeperking én arbeidsvermogen, die sinds 2015 geen aanspraak meer kunnen maken op een Wajong-uitkering.

4.3 We ondersteunen minimahuishoudens en bieden laagdrempelige schuldhulpverlening

Van onze inwoners verwachten we dat ze steeds meer oplossen binnen hun eigen netwerk. Dit veronderstelt een mate van maatschappelijke participatie die niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Met ons minimebeleid willen we inwoners met een laag inkomen volwaardig laten meedoen in de samenleving. Het minimebeleid omvat verschillende regelingen. Vanaf 2021 komt daar het maatwerkbudget bij. Het maatwerkbudget is bedoeld voor mensen die in armoede dreigen te raken of kortdurende ondersteuning nodig hebben om erger te voorkomen. Ook willen we met het maatwerkbudget participatie verder bevorderen. Professionals van Inclusio Leiderdorp kunnen het maatwerkbudget straks inzetten wanneer de bestaande voorzieningen niet passend zijn. Het is bedoeld als duurzame oplossing en moet bijdragen aan het vergroten van de maatschappelijke participatie.

Schuldhulpverlening ligt in dezelfde lijn. Want schulden kunnen een forse belemmering zijn om te participeren. Met de gemeentelijke schuldhulpverlening willen we inwoners die dit zelf of met steun van hun sociale omgeving niet kunnen, helpen om deze belemmeringen weg te nemen. De ondersteuning moet leiden tot een structurele verbetering van hun financiële situatie. De schuldhulpverlening is breed toegankelijk, laagdrempelig en integraal. We hebben speciale aandacht voor preventie, vroegtijdige signalering en duurzame gedragsverandering. Zo voorkomen we dat mensen in een problematische schuldsituatie terechtkomen of daarin terugvallen na een succesvol schuldhulpverleningstraject.

4.4 We gebruiken alternatieve vormen van participatie in de wijk als re-integratie of werk nog niet aan de orde zijn

Een van de uitgangspunten van ons beleid is dat mensen op een andere manier participeren als betaald werk of re-integratie (nog) niet mogelijk zijn. Samen met maatschappelijke organisaties bieden we binnen de Leidse regio nieuwe vormen van participatie in de wijk. Voorbeelden zijn vrijwilligerswerk, mantelzorg, sociale activeringstrajecten, dagbesteding en de tegenprestatie. Inclusio Leiderdorp speelt een belangrijke rol.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 % Leiderdorpers dat mantelzorg verleent	nvt	nvt	18,4 %	30%	30%	30%	
	1.1 % mantelzorgers dat tamelijk tot zwaar belast is	24 %	nvt	27,3 %	22%	22%	20%	
	1.2 % Leiderdorpers dat vrijwilligerswerk doet	nvt	nvt	28,1 %	45%	50%	50%	
	1.3 % inwoners dat buurtgenoten helpt	nvt	nvt	nvt	90%	90%	90%	
	1.3 % inwoners dat aandacht heeft gegeven aan een buurtbewoner in een zorgwekkende situatie	nvt	nvt	34,6 %	40%	40%	45%	
	1.4 % inwoners dat weet terug te kunnen vallen op buurtgenoten	24%	nvt		25%	30%	30%	
	1.4 % Leiderdorpers die activiteiten in buurt of wijk organiseren voor andere bewoners	2%	nvt		5%	8%	10%	
	1.4. % Leiderdorpers dat aangeeft voldoende sociale contacten te hebben	87%	87%	89.2%	90%	90%	90%	
	2.1 % Leiderdorpers dat in 2018 gebruikmaakte van een maatwerkvoorziening begeleiding en nu gebruikmaakt van een algemene voorziening of is uitgestroomd ¹	nvt	nvt	19.9 %	40%	40%	40%	
	2.1 % Leiderdorpers dat Inclusio Leiderdorp kent	nvt	nvt	54.2%	50%	55%	60%	
	2.1 % Leiderdorpers dat weet waarvoor ze bij Inclusio Leiderdorp terecht kunnen	nvt	nvt	38.1%	40%	50%	60%	
	2.1. % Leiderdorpers dat problemen ondervindt bij de administratie en financiën	6%	6%	6%	6%	5%	5%	5%
	2.1 % Leiderdorpers dat weet dat de gemeente schuldhulpverlening biedt ²	57%	nvt		nvt	67%	67%	67%
	2.2 % statushouders dat maatschappelijke begeleiding krijgt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	3.2 % jongeren in Leiderdorp dat weet waar ze terecht kunnen met problemen en zorgen	14%	19%	ntb	35%	40%	45%	45%
	4.1.1 Aantal klanten dat jaarlijks op een garantiebaan wordt geplaatst ³	8	7	14	16	18	20	20

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
	4.1.2 % succesvol beëindigde trajecten ten opzichte van alle beëindigde trajecten	72,3%	72,7%	75,9%	75%	75%	75%	75%
	4.2 % succesvolle uitstroom project JA ⁴	64%	68,8%	58,8%	65%	65%	65%	65%
	4.3 % succesvolle schuldhulpverleningstrajecten ⁵	65,4%	59,3%		60%	60%	60%	60%
	4.4 % van klantenbestand dat maatschappelijk actief is	58,7%	59,8%	60,6%	60%	60%	60%	60%

1 *Tekstuele aanpassing omdat het percentage alleen betrekking heeft op de maatwerkvoorziening begeleiding.*

2 *Dit is een prestatie-indicator van Inluzio Leiderdorp. Het percentage wordt gemeten in de tweejaarlijkse inwonersenquête.*

3 *Het gaat om het aantal garantiebanen dat DZB in een kalenderjaar realiseert. In de periode 2015 tot en met 2019 plaatste DZB in totaal 41 Leiderdorpers op een garantiebaan. Niet iedereen die in het verleden is geplaatst, zit nu nog op deze plek.*

4 *Het percentage geeft de verhouding weer tussen het aantal jongeren dat uitstroomt naar werk of onderwijs en het totaal aantal jongeren met een afgehandele aanvraag voor een bijstandsuitkering.*

5 *Schuldhulpverleningstrajecten zijn trajecten die leiden tot een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet).*

1C: Ondersteunde inwoners

Inleiding

Soms hebben inwoners (specialistische) ondersteuning nodig. Dan onderzoeken we welke ondersteuning het beste bij de situatie van de inwoner past. Wat een volwassene nodig heeft, onderzoekt een generalist van Inluzio Leiderdorp. Wat een kind nodig heeft, onderzoekt een medewerker van het Jeugd- en Gezinsteam (JGT). Vervolgens bieden gecontracteerde (zorg)aanbieders de specialistische ondersteuning. Of de inwoner krijgt een persoonsgebonden budget voor ondersteuning.

Wij willen het JGT meer en beter laten aansluiten op de lokale (of subregionale) situatie. Dit doen we op het niveau van de Leidse regio. In 2019 zijn we hier al mee gestart, met een aanscherping van de opdracht aan het JGT voor 2020. In 2020 hebben de gemeenten in de Leidse regio, met enige vertraging door de maatregelen rondom het coronavirus, via een aanbesteding een nieuwe opdracht uitgezet voor de uitvoering van de gemeentelijke toegang. Vanaf 1 juli 2021 wordt deze nieuwe opdracht aan een partij gegund. In 2021 maken de gemeenten in de Leidse regio ook een keuze voor de contractering van het zorglandschap voor jeugdhulp vanaf 2022.

Vanaf 2022 bestaat de 'centrumgemeenteconstructie' voor maatschappelijke opvang, beschermd wonen en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) niet meer. Het loslaten van deze centrumgemeenteconstructie is één jaar uitgesteld. In 2022 wordt een begin gemaakt met de decentralisatie van de budgetten beschermd wonen naar alle gemeenten. Het uitgangspunt is dat gemeenten zoveel mogelijk lokaal (of subregionaal) regelen. In 2021 gaan de gemeenten in de regio Holland Rijnland verder met de voorbereiding op de decentralisatie van taken en middelen. Binnen Holland Rijnland wordt vanaf 2022 ook de maatschappelijke opvang gedecentraliseerd.

Doel	Alle Leiderdorpers krijgen passende ondersteuning om naar eigen kunnen deel te nemen aan de samenleving		
SMART doel	1. Meer inwoners functioneren zo zelfstandig mogelijk en krijgen op tijd voldoende hulp en ondersteuning.	2. Meer kinderen groeien gezond en veilig op.	3. De omvang van het klantenbestand Participatiewet ontwikkelt zich in 2020 positiever dan het landelijk gemiddelde.
Activiteiten 2021	1.1 We verstrekken maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo.	2.1 We organiseren een sluitende keten van hulpverlening waarin het kind centraal staat.	3.1 We verstrekken uitkeringen op grond van de Participatiewet.
	1.2 We geven uitvoering aan de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen.	2.2 We hebben voldoende aanbod kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp.	3.2 We begeleiden mensen in de Wsw naar zo regulier mogelijk werk.
		2.3 We organiseren jeugdhulp lokaal en zo dichtbij mogelijk, op het niveau van de Leidse regio.*	3.3 We plaatsen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een beschutte werkplek nieuw.

* Met uitzondering van jeugd en veiligheid (gedwongen kaders), dit blijft op het niveau van Holland Rijnland.

Wat willen we bereiken?

1. Meer inwoners functioneren zo zelfstandig mogelijk en krijgen op tijd voldoende hulp en ondersteuning

Wanneer inwoners problemen hebben om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving, bieden we op tijd hulp en ondersteuning. We bieden deze ondersteuning dichtbij en op maat. Dit doen we zo veel mogelijk via algemene

voorzieningen die toegankelijk zijn voor alle inwoners. Als deze voorzieningen niet passend zijn, zorgen we voor een maatwerkvoorziening vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

2. Meer kinderen groeien gezond en veilig op

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding, veiligheid en gezondheid van hun kinderen. Als ouders vragen hebben over de invulling van deze verantwoordelijkheid of ondersteuning nodig hebben, krijgen zij een passend aanbod. Dit passende aanbod kan laagdrempelige ondersteuning zijn of specialistische hulp. De gemeente voorziet in beide.

3. De omvang van het klantenbestand Participatiewet ontwikkelt zich in 2020 positiever dan het landelijk gemiddelde

Aan de gestage daling van het aantal bijstandsuitkeringen kwam in het laatste kwartaal van 2019 een eind. We wisten net niet onder de grens van driehonderd uitkeringen te komen. Hoewel de cijfers in de eerste helft van 2020 weer langzaam stegen, is nog geen sprake van een sterke toename. Ook de gevolgen van de coronacrisis zien we nog nauwelijks terug in de cijfers. Maar de verwachting is dat dit in 2021 anders is. De werkloosheid loopt immers sterk op en mensen hebben dan geen recht meer op een WW-uitkering. Het Centraal Planbureau gaat in de conceptversie van de Macro Economische Verkenning van 17 augustus 2020 uit van een werkloosheidspercentage dat oploopt naar 7%. Toch doen we het over het algemeen beter dan het landelijk gemiddelde. De economische structuur van de Leidse regio zorgt er mede voor dat de economische vooruitzichten, op de langere termijn, bovengemiddeld positief blijven.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We verstrekken maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo

Inwoners die ondersteuning nodig hebben, doen een melding bij Inluzio Leiderdorp. Als het nodig is, verstrekken we een maatwerkvoorziening. De maatwerkvoorzieningen contracteren de gemeenten in de Leidse regio gezamenlijk. Wij willen een deel van de maatwerkvoorzieningen individuele begeleiding en dagbesteding liever in een algemene voorziening bij Inluzio Leiderdorp onderbrengen. In 2019 zijn we hiermee gestart, in 2021 zetten we deze beweging door. Ook herzien we in Leids regionaal verband de inkoop van een aantal maatwerkvoorzieningen, waaronder huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding en begeleiding.

1.2 We geven uitvoering aan de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen

In 2021 gaan we verder met de voorbereidingen op de decentralisatie van de maatschappelijke zorg vanaf 2022 (openbare geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke opvang en beschermd wonen). We organiseren preventieve voorzieningen in de buurt, zodat kwetsbare inwoners in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Dit doen we via Inluzio Leiderdorp. Daarnaast concretiseren we samen met de gemeenten in de Leidse Regio, woningcorporaties en zorgpartijen de huisvestingsopgave en contracteren we passende ondersteuning voor deze inwoners (maatwerkvoorzieningen).

2.1 We organiseren een sluitende keten van hulpverlening waarin het belang van het kind centraal staat

Kinderen en gezinnen krijgen tijdig passende ondersteuning. De hulpverlening kijkt naar het belang van het kind in relatie tot het gezinssysteem en betreft de nodige zorg- en veiligheidspartners. De gemeente koopt, samen met de gemeenten in Holland Rijnland, de nodige hulpverlening in. Ook zorgt de gemeente dat de relevante beleidsdomeinen betrokken zijn bij de zorg- en veiligheidsketen (lokaal en regionaal, laagdrempelig en specialistisch).

2.2 We hebben voldoende aanbod kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp

Ieder kind dat een vorm van jeugdhulp nodig heeft, krijgt deze hulp op een passende manier. De gemeente koopt de nodige hulpverlening in en voorziet daarmee in een passend aanbod.

2.3 We organiseren jeugdhulp lokaal en zo dichtbij mogelijk, op het niveau van de Leidse regio

Eind 2018 besloten de gemeenten in de Leidse regio om de jeugdhulp in Leids regioverband te organiseren. Met als doel de jeugdhulp beter te laten aansluiten op de lokale (of subregionale) situatie. In 2019 maakten we een start met de aanscherping van de opdracht aan het huidige JGT voor 2020. In 2020 hebben de gemeenten in de Leidse regio een aanbesteding uitgezet voor de uitvoering van de gemeentelijke toegang. Vanaf 1 juli 2021 wordt deze nieuwe opdracht aan een partij gegund. Ook hebben de Leidse regio-gemeenten samen met de Duin & Bollenstreek-gemeenten en (op onderdelen) de Rijnstreek-gemeenten in 2020 een inkoopstrategie voor het zorglandschap vastgesteld. Met als doel de administratieve lasten van aanbieders niet te verzwaren. In 2021 geven we deze inkoopstrategie inhoudelijk verder vorm.

3.1 We verstrekken uitkeringen op grond van de Participatiewet

Volgens de gemeenschappelijke regeling Sociale Diensten voert de gemeente Leiden de werk- en inkomenstaken voor de gemeente Leiderdorp uit. Klanten die zich voor een uitkering melden, krijgen een brede intake. Daarin is ook aandacht voor vragen en problemen op andere terreinen. Met deze integrale aanpak proberen we belemmeringen die werk in de weg staan te verminderen of weg te nemen. We kijken continu hoe we de dienstverlening kunnen verbeteren en beter laten aansluiten op de behoeften van de klanten. Hiervoor gebruiken we onder andere de uitkomsten van de periodieke klantervaringsonderzoeken. Sinds 2019 geven we Inclusio Leiderdorp de ruimte om waar wenselijk een sturender aanpak te hanteren bij het invullen van de tegenprestatie.

3.2 We begeleiden mensen in de Wsw naar zo regulier mogelijk werk

DZB Leiden voert voor Leiderdorp de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit. Hoe DZB dat doet, legt het samenwerkingsverband van Leiden en Leiderdorp periodiek vast in een managementcontract. Die afspraken gaan onder andere over doelen, resultaten, kaders en monitoring. De afgelopen jaren stroomde vooral de groep werknemers met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt succesvol uit. De achterblijvende groep is in toenemende mate afhankelijk van begeleiding of heeft een beschutte werkomgeving nodig. Omdat dit naar verhouding dure werkplekken zijn, nemen de kosten voor de gemeenten zonder aanvullende maatregelen steeds verder toe. Daarom steunen we de doorontwikkeling van DZB naar een solide, financieel gezonde en toekomstbestendige instelling, waarbij de inkomsten en uitgaven structureel in balans zijn.

3.3 We plaatsen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een beschutte werkplek

Met de invoering van de Participatiewet in 2015 streefde het Rijk naar 30.000 nieuwe beschutte werkplekken. Leiderdorp onderschrijft dit streven: wij vinden dat iedereen naar vermogen moet kunnen meedoen aan de samenleving. De resultaten blijven echter landelijk én lokaal achter bij de gestelde doelen. Dat komt doordat meer mensen dan verwacht in een andere doelgroep vallen, zoals banenafpraak of arbeidsmatige dagbesteding. Toch zien we voldoende groepen die baat hebben bij een beschutte werkplek. DZB bevestigt dit beeld. Daarom staat in het nieuwe beleidsplan Participatiewet 2020 - dat naar verwachting eind 2020 wordt vastgesteld - dat we het aantal beschutte werkplekken naar zes willen uitbreiden.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 Aantal inwoners met een maatwerkvoorziening Wmo	1959	1992		2.500	2.500	2.500	
	1.1 % inwoners dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed beoordeelt	87%	83%	85 %	90%	90%	90%	
	2.1 Aantal aanmeldingen JGT	366*	365	313	375	375	375	375
	2.2 % jongeren met jeugdhulp	12,6%	13%	11,6%	12%	11,5%	11%	11%
	2.3 Aantal gesloten plaatsingen jeugd	0	0	0	0	0	0	0
	2.4 Aantal meldingen JBT	11	nnb	5	4	4	4	4
	3.1 Aantal uitkeringen Participatiewet op 31-12	363	346	316	400	350	325	300
	3.2 % Wsw buiten geplaatst	33,6%	31,3%	30,2%	30%	28%	28%	28%
	3.3 Aantal klanten op beschutte werkplek nieuw (cumulatief)	3	3	1	6	6	6	6

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De peildatum is 1-9-2020, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren in de subprogramma's.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2019	248	132	Stichting Halt
1	Jongeren met delict voor rechter	%	2018	1	1	CBS Jeugd
1	% Niet sporters	%	2016	41,9	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
1	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	746,6	792,1	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
1	Netto arbeidsparticipatie	%	2019	69,5	68,8	CBS - Arbeidsdeelname
1	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2019	229,7	381,7	CBS - Participatiewet
1	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2019	167,8	207	CBS - Participatiewet
1	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inwoners	2019	730	670	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
1	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	5	7	CBS Jeugd
1	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2018	2	2	CBS Jeugd
1	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2018	1,8	1,9	DUO/Ingrado
1	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	2,7	1,9	DUO/Ingrado
1	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	8	23	DUO/Ingrado
1	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	14,4	12,2	CBS Jeugd
1	Jongeren met jeugdreclassering	%	2019	0,3	0,4	CBS Jeugd
1	Jongeren met jeugdbescherming	%	2019	0,8	1,2	CBS Jeugd

Wat mag het kosten?

1 Meedoen in Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
1A Actieve en gezonde inwoners	Lasten	7.018	7.032	6.917	6.581	6.731	6.775
	Baten	-1.822	-1.609	-1.490	-1.490	-1.490	-1.490
Saldo		5.196	5.423	5.427	5.091	5.241	5.285
1B Zelfredzame inwoners	Lasten	4.869	5.200	5.329	5.320	5.345	5.321
	Baten	-82	-96	-165	-165	-165	-165
Saldo		4.787	5.103	5.164	5.155	5.180	5.156
1C Ondersteunde inwoners	Lasten	18.151	17.868	17.780	17.826	17.826	17.826
	Baten	-6.028	-5.811	-5.910	-5.927	-5.927	-5.927
Saldo		12.123	12.057	11.870	11.898	11.899	11.899
Programma	Lasten	30.038	30.100	30.026	29.726	29.903	29.923
	Baten	-7.931	-7.517	-7.565	-7.582	-7.582	-7.582
Saldo van baten en lasten		22.107	22.583	22.461	22.144	22.321	22.341
Reserves	Toevoeging	507	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-759	-436	-331	0
Mutaties reserves		-984	-1.178	-759	-436	-331	0
Resultaat		21.123	21.405	21.702	21.708	21.990	22.341

Verklaring 2021 ten opzichte van 2020 > € 50.000

1A Actieve en gezonde inwoners

De drie vernieuwbouwprojecten uit het Integraal Huisvestings Plan onderwijs brengen extra kosten met zich mee. Doordat de scholen tijdens de verbouwing dicht zijn, is er tijdelijke huisvesting nodig om de kinderen op te vangen. Ook steeg de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RDOG met € 87.000. Dit komt onder andere door de indexering, de meerkosten 'Veilig Thuis' en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). Daartegenover staan de taakstellende maatregelen uit het beleid 'naar een toekomstbestendige begroting'. Deze gelden vanaf 2021. Dit betreft onder andere de co-financiering van de Brede Regeling Combinatiefunctionaris van € 36.000. Bij Sportfondsen hebben we een bedrag afgeroomd van € 75.000, gezien het jaarlijks overschot in hun exploitatie.

1B Zelfredzame inwoners

Op grond van artikel 7, eerste lid, en artikel 10, eerste en tweede lid, van de Participatiewet is de gemeente verplicht mensen te ondersteunen met arbeidstoeleiding. Om het beleid voor de verschillende doelgroepen ook echt te kunnen uitvoeren, vullen we de beschikbare rijksmiddelen (AU en IU) aan met additionele gemeentelijke middelen. Deze gemeentelijke middelen heeft de raad tot 2021 toegekend voor de reguliere doelgroep, jongeren en statushouders. Met het wegvallen van de gemeentelijke middelen dreigen we vanaf 2021 40% van het budget voor re-integratie te verliezen. Dit raakt vooral de kwetsbaarste groepen aan de onderkant van de samenleving. Om de inzet voor deze groepen op hetzelfde niveau te kunnen continueren, vragen we ook voor de komende jaren extra middelen aan.

1C Ondersteunde inwoners

Om een getrouwer meerjarenbeeld te krijgen van de jeugzorg, hebben we de begroting voor de komende jaren verfijnd. Daarvoor gebruikten we de meest recente meerjarenbegroting van de TWO Holland Rijnland. Gezien de doorontwikkelingen en hervormingen, waaronder het wegvallen van het solidariteitsprincipe, levert dit voor Leiderdorp een klein voordeel op.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Reserve sociaal domein progr. 1	Toevoeging	507	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-759	-436	-331	0
Saldo		-984	-1.178	-759	-436	-331	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		-984	-1.178	-759	-436	-331	0

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2A: Werken en ondernemen in het dorp

Inleiding

We versterken de economische structuur van Leiderdorp door een aantrekkelijk economisch klimaat te creëren.

We scheppen de kaders en faciliteren ondernemers, door zoveel mogelijk ruimte te geven om te ondernemen. We werken nauw samen met onze ondernemers, de Leiderdorpse Ondernemersvereniging, Economie071, andere (Leidse regio)gemeenten en de provincie.

Op 27 maart 2017 stelde de gemeenteraad de duurzaamheidsagenda vast. Hierin streven we naar een duurzaam Leiderdorp. Het is onze ambitie om in 2050 volledig CO2-neutraal te zijn. Om deze ambitie te verwezenlijken werken we niet alleen samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook met andere gemeenten en ketenpartners.

Doel	Het versterken van de economische structuur van Leiderdorp door een aantrekkelijk en duurzaam economisch klimaat te creëren			
SMART doel	1. Economische zaken lokaal: we hebben een duurzame economische structuur in 2020.	2. Economie071: de Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's, met life sciences & health als sleutelsector en een spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf.	3. Match vraag en aanbod: we zorgen dat het onderwijs beter aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt.	4. Duurzaamheid: in 2050 is de gemeente Leiderdorp volledig CO2-neutraal.
Activiteiten 2021	1.1 We ronden het opstellen van een economisch beleidsplan af.	2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking (Economie071).	3.1 We realiseren een eenduidige werkgeversdienstverlening.	4.1 We voeren de duurzaamheidsagenda uit.
	1.2 We voeren het beleid voor de weekmarkt uit.	2.2 We voeren de retailvisie Leidse regio uit.	3.2 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden.	4.2 We faciliteren en stimuleren inwoners, instellingen en ondernemers om energie te besparen en energie duurzaam op te wekken.
	1.3 We voeren de plannen voor het opzetten van Leiderdorp Marketing uit.	2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinenstrategie uit.	3.3 We benutten het menselijk kapitaal.	4.3 We stellen een warmtevisie vast.
	1.4 We voeren de plannen voor een loketfunctie voor ondernemers uit.			4.4 We stellen grondstoffenbeleid op.
				4.5 We stellen de Regionale Energiestrategie 1.0 vast.

Wat willen we bereiken?

1. Economische zaken lokaal: we hebben een duurzame economische structuur in 2021

Een sterke en duurzame lokale economie is belangrijk voor het functioneren van de lokale samenleving. In 2021 willen we het economisch beleidsplan afronden, dat als doel heeft de economische structuur van Leiderdorp te versterken.

2. Economie071: de Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's met life sciences & health als sleutelsector en een spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf

De samenwerking binnen de regio 071 is belangrijk voor de (regionale) economie. Daarom sloten we een convenant met Economie071. Dit samenwerkingsverband voert projecten uit die de lokale en regionale economie versterken. In 2021 blijven we hierin participeren.

3. Match vraag en aanbod: we zorgen dat het onderwijs beter aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt

De Leidse regio is bij uitstek een kennisregio, met sterke onderwijs- en zorginstellingen en een bioscience-sector van wereldniveau. Ondanks de huidige coronacrisis zijn de economische vooruitzichten, ook op de langere termijn, rooskleurig. Tegelijkertijd zien we dat bepaalde (kwetsbare) groepen niet of onvoldoende profiteren van deze ontwikkeling. Er zijn vacatures die niet of slechts met grote moeite vervuld worden, terwijl grote groepen naast de arbeidsmarkt staan. Om kansen en mogelijkheden beter te kunnen benutten, is een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van cruciaal belang. Gemeenten, UWV, ondernemingen en onderwijsinstellingen werken nauw samen, zowel binnen de Leidse regio als op het niveau van Holland Rijnland.

4. Duurzaamheid: in 2050 is Leiderdorp volledig CO2-neutraal

Het is onze ambitie om in 2050 volledig CO2-neutraal te zijn. Als eerste stap willen we onze CO2-uitstoot in 2025 al met 30% reduceren. Dit betekent dat we flink aan de slag gaan. De duurzaamheidsagenda geeft houvast, met een thematische aanpak gericht op energie, mobiliteit, afval en klimaat. We voeren de duurzaamheidsdoelstelling samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers uit. Op regionaal niveau zetten we in op een energieneutrale regio. Samen met onze partners hebben we een concept Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld. De concept RES is de eerste stap naar een definitieve RES. Daarin staat hoe de regio invulling gaat geven aan de energiedoelstellingen van het nationaal Klimaatakkoord.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We ronden het opstellen van een economisch beleidsplan af

In 2020 begonnen we aan een economisch beleidsplan voor de periode 2021 en verder. In 2021 ronden we dit traject af. De besluitvorming vindt voor de zomerperiode plaats.

1.2 We voeren het beleid voor de weekmarkt uit

In 2021 ronden we de actualisatie van het beleid voor de weekmarkt af en voeren we het uit.

1.3 We voeren de plannen voor het opzetten van Leiderdorp Marketing uit

In het coalitieakkoord staat dat we onderzoeken of en hoe we aansluiten bij Leiden Marketing. In 2020 maakten we een start. Leiden Marketing heeft ons hierbij geholpen. Bijvoorbeeld door (historische) feiten, gebeurtenissen en anekdotes over het dorp te verzamelen. We willen dit vertalen naar een 'Leiderdorps verhaal', dat we vervolgens kunnen gebruiken

als rode draad in ons beleid en onze activiteiten. Hiermee vergroten we onze lokale identiteit, onze verbondenheid én zetten we ons dorp op de kaart. We onderzoeken of Leiden Marketing ons verder kan helpen en geven daar uitvoering aan.

1.4 We voeren de plannen voor een loketfunctie voor ondernemers uit

In 2020 hebben we geïdentificeerd of ondernemers behoefte hebben aan een ondernemersloket. Dit jaar voeren we de plannen uit.

2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking (Economie071)

Het regionale samenwerkingsverband Economie071 voert projecten uit die de lokale en regionale economie versterken. Het convenant met Economie071 loopt tot en met 2022. We werken mee aan de projecten die onder de vlag van Economie071 worden uitgevoerd.

2.2. We voeren de retailvisie Leidse regio uit

De retailvisie Leidse regio bepaalt de richting voor de Leiderdorps winkelgebieden Winkelhof, Santhorst en Oranjegalerij en de perifere locaties De Baanderij en WOOON. In 2020 voerden we een evaluatie uit. In 2021 voeren we de retailvisie verder uit.

2.3 We voeren het uitvoeringsplan van de regionale bedrijventerreinenstrategie uit

In 2020 is de regionale bedrijventerreinenstrategie vastgesteld. Daarna stelden we in regionaal verband een integraal uitvoeringsplan op. In de eerste helft van 2021 vindt de afronding van dit uitvoeringsplan plaats en gaan we over tot uitvoering.

3.1 We realiseren een eenduidige werkgeversdienstverlening

Werkgevers moeten bij het plaatsen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in alle gemeenten dezelfde ondersteuning onder dezelfde voorwaarden krijgen. Het Werkbedrijf Holland Rijnland streeft daarom naar harmonisatie van instrumenten binnen de arbeidsmarktregio. Leiderdorp ondersteunt dit en past verordeningen en beleidsregels waar nodig aan.

3.2 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden

Het Werkbedrijf Holland Rijnland leidt werkzoekenden naar werk via concrete sectorgerichte regionale werkgelegenheidsprojecten. We geven prioriteit aan de sectoren met de grootste tekorten aan personeel, zoals de zorg en techniek. Brancheteams voeren de projecten uit. De brancheteams bestaan uit professionals van UWV en de drie aangesloten subregio's.

3.3 We benutten het menselijk kapitaal

De stuurgroep Economie071 ziet 'human capital' als een belangrijke prioriteit. Binnen Economie071 werken we samen met ondernemingen en onderwijs- en kennisinstellingen aan het optimaal inzetten, opleiden en ondersteunen van het menselijk kapitaal in de regio. Dit is een randvoorwaarde voor het behoud van een sterke regionale economie. Een voorbeeld is het project 'Talent op Maat' van Economie071. 'Talent op Maat' koppelt werkzoekenden en potentiële werkgevers op basis van vaardigheden in plaats van startkwalificaties. Zo worden de talenten benut van mensen die (nog) niet de juiste diploma's hebben en wordt voor werkgevers de vijver met potentiële werknemers groter.

4.1 We voeren de duurzaamheidsagenda uit

In 2020 stelden we de Leiderdorpse duurzaamheidsagenda 2017-2025 vast. Daarin staat de ambitie om in 2050 volledig CO₂-neutraal te zijn. Ook in 2021 voeren we activiteiten uit het werkplan uit, op de thema's energie, mobiliteit, klimaat & biodiversiteit en afval & grondstoffen.

4.2 We blijven onze inwoners, instellingen en ondernemers faciliteren en stimuleren om energie te besparen en energie duurzaam op te wekken

We willen onze inwoners, instellingen en ondernemers ook in 2021 faciliteren en stimuleren om energie te besparen en op te wekken. Dit is een continu proces. We continueren de voorlichting via de campagne Goed: www.goedleiderdorp.nl. We organiseren informatiebijeenkomsten en ondersteunen onze energieambassadeur. Daarnaast stellen we energiescans beschikbaar aan inwoners, instellingen en ondernemers, zodat ze inzicht krijgen in de bespaar- en opwekcapaciteit van hun woning of gebouw. Ook verstrekken we duurzaamheidsleningen en stimuleringsleningen voor het verduurzamen van woningen en gebouwen.

4.3 We stellen een warmtevisie op

In 2020 begonnen we aan een transitievisie Warmte voor de periode tot en met 2030. Deze visie wordt in 2021 vastgesteld.

4.4 We stellen grondstoffenbeleid op

We stellen grondstoffenbeleid op voor de periode 2021-2025. Vroeger was dit het afvalstoffenbeleid. De doelen van het grondstoffenbeleid komen overeen met die van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof). Voor 2020 was dat maximaal 100 kg restafval per inwoner en 75% afvalscheiding. In Leiderdorp halen we dit nog niet, maar de aanvullende maatregelen gaan zeker effect hebben. Op dit moment zit Leiderdorp op 189 kg restafval per inwoner en een scheidingspercentage van 53%.

4.5 We stellen de Regionale Energiestrategie 1.0 vast

In 2020 stelden we in Holland Rijnland-verband een concept Regionale Energiestrategie (RES) op. In de concept RES staat de energieopgave van de regio. De RES bevat ook het potentieel voor duurzame opwekking en besparingen en een voorstel om de energievraag en het aanbod bij elkaar te brengen. In de loop van 2021 wordt de concept RES uitgewerkt tot een definitieve RES (1.0), die voldoet aan de eisen van het nationaal Klimaatakkoord. In het najaar van 2021 moeten de afzonderlijke gemeenteraden de RES 1.0 voor iedere regio hebben vastgesteld. Inclusief het bod aan het Rijk met de regionale bijdrage aan de landelijke opgave.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1. Banen totaal ¹	12.250	12.410	12.450	12.500	12.500	12.500	
	1. Vestigingen totaal	2.030	2.140	2.280	2.150	2.150	2.150	
	1. Netto arbeidsparticipatie	67,7%	69,3%	69,5%	70%	70%	70%	
	1. Bruto gemeentelijk product							
	4. Reductie van CO2-uitstoot totaal ²	5,22%	6,52%	-	20%	22,5%	25%	27,5%
	4. Reductie van CO2-uitstoot gebouwde omgeving ²	11,69%	14,94%	-	20%	22,5%	25%	27,5%
	4. Reductie van CO2-uitstoot exclusief auto(snel)wegen ²	7,2%	9,29%	-	20%	22,5%	25%	27,5%
	4.3 Restafval per persoon per jaar	250 kg	228kg	214kg	120 kg	75 kg	70 kg	60 kg

1 Afkomstig uit het BBV, www.waarstaatjegemeente.nl.

2 Ten opzichte van 2013, cijfers afkomstig van de Nederlandse Emissieregistratie.

2B: Wonen en recreëren in het dorp

Inleiding

Wij willen dat onze inwoners gewoon fijn kunnen wonen tussen stad en Groene Hart. En dat ze in Leiderdorp goed kunnen recreëren. Dat betekent dat er voldoende passende woningen moeten zijn, in een prettige woonomgeving en met een ruim aanbod aan sport-, spel- en cultuurvoorzieningen.

Doel	Bezoekers en inwoners verblijven prettig in Leiderdorp			
SMART doel	1. Voldoende woningen en diversiteit in woningen passend bij de behoeften van onze inwoners.	2. Een breed en gevarieerd aanbod welzijns-, sport-, spel- en cultuuraccommodaties voor alle inwoners van Leiderdorp.	3. Een breed en gevarieerd aanbod grote groengebieden waar alle inwoners en bezoekers van Leiderdorp naar behoefte kunnen recreëren met respect voor de aanwezige natuurwaarden.	4. Geweld- en vermogensmisdrijven terugdringen (inbraken en fietsendiefstal) en zo de veiligheid vergroten.
Activiteiten 2021	1.1 We geven medewerking aan de bouw van duurzame levensloopbestendige (huur)woningen en stimuleren de doorstroom.	2.1 We maken de gemeentelijke (welzijns)accommodatie(s) samenhangender, beter te exploiteren (duurzaam) en stoten waar mogelijk vastgoed af.	3.1 We vormen het A4-informatiecentrum en de directe omgeving om tot een Groene Hart Centrum.	4.1 We gaan diefstal uit woningen tegen met wijkpreventieactiviteiten en voorlichting.
	1.2 We willen dat gemiddeld 30% van alle nieuw te bouwen woningen sociale woningbouw is.	2.2 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan.	3.2 We versterken de stad-landverbindingen naar het poldergebied.	4.2 We gaan fietsendiefstal tegen, onder andere met een lokfiets en een promoteam.
	1.3 We maken prestatieafspraken met corporaties en de huurdersbelangenvereniging.	2.3 We dragen waar mogelijk het onderhoud van sportaccommodaties over aan verenigingen en dragen binnen de financiële mogelijkheden bij aan de verduurzaming van buitensportaccommodaties.	3.3 We beheren de grote groengebieden integraal en duurzaam.	4.3 We gaan (huiselijk)geweldsmisdrijven tegen.
	1.4 We stellen criteria op voor lokaal maatwerk bij toewijzing van woningen om de doorstroom te stimuleren.		3.4 We stellen een beheerplan weidevogelbeheer op voor de Boterhuispolder.	4.4 We ontwikkelen een nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de jaren 2019-2022.

Wat willen we bereiken?

1. Voldoende woningen en diversiteit in woningen passend bij de behoefte van onze inwoners

Voor inwoners van Leiderdorp en de regionale woningmarkt ontwikkelen we extra woningen. Want als er voldoende woningen zijn, verwachten we dat de wachttijden voor sociale huurwoningen afnemen en bestaande (koop)woningen betaalbaar en bereikbaar blijven voor inwoners en woningzoekenden. 'Voldoende' is wel een rekbaar begrip en afhankelijk van economische factoren.

We verlenen medewerking aan het bouwen van levensloopbestendige koopappartementen. Met als doel vergrijzing in de wijken met koopwoningen tegen te gaan, ouderen langer zelfstandig te laten wonen en de doorstroom van jongere gezinnen in de wijken met koopwoningen te bevorderen. Door gemiddeld 30% sociale huurwoningen te bouwen, stimuleren we ook in die categorie de doorstroom. Dit resulteert in een gevarieerd aanbod woningen, in lijn met de woonvisie 'voor ieder wat wils'. In 2020 werden meerdere grote projecten opgeleverd. Hierdoor kwam de doorstroming daadwerkelijk op gang, met veel meer verhuisbewegingen in onder andere de sociale sector. Dankzij maatwerk ging 65% van de sociale huurwoningen naar inwoners van Leiderdorp.

Op dit moment zijn 142 woningen in aanbouw die naar verwachting in 2021 worden opgeleverd:

- 69 sociale huurwoningen: 49 sociale huurwoningen op de locatie Driemaster en 20 sociale huurwoningen aan de Hoogmadeseweg 72 (transformatie politiekantoor).
- 73 woningen voor de middeninkomens: 49 op de locatie Driemaster en 24 aan de Hoogmadeseweg 72, met een huur van € 750 tot € 950.

De kantoren Statenhof transformeren we tot 206 studentenwooneenheden. Daarnaast hebben we meerdere projecten in ontwikkeling. Samen zijn deze projecten goed voor honderden woningen vóór 2030. We besteden extra aandacht aan de huisvestingsvraag van kwetsbare doelgroepen. Zo bereiden we ons voor op de decentralisatie van de maatschappelijke zorg in 2022. Dan gaan de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen van centrumgemeente Leiden over naar de lokale gemeenten. Het project Driemaster biedt daarvoor bijzondere kansen met twaalf kleine woningen van 30 à 35 m².

2. Een breed en gevarieerd aanbod welzijns-, sport-, spel- en cultuuraccommodaties voor alle inwoners van Leiderdorp

We werken aan kwalitatief goede, bereikbare, toegankelijke, laagdrempelige en zo mogelijk multifunctionele en duurzaam te exploiteren accommodaties voor sport-, beweeg-, spel-, cultuur- en welzijnsactiviteiten.

3. Een breed en gevarieerd aanbod grote groengebieden waar inwoners en bezoekers van Leiderdorp naar behoefte kunnen recreëren met respect voor de aanwezige natuurwaarden

We willen de ecologische en visuele aantrekkelijkheid van onze natuurgebieden verbeteren. Zowel onze groene parken als de groene polders rondom het bebouwde gebied hebben hun eigen karakter. Dat willen we behouden en waar mogelijk versterken, zodat het aanbod gevarieerd blijft. Deze grote groengebieden zijn onderdeel van recreatieve netwerken voor fietsers en wandelaars. Waar mogelijk leggen we ook de verbinding met waterrecreatie. We houden altijd rekening met de specifieke natuurwaarden van de gebieden.

4. Geweld- en vermogensmisdrijven terugdringen (inbraken en fietsendiefstal) en zo de veiligheid vergroten

Inwoners kunnen veel zelf doen om geweld- en vermogensmisdrijven te voorkomen. Zo helpt het bijvoorbeeld om te zorgen voor goed hang- en sluitwerk in de eigen woning. Mensen kunnen ook bijdragen aan een grotere veiligheid in de buurt, door zich aan te sluiten bij Burgernet, BuurtWhatsApp en LDP-Wijkpreventie. Professionele partners leveren ook hun bijdrage aan het inperken van de risico's. Denk aan de politie en deskundige hulpverleners die mensen helpen in onveilige situaties. Deze hulpverleners kunnen een situatie stabiliseren als er sprake is van (dreigend) huiselijk geweld. Ook kan een huisverbod worden opgelegd.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We geven medewerking aan de bouw van nieuwe (huur)woningen en stimuleren de doorstroom

We krijgen veel initiatieven binnen om gebieden te herstructureren en gebouwen te transformeren. Voorbeelden zijn De Baanderij, de Pinksterbloem en Statenhof. Niet alleen vanuit planologie maar ook vanuit de Regionale Woonagenda is er behoefte aan kleine flexibele huisvesting voor jong en oud. Vanzelfsprekend kunnen we de doorstroom ook stimuleren met de bouw van koopappartementen. Denk aan Heelblaadjepad 1. Om de woningdifferentiatie en de kwaliteit van de woningen en de woonomgeving te waarborgen, stellen we eisen in de randvoorwaarden voor medewerking aan projecten.

1.2 We willen dat gemiddeld 30% van alle nieuw te bouwen woningen sociale woningbouw is

Bij grotere projecten is 30% sociale huurwoningen ons uitgangspunt. Kleinere projecten met minder dan tien woningen - en heel soms ook grotere projecten - kunnen deze eis 'afkopen' of in de vorm van een paar sociale koopwoningen in het project verwerken. De projecten van Rijnhart Wonen bestaan in principe voor 100% uit sociale huurwoningen. Het Rijk geeft woningcorporaties echter weer meer ruimte om zich te richten op huurwoningen voor de middenklasse. Dit kan gevolgen hebben voor de plannen voor de Pinksterbloem en de verhuur van vrijkomende woningen. Samen met Rijnhart Wonen blijven we zoeken naar kansen en ontwikkellocaties. 30% sociale huur moet het gemiddelde zijn van alle projecten waarover de raad in zijn periode besluit.

1.3 We maken prestatieafspraken met corporaties en de huurdersbelangenvereniging

In de prestatieafspraken leggen we een aantal zaken vast:

- hoe mensen met de laagste inkomens gehuisvest kunnen worden;
- hoe sociale huurwoningen betaalbaar kunnen blijven;
- hoe dat duurzaam kan via nieuwbouw (Driemaster), transformatie of sloop met nieuwbouw (Pinksterbloem).

We maken ook concrete afspraken over de huisvesting van bijzondere doelgroepen - zoals de maatschappelijke zorg en statushouders - en over bijdragen aan onderzoek naar flexibele huisvesting en bevordering van de doorstroom. Samen met Rijnhart Wonen blijven we zoeken naar kansen en ontwikkellocaties.

1.4 We stellen criteria op voor lokaal maatwerk bij toewijzing van huurwoningen om de doorstroom te stimuleren

In overleg met Rijnhart Wonen leggen we accenten. Denk aan het aanbieden van woningen aan ouderen die in een (te) grote eengezinswoning wonen. Zo kunnen we de doorstroom bevorderen en woningen aan de meest urgente woningzoekenden toewijzen. Volgens de prestatieafspraken wijst Rijnhart Wonen jaarlijks vijf woningen aan startende jongeren toe (tot 23 jaar). Voor nieuwbouwprojecten maken we lokale maatwerkafspraken, gericht op doorstroming van oud en jong.

2.1 We maken de gemeentelijke (welzijns)accommodatie(s) samenhangender, beter te exploiteren (duurzaam) en stoten waar mogelijk vastgoed af

In 2020 is de Sterrentuin omgebouwd tot een centrum voor zorg, ondersteuning, welzijn, informatie en educatie. De accommodatie is nu de basis van een belangrijk deel van de welzijns- en cultuuractiviteiten in Leiderdorp. Met de voltooiing van de Sterrentuin kwam een verhuisbeweging op gang, waardoor een aantal andere accommodaties vrijkwam. Een deel van dit vrijkomende vastgoed gaat in de verkoop (afstoot). De rest houden we (nog tijdelijk) in portefeuille en verhuren we opnieuw. We stellen een meerjarenprogramma Vastgoed op met een duurzaam

meerjarenonderhoudsplan. Met als doel om onze accommodaties niet alleen te onderhouden, maar tijdens de instandhoudingstermijn ook te verduurzamen.

2.2 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan

We betrekken buurtbewoners, scholen en kinderen bij de vernieuwing, verbetering en omvorming van speelplaatsen. Daarvoor organiseren we bewonersbijeenkomsten, sturen we bewonersbrieven en houden we enquêtes. Ook bij de herinrichting van bestaande formele centrale speelplaatsen betrekken we bewoners actief. Initiatieven van bewonersparticipatie ondersteunen we van harte, bijvoorbeeld door een (in)formele speelplaats te laten adopteren. De speelplaatsen die in 2021 op de planning staan zijn: Ada van Schotlandplaats, Beatrijs van Vlaanderenplaats, Bijdorp, Goudestein, Sternstraat, Kloosterhof, Jan Wolkerspad en de Spiegheldreef. Daarnaast voeren we de (twee)jaarlijkse hoofdinspectie en de twee functionele controlerondes uit.

2.3 We dragen waar mogelijk het onderhoud van sportaccommodaties over aan verenigingen en dragen binnen de financiële mogelijkheden bij aan de verduurzaming van buitensportaccommodaties

In 2021 leveren en installeren we LED-schijnwerpers op bestaande masten rond twee velden bij RCL. Ook installeren we klimmasten voorzien van LED-schijnwerpers rondom de paardenbak van manege Liethorp. We moeten de afspraken nog met een enkele sportvereniging formaliseren en dan hebben we de uitvoering van de sportnotitie afgerond. Dit betekent dat we in 2021 het onderhoud van de sportaccommodaties (velden) waar mogelijk aan de verenigingen hebben overgedragen. We pasten een aangepaste (symbolische) huur of erfpachtcanon toe.

3.1 We vormen het A4-informatiecentrum en de directe omgeving om tot een Groene Hart Centrum

In 2021 ronden we de herinrichting van de openbare ruimte rond het Groene Hart Centrum af.

3.2 We versterken de stad-landverbindingen naar het poldergebied

Binnen de Leidse Ommelanden geven we gezamenlijk vorm aan de marketing van de belevingsroutes vanuit het Leidse Singelpark naar onze groene polders. In 2021 gaan we door met de promotiecampagne van de belevingsroutes. Daarnaast verbeteren we de fietsaansluitingen naar het Groene Hart Centrum.

3.3 We beheren de grote groengebieden integraal en duurzaam

Het beheer van onze grote groengebieden is zowel op de recreatieve functie als op verhoging van de ecologische waarde gericht. Wij beheren deze gebieden volgens een integraal afgestemd beheerplan. Het gaat om de parken De Houtkamp en De Bloemerd, de Boterhuispolder, de Munnikkenpolder, Gravenpad & Ruigekade en de natuurvriendelijke oevers.

3.4 We stellen een beheerplan weidevogelbeheer op voor de Boterhuispolder

Samen met de ondertekenaars van het weidevogelconvenant en de agrariërs gaan we werken aan een collectief beheerplan voor de Boterhuispolder. Zo komen we tot een uitgekiend pakket van beheermaatregelen, met maatregelen uit onder andere de pakketgroepen rustperiode, voorweiden, legselbeheer, kruidenrijk grasland en extensieve beweiding. Vrijwillige deelname is het uitgangspunt.

4.1 We gaan diefstal uit woningen tegen met wijkpreventieactiviteiten en voorlichting

Samen met de veiligheidspartners en inwoners organiseren we regelmatig preventieactiviteiten. Bijvoorbeeld informatieavonden. Wanneer er behoefte is aan meer (veiligheids)voorlichting, organiseren we dit. We doen dat bij voorkeur op wijk- en buurtniveau. We blijven ook het gebruik van BuurtWhatsApp en LDP-buurtpreventie stimuleren. Daarnaast organiseren we wijkschouwen.

4.2 We gaan fietsendiefstal tegen, onder andere met een lokfiets en een promoteam

Samen met de politie blijven we actief strijd voeren tegen fietsendiefstal. We geven voorlichting op plekken waar veel fietsen worden gestolen.

4.3 We gaan (huiselijk)gewelddisdrijven tegen

Samen met veiligheids- en zorgpartners geven we prioriteit aan het bestrijden van geweldsdelicten. We hanteren een persoonsgerichte aanpak, met een zorgplan voor zowel slachtoffer als dader. De aanpak van huiselijk geweld baseren we op het landelijke actieprogramma, de regiovisie Geweld Hoort Nergens Thuis 2019-2023 en het door het Leiderdorpse college in november 2019 vastgestelde uitvoeringsplan Huiselijk Geweld.

4.4 We ontwikkelen een nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de jaren 2019-2022

De gemeenteraad stelde het nieuwe integraal veiligheidsbeleidsplan op 11 december 2019 vast. Het beleidsplan geeft prioriteit aan de volgende veiligheidsthema's: wijkgerichte handhaving, zorg en veiligheid en ondermijning.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1. Rapportcijfer dat Leiderdorpers hun buurt geven (uit de inwonersenquête)	8,0	-	8,0	8,1	-	8,2	-
	1.1 Aantal opgeleverde woningen in Leiderdorp (exclusief 206 studentenwoningen in 2020)	48	0	0	142	36	50	50
	1.2 % (+ aantal) 'sociaal' van het totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leiderdorp	15% (7)	0	0	49% (69)	10%	30%	30%
	1.4 % (en feitelijk aantal) vrijkomende sociale woningen in Leiderdorp dat toegewezen is aan Leiderdorpers	40% (64)	53% (62)	65% (65)	60%	50%	50%	50%
	1.3 Set prestatieafspraken met wooncorporaties	2	2	2	2	2	2	2
	2.1 % inwoners dat tevreden is over het aanbod van de welzijnsvoorzieningen (uit de inwonersenquête) ¹	27% ++ 52% + 16% +/-	%	-	-	-	-	-
	2.2 Aantal formele speelplaatsen	84	86	83	70	62	-	-
	2.2 Aantal informele speelplaatsen	18	16	19	32	40	-	-
	3. % inwoners dat tevreden is over het aanbod van de sport- en recreatievoorzieningen (uit de inwonersenquête) ²	91	nb	-	91	91	91	-
	3.2 Toename soortenrijkdom in de grote groenvlakken	nul- meting	-	1%	5%	5%	3%	3%
	4. Vermogensmisdrijven per 1.000 inwoners in Leiderdorp	-	-	-	21,0	21,0	21,0	-
	4. Geweldd misdrijven per 1.000 inwoners in Leiderdorp	-	-	-	3,0	3,0	3,0	-
	4.1 Diefstal uit woning per 1.000 inwoners in Leiderdorp	-	-	-	2,5	2,5	2,5	-

1 Deze indicator betreft de accommodaties. Percentages komen in de inwonersenquête 2019 niet voor. In 2021 wordt deze weer toegevoegd.

2 Deze vraag is niet opgenomen in de inwonersenquête van 2019, in 2021 wordt deze weer toegevoegd.

2C: Ruimte in het dorp

Inleiding

Leiderdorp is een prachtig dorp om in te wonen, te werken en te recreëren. Wij zorgen integraal voor de leefomgeving en investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van Leiderdorp. Vanuit de Omgevingswet werken we aan (regionaal) beleid voor een evenwichtige toedeling van functies en een leefomgeving die schoon en gezond is. We werken samen met onze ketenpartners aan de klimaatdoelstellingen, door te streven naar duurzame energieopwekking en een robuuste inrichting van de waterketen.

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving			
SMART doel	1. Leiderdorp is goed bereikbaar en de openbare ruimte nodigt uit tot ontmoeten en verblijven.	2. De bebouwde en onbebouwde ruimte wordt evenwichtig en flexibel gebruikt en heeft een goede en veilige gebruikskwaliteit.	3. De bodem, de lucht en het water voldoen in 2030 aan de gewenste kwaliteit en vormen een goede leefomgeving, ook voor de mens.	4. Leiderdorp werkt aan een klimaatbestendige en gezonde omgeving in 2040.
Activiteiten 2021	1.1 We werken de Leidse Ring Noord verder uit.	2.1 We werken mee aan de strategische agenda Ruimte Holland Rijnland.	3.1 We continueren het beleid voor biodiversiteit, waaronder het bijenlandschap.	4.1 Binnen de duurzaamheidsagenda werken wij het klimaatadaptatiebeleid verder uit.
	1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit.	2.2 We werken de gebiedsvisie Baanderij uit in concrete stedenbouwkundige randvoorwaarden.	3.2 We geven ruimte aan recreëren met respect voor de natuur.	4.2 We nemen maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem te verbeteren.
	1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4.	2.3 We stimuleren het particulier beheer en onderhoud van openbaar groen en speelplekken.	3.3 We zorgen dat de openbare ruimte vitaal is en dat wij op een passende wijze omgaan met ziekten en plagen.	4.3 We doen onderzoek naar de robuustheid van de bestaande waterketen bij verschillende weersomstandigheden en passen concrete maatregelen toe.
	1.4 Samen met de provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoersconcessie in Leiderdorp.	2.4 We werken aan de implementatie van de Omgevingswet.		4.4 We vormen het gemengd riool om naar een gescheiden rioolstelsel.
	1.5 We actualiseren ons parkeerbeleid en nemen daar ook de visie Laadinfrastructuur in op.	2.5 We stellen een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie op voor ruimtelijke ontwikkelingen.		4.5 We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen.
		2.6 We zien toe op en handhaven een schone en veilige openbare ruimte.		
		2.7 We verlenen medewerking aan (uitbreidings)plannen en toetsen de plannen aan vastgestelde uitgangspunten voor projecten.		

Wat willen we bereiken?

1. Leiderdorp is goed bereikbaar en de openbare ruimte nodigt uit tot ontmoeten en verblijven

De druk op de openbare ruimte is groot. Het verkeersnetwerk, zowel de wegen als de fiets- en voetpaden, beslaan een aanzienlijk deel van de openbare ruimte. Het is daarom belangrijk om de vervoersbehoefte en -ontwikkeling goed te volgen en te ondersteunen met beleid en maatregelen. Zo kunnen we zorgen voor een goed evenwicht tussen de vervoersbehoefte en de ruimtelijke impact van deze behoefte.

Elke modaliteit heeft haar eigen behoeften. Het autoverkeer heeft baat bij goede verbindingen. Onder andere de Leidse Ring Noord en de voorgenomen verbreding van de rijksweg door Rijkswaterstaat komen daaraan tegemoet. Het langzaam verkeer heeft behoefte aan meer kwaliteit en veiligheid. Dit zijn de speerpunten van de vastgestelde mobiliteitsvisie. De openbaarvervoersconcessie loopt in 2022 ten einde. Daarom staat 2021 in het teken van de voorbereiding van de nieuwe concessie.

2. De bebouwde en onbebouwde ruimte wordt evenwichtig en flexibel gebruikt en heeft een goede en veilige gebruikskwaliteit

De druk op de beschikbare ruimte is groot. Wonen, werken en recreëren kunnen op dezelfde plek, maar soms is het nodig om functies te scheiden. Wij maken een zorgvuldige afweging van de ruimtebehoefte. We zorgen voor de benodigde plekken en voor een veilig en goed gebruik van de ruimte. De Omgevingsdienst West-Holland adviseert over de milieuaspecten.

3. De bodem, de lucht en het water voldoen in 2030 aan de gewenste kwaliteit en vormen een goede leefomgeving, ook voor de mens

Een kwalitatief goede openbare ruimte bevordert het welzijn van onze inwoners. Schone lucht, bodem en water in combinatie met leefruimte voor flora en fauna dragen daaraan bij.

4. Leiderdorp werkt aan een klimaatbestendige en gezonde omgeving in 2040

We voeren klimaatdialogen met zowel ambtenaren (intern) als inwoners, bedrijven en andere stakeholders (extern). De uitkomsten van de eerder uitgevoerde stresstest droogte-, hitte- en wateroverlast staan centraal. De input die we uit de dialogen krijgen, verwerken we in een klimaatstrategie en een uitvoeringsprogramma.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We werken de Leidse Ring Noord (LRN) verder uit

Samen met de gemeente Leiden werken we de LRN-tracédelen in Leiderdorp verder uit, volgens het geactualiseerde kaderbesluit LRN uit 2020. Daar betrekken we ook de omgeving bij. Besluitvorming over het uitvoeringsbesluit voor de Engelendaal verwachten we eind 2021.

1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit

In 2020 legden we de mobiliteitsnota voor aan de raad. Na vaststelling kunnen we de maatregelen projectmatig gaan uitvoeren. Daar hoort natuurlijk ook een uitgebreid burgerparticipatieproces bij. De maatregelen hebben betrekking op alle modaliteiten. Het doel is een verbetering van kwaliteit, leefbaarheid én veiligheid in Leiderdorp.

1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft besloten de doorstroming op de A4 te verbeteren. Wij nemen actief deel aan een ambtelijke werkgroep. Ook is er bestuurlijk overleg. Want door sluipverkeer hebben de huidige files impact op de bereikbaarheid van Leiderdorp. Ook verwachten we dat eventuele maatregelen impact hebben op de leefomgeving. De verkennende fase is in 2020 afgesloten met de vaststelling van een structuurvisie voor de A4. Met daarin het voorkeursalternatief. Na de verkenningsfase volgt nu de planuitwerking. Waarna in 2023 een projectbesluit (voorheen tracéebesluit) volgt.

1.4. Samen met de provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoersconcessie in Leiderdorp

In 2021 bereidt Leiderdorp, samen met de andere Holland Rijnland-gemeenten, de nieuwe concessie voor. De nieuwe concessie loopt vanaf 2022.

1.5. We actualiseren het parkeerbeleid en nemen daar ook de visie Laadinfrastructuur in op

In vervolg op de mobiliteitsnota's actualiseren we in 2021 ook de parkeernota. Hierin nemen we ook de regionale visie Laadinfrastructuur op. Die is dan vastgesteld. Deze visie is een verdere uitwerking van het beleid voor elektrische voertuigen en oplaadpunten.

2.1 We werken mee aan de strategische agenda Ruimte Holland Rijnland

In 2020 is de Regionale Omgevingsagenda 2040 'Aan de slag met Hart van Holland' opgesteld. Deze agenda vormt de basis van de strategische agenda Ruimte Holland Rijnland. Met deze strategische agenda kunnen straks in regionaal verband integrale ruimtelijke afwegingen gemaakt worden voor verschillende ruimtelijke opgaven. Denk aan woningbouw, bedrijfsterreinen, klimaatadaptie en energietransitie. In 2021 vindt de besluitvorming over de strategische agenda Ruimte Holland Rijnland plaats.

2.2. We werken de gebiedsvisie Baanderij uit in concrete stedenbouwkundige randvoorwaarden

In 2020 stelden we de gebiedsvisie voor De Baanderij op. Deze visie geeft richting aan de toekomstige ontwikkeling van De Baanderij. Om de plannen te kunnen verwezenlijken, moet een omgevingsplan worden vastgesteld. Maar eerst moeten we de visie verder uitwerken. In 2021 werken we de visie in concrete stedenbouwkundige randvoorwaarden uit. Deze uitwerking vertaalt zich in bouwkundige bouwstenen met een raamwerk. De bouwstenen gaan in op rooilijnen, bouwhoogte, aantal woningen en functiemix. In het raamwerk verwerken we ook de conceptprofielen van de hoofdinfrastructuur. De bouwstenen vormen de basis voor de toetsing van de stedenbouwkundige plannen en/of bouwplannen van marktpartijen. We pakken ook het kostenverhaal op, denk aan fondsvorming en intentieovereenkomsten met ontwikkelende partijen, en de bedrijfsterreincompensatie.

2.3 We stimuleren het particulier beheer en onderhoud van openbaar groen en speelplekken

We richten ons op een intensievere samenwerking met inwoners, verenigingen, bedrijven en instellingen. Zij krijgen zoveel mogelijk de ruimte om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte op zich te nemen. We roepen iedereen op om mee te doen en staan open voor initiatieven die in de samenleving ontstaan. Ook denken we actief mee hoe we deze participatie kunnen faciliteren en in praktijk kunnen brengen.

2.4 We werken aan de implementatie van de Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw een jaar uitgesteld. De nieuwe ingangsdatum is 1 januari 2022. In 2021 werken we verder aan de implementatie. Concreet betekent dit dat we de noodzakelijke wettelijke randvoorwaarden invullen. Denk aan besluiten van de raad over het adviesrecht omgevingsvergunningen, participatie

en de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit. We rollen de nieuwe software voor het digitale stelsel Omgevingswet uit en testen of het werkt. En we starten met het opstellen van een omgevingsvisie (voorheen het ruimtelijk structuurplan) en een omgevingsplan (voorheen het bestemmingsplan en verschillende verordeningen).

2.5 We stellen een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie op voor ruimtelijke ontwikkelingen

Of we een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie opstellen, is afhankelijk van de initiatieven en van de voortgang bij derden. Het gaat om verzoeken voor ontwikkellocaties die afwijken van het bestemmingsplan. De gemeente vraagt een goede ruimtelijke onderbouwing van initiatiefnemers. Afspraken over onder andere kosten leggen we vast in exploitatieovereenkomsten.

In 2021 verwachten we de volgende ruimtelijke ontwikkelingen:

- invulling van het IKEA-terrein;
- herontwikkeling van de Levensstroom;
- locaties op De Baanderij (dit loopt parallel aan de uitwerking van de gebiedsvisie).

2.6 We zien toe op en handhaven een schone en veilige openbare ruimte

We besteden aandacht aan zwerfvuil en de opruimplicht voor hondenpoep. Vanuit het Integraal Veiligheidsbeleid stellen we komend jaar een handhavingsnotitie op. Daarin kiest het college welke thema's het wil prioriteren op het gebied van handhaving en een veilige openbare ruimte.

2.7 We verlenen medewerking aan (uitbreidings)plannen en toetsen de plannen aan vastgestelde uitgangspunten voor projecten

De planologische procedures voor onder andere De Menswording, Leidse Ring Noord en de Pinksterbloem lopen. Waar mogelijk ronden we deze in 2021 af.

3.1 We continueren het beleid voor biodiversiteit, waaronder het bijenlandschap

We maken plannen voor een uitbreiding van het areaal natuurvriendelijke oevers in de komende jaren. Deze activiteit is gerelateerd aan de inspectie van beschoeiingen, waarvan we de uitkomsten in 2021 hebben. Op basis van deze uitkomsten beoordelen we welke locaties in aanmerking komen voor een natuurvriendelijke oeververdediging. Waar mogelijk combineren we dit met het ontwikkelen van bloemrijke bermen. We gebruiken het natuurmeetnet om de biodiversiteit van de gemeente te monitoren.

3.2 We geven ruimte aan recreëren met respect voor de natuur

We geven inwoners en ondernemers de ruimte om initiatieven uit te werken die bijdragen aan fijn wonen, sfeer en gezelligheid in het dorp.

3.3 We zorgen dat de openbare ruimte vitaal is en dat wij op een passende wijze omgaan met ziekten en plagen

We stellen een beleidsplan op voor ziekten en plagen in de openbare ruimte. We onderzoeken hoe wij zo optimaal mogelijk kunnen omgaan met ziekten en plagen. Zodat de openbare ruimte biodivers, gezond en veilig is en blijft.

4.1 Binnen de duurzaamheidsagenda werken wij het klimaatadaptatiebeleid verder uit

In 2020 zijn we gestart met klimaatdialogen over droogte-, hitte-, en wateroverlast. Dit krijgt in 2021 een vervolg. Op basis van de klimaatdialogen stellen we in 2021 een klimaatstrategie vast. Parallel zorgen we voor meer bewustwording van de gevolgen van de klimaatverandering en stimuleren we concrete maatregelen door de inwoners en bedrijven van Leiderdorp.

4.2 We nemen maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem te verbeteren

We bereiden baggerwerkzaamheden voor in de wijk Ouderenzorg, de parken De Houtkamp en De Bloemerd en een aantal watergangen in Bospolder, Achthovenspolder en Boterhuispolder. De uitvoering vindt in 2022 plaats.

4.3. We doen onderzoek naar de robuustheid van de bestaande waterketen bij verschillende weersomstandigheden en nemen concrete maatregelen

In de waterketen Leidse Regio delen we kennis over het robuust maken van de bestaande waterketen. Deze kennis passen we vervolgens toe in de vorm van concrete maatregelen bij wijkvervangingsprogramma's en herinrichtingen.

4.4. We vormen het gemengd riool om tot een gescheiden rioolstelsel

Leiderdorp heeft in de meeste wijken nog een gemengd riool. Regenwater stroomt dus door hetzelfde riool als vuil water en moet daarna gereinigd worden. Bovendien kan het gemengde stelsel de huidige zware regenbuien onvoldoende verwerken. Uiteindelijk kan dit leiden tot vervuiling van het oppervlaktewater. Bij rioolvervangings koppelen we daarom de hemelwaterafvoer van verhardingen en gebouwen (waar mogelijk) af. Dit doen we volgens het Integraal Waterketenplan.

4.5 We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen

Leiderdorp doet mee aan Operatie Steenbreek. Het doel is inwoners en ondernemers te enthousiasmeren om hun tuin of bedrijfstuin te vergroenen. We brengen de negatieve gevolgen van verstening onder de aandacht. Denk aan minder biodiversiteit en klimaatverandering. Wanneer tuinen minder tegels hebben, stroomt minder regenwater direct naar de riolering af. Ook in 2021 ontplooiën we activiteiten om onze inwoners bewuster te maken van de effecten van verstening. Dit doen wij samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers, de woningbouwvereniging en betrokken inwoners. Als gemeente geven we het goede voorbeeld en zetten we waar mogelijk overbodige verharding om in groen. Bij het Groene Hart Centrum voeren we een deel van het parkeerterrein uit in grasbetontegels. Het gaat om ongeveer 1.900 m². En bij de herinrichting van de Simon Smitweg krijgt de trouw-entree van het gemeentehuis een groenere uitstraling.

Prestatie-indicatoren.

	Omschrijving 1)	2017 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	% inwoners dat het groen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	63%	65%	-	67%	-	69%	-
	% inwoners dat het wateronderhoud als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	65%	61%	-	65%	-	67%	-
	% inwoners dat het wegenonderhoud als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	46%	45%	-	47%	-	49%	-
	% inwoners dat het onderhoud verkeersvoorzieningen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	64%	60%	-	64%	-	66%	-
	% inwoners dat het onderhoud aan straatmeubilair als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	65%	60%	-	60%	-	62%	-
	% inwoners dat het onderhoud aan speeltoestellen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	55%	55%	-	57%	-	59%	-
	% inwoners dat actief is of actief te krijgen is om het gemeentelijk groen te onderhouden (uit de inwonersenquête)	22%	20%	-	22%	-	24%	-

1) De prestatie-indicatoren komen uit de inwonersenquête Leiderdorp. De cijfers in de kolommen 2017 (w) en 2019 (w) zijn de definitieve uitkomsten van de inwonersenquêtes 2017 en 2019. Leiderdorp voert de inwonersenquête om het jaar uit. In 2021 vindt de volgende inwonersenquête plaats.

2D: Dienstverlening aan het dorp

Inleiding

De klant staat centraal. Onze 'klant' zijn de inwoners, ondernemers en instellingen van Leiderdorp. De vraag van de klant bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein (klantcontactcentrum) is de ingang voor vragen. Hier kan de klant terecht voor alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Voorbeelden zijn reisdocumenten en vergunningen, afvalinzameling en groenonderhoud, bestemmingsplannen en (tijdelijke) verkeersaanpassingen.

Doel	Het bieden van efficiënte en vraaggerichte dienstverlening	
SMART doel	1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie.	2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, toezicht op de vergunningen en handhaving waar nodig.
Activiteiten 2021	1.1 We verbeteren de dienstverlening .	2.1 We werken de werkprocessen verder uit volgens het VTH-beleidsplan 2016-2020.
	1.2 We werken aan de digitale dienstverlening.	2.2 We treffen voorbereidingen voor de komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.
	1.3 We organiseren verkiezingen.	
	1.4 We stellen een nieuwe beheersverordening voor de algemene begraafplaats op.	
	1.5 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid.	

Wat willen we bereiken?

1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie

Wij stellen onze klant centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vraag van onze klant bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein biedt service bij het verkrijgen van alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Wij willen dat het voor de klant direct duidelijk is waar hij of zij terecht kan.

2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, toezicht op de vergunningen en handhaving waar nodig

Sinds september 2019 gebruiken we het nieuwe VTH-pakket. VTH staat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. We hebben nu meer zicht en sturing op de procedure van vergunningverlening en de koppeling met handhaving en toezicht.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We verbeteren de dienstverlening

We willen *betrouwbaar, zichtbaar* en *gastvrij* zijn. Betrouwbaar staat voor waarmaken wat we beloven. Zichtbaar staat voor volledig laten zien wat we doen. En gastvrij staat voor de ander (en jezelf) hartelijk welkom heten en met de ander in contact staan. In 2021 ligt de focus op de volgende activiteiten:

Systemen aanpassen

In september 2020 stelden we nieuwe servicenormen vast. Deze gaan we in 2020 verder implementeren in de systemen waarin we meldingen, telefonische contacten, e-mail, post en contacten via sociale media registreren. Met als doel dat we de servicenormen kunnen monitoren, bewaken en erop kunnen sturen. Ook startten we in het vierde kwartaal van 2020 met de inrichting van een zaaksysteem voor het (automatisch) versturen van ontvangstbevestigingen. In 2021 optimaliseren we dit proces.

Werkprocessen aanpassen

In 2021 gaan we de in september 2020 vastgestelde servicenormen verder doorvoeren in onze organisatie. We passen onze werkprocessen aan. Hierdoor verbeteren de kwaliteit en de tijdigheid van de beantwoording van vragen.

Begrijpelijke taal

In 2020 is het klantcontactcentrum (KCC) begonnen met alle uitgaande brieven en mails correct en overwegend op B1-niveau te schrijven. In 2021 rollen we het gebruik van begrijpelijke taal verder uit in de organisatie. Ons uitgangspunt is de rijksoverheids campagne 'Direct Duidelijk', gericht op duidelijke taal door overheidsinstanties in hun communicatie met inwoners.

Verbeteren meldingenproces

Samen met Zoeterwoude en Leiden namen we in oktober 2020 het nieuwe meldingensysteem Melddesk in gebruik. Inwoners en ondernemers kunnen via een app, e-formulier of telefonisch makkelijk meldingen doen over bijvoorbeeld afval, losliggende tegels of overlast. Medewerkers hebben één digitaal systeem dat deze meldingen centraal beheert. In 2021 gaan we het meldingenproces, het gebruik en de inrichting van Melddesk optimaliseren.

Grofvuilafspraken integreren in AfvalWijzer en AfvalWijzer-app

Op dit moment kunnen inwoners alleen telefonisch, via het KCC, een afspraak inplannen voor het ophalen van grofvuil. In 2020 hebben we gekeken naar mogelijkheden om ook digitaal een afspraak hiervoor te maken. In 2021 voegen we deze optie toe aan de AfvalWijzer-website en nemen we de AfvalWijzer-app in gebruik.

Ondernemersloket

In 2021 voeren we de plannen voor een ondernemersloket uit.

Servicenormen en prestatie-indicatoren

In september 2020 stelden we servicenormen vast voor de gemeentelijke dienstverlening. Zodat inwoners weten wat ze van ons kunnen verwachten en waarop ze ons kunnen aanspreken. Om de servicenormen meetbaar te maken, voegden we nieuwe kwantitatieve prestatie-indicatoren toe aan de Begroting 2021 (zie punt 1.5). We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid.

1.2 We werken aan de digitale dienstverlening

De informatiesamenleving heeft een grote impact op de bestuurlijke taakuitoefening, de interne werkprocessen en de gemeentelijke dienstverlening. Het zijn uitdagingen die gemeenten alleen samen aankunnen. Collectief optreden maakt gemeenten sterker en slagvaardiger. Wij werken samen met de gemeenten Zoeterwoude, Oegstgeest en Leiden en Servicepunt71.

E-dienstverlening

De e-dienstverlening, die eind 2019 startte als pilot, implementeren we in 2021. Binnen de e-dienstverlening hebben we de elf meest gevraagde Burgerzakendiensten gedigitaliseerd. Digitale aangiften en aanvragen leveren namelijk een flinke tijdsbesparing op, omdat ze volledig digitaal verwerkt worden in de Basisregistratie Personen (BRP). Hierdoor houden de medewerkers tijd over voor complexe zaken.

Niet alle inwoners kunnen aangiften en aanvragen online regelen. Mensen die niet (voldoende) digitaal vaardig zijn, krijgen hulp van de medewerkers van het Serviceplein.

Website

In 2021 besteden we het contentmanagementsysteem (cms) en de formulierentool voor onze website opnieuw aan. De ontwikkelingen op het terrein van digitalisering gaan snel en inwoners en ondernemers verwachten hierin steeds meer van een gemeente. Met een nieuw cms en een nieuwe formulierentool spelen we in op de digitale ontwikkelingen en kunnen we de online dienstverlening aan onze inwoners verbeteren.

1.3 We organiseren verkiezingen

Op 17 maart 2021 vindt de Tweede Kamerverkiezing plaats. Vanwege Covid-19 moeten we maatregelen nemen, zodat kiezers veilig hun stem kunnen uitbrengen en stembureauleden veilig hun werk kunnen doen. Dit heeft grote impact op de organisatie van de verkiezingen. Zijn de huidige stembureaulocaties wel geschikt? Moeten we de stemmen op de verkiezingsavond ergens anders tellen als het stembureau te klein is? Moeten we het minimumaantal stembureauleden uitbreiden zodat ze ook andere taken kunnen uitoefenen, zoals het toezicht op de coronamaatregelen?

1.4 We stellen een nieuwe beheersverordening op voor de algemene begraafplaats

In 2021 stellen we een nieuwe beheersverordening voor de algemene begraafplaats op. De nieuwe verordening vervangt de verordening beheer begraafplaatsen Leiderdorp 1994.

1.5 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid

De prestatie-indicatoren voor de gemeentelijke dienstverlening omvatten een:

- kwalitatieve meting (bestaande indicatoren);
- kwantitatieve meting (nieuwe indicatoren) .

Prestatie-indicatoren kwaliteit

Om het jaar voeren we de inwonersenquête Leiderdorp uit, om de klanttevredenheid over de dienstverlening van de gemeente Leiderdorp te meten. De prestatie-indicatoren in de begroting zijn een doorvertaling van de prestatie-indicatorenenquête voor dienstverlening van 'Waarstaatjegemeente.nl'. In 2021 vindt de inwonersenquête weer plaats.

Prestatie-indicatoren kwantiteit

Wij vinden goede service belangrijk. Om de klant zo goed mogelijk te kunnen helpen, stelden we in september 2020 servicenormen vast. Dit zijn de regels waaraan onze dienstverlening moet voldoen. Zo weten de klanten wat ze van ons mogen verwachten als ze contact met ons opnemen via de website, telefoon, e-mail, sociale media, post of als ze langskomen op het gemeentehuis.

Met ingang van 2021 voegen we een aantal nieuwe prestatie-indicatoren aan de dienstverlening toe. Daarmee maken we de servicenormen meetbaar. Dit zijn de prestatie-indicatoren kwantiteit. Samen met de kwalitatieve indicatoren geven zij een goed beeld van de staat van onze dienstverlening.

2.1 We werken de werkprocessen verder uit volgens het VTH-beleidsplan 2016-2020

We actualiseren het VTH-beleidsplan en we gebruiken het nieuwe VTH-pakket. Doordat de invoering van de Omgevingswet met een jaar is uitgesteld tot 1 januari 2022, verlengen we ook de bruikbaarheid van het VTH-beleidsplan met een jaar.

2.2 We treffen voorbereidingen voor de komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De voorbereidingen op de Omgevingswet zijn in volle gang. Voor de Wet kwaliteitsborging is een Wkb-scan uitgevoerd. Uit die scan blijkt dat het resultaatteam Bouwen en Wonen na invoering van de Wet kwaliteitsborging 0,2 fte overcapaciteit heeft. Die overcapaciteit zetten we in voor het verplichte omgevingsplan. De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging treden op 1 januari 2022 in werking.

Prestatie-indicatoren kwantiteit

Omschrijving	2020 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Website % van de tijd dat de website bereikbaar is	-	98%			
% dat de website beschikbaar is op alle devices en te benaderen is via alle veelvoorkomende browsers	-	100%			
Contactformulier & e-mail % eenvoudige vragen waarop binnen 2 werkdagen een reactie wordt verstuurd	-	95%			
% complexe vragen waarop binnen 10 werkdagen een reactie wordt verstuurd	-	95%			
Facebook & Twitter % vragen dat binnen 24 uur wordt beantwoord	-	95%			
Telefoon % inkomende gesprekken dat binnen 45 seconden wordt opgenomen	-	95%			
% terugbelnotities dat binnen 2 werkdagen wordt afgehandeld	-	95%			
Balie % afspraken dat start op het afgesproken tijdstip	-	90%			
% afspraken dat binnen 5 minuten wordt geholpen	-	95%			
Post % ontvangstbevestigingen dat binnen 2 werkdagen wordt verstuurd	-	95%			
Meldingen % meldingen dat binnen 5 werkdagen wordt afgehandeld	-	95%			

Prestatie-indicatoren kwaliteit

Omschrijving 1)	2017 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Gemiddeld rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente	7,0	7,0	-	7,5	-		
% inwoners dat tevreden is over de afvalinzameling van de gemeente	74%	74%	-	78%	-		
% inwoners dat het aanvragen (product of dienst) of het voorleggen (situatie) gemakkelijk vindt	70%	74%	-	78%	-		
% inwoners dat de afhandelingstijd acceptabel vindt	74%	72%	-	75%	-		
% inwoners dat vindt dat de medewerker van de gemeente waarmee zij contact hadden voldoende deskundig was	85%	80%	-	85%	-		
% inwoners dat vindt dat er voldoende communicatie is over het verloop van de afhandeling	64%	64%	-	68%	-		
% inwoners dat van mening is dat de gemeente heldere taal gebruikt in de communicatie en informatievoorziening	79%	77%	-	80%	-		
% inwoners dat tevreden is over de klantvriendelijkheid	89%	86%	-	90%	-		
% inwoners dat de digitale dienstverlening van de gemeente als uitstekend of goed beoordeelt	72%	78%	-	80%	-		
% inwoners dat de communicatie en voorlichting van de gemeente als uitstekend of goed beoordeelt	74%	67%	-	74%	-		
% inwoners dat de afhandeling van klachten door de gemeente als uitstekend of goed beoordeelt	-	-	-	85%	-		

1) De prestatie-indicatoren komen uit de inwonersenquête Leiderdorp. Ze zijn een doorvertaling van de prestatie-indicatorenenquête voor dienstverlening van www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers in de kolommen 2017 (w) en 2019 (w) zijn de definitieve uitkomsten van de inwonersenquêtes 2017 en 2019. In 2018 en 2020 voerden we geen inwonersenquête uit: dit doen we om het jaar.

2E: Grondexploitaties

Inleiding

Leiderdorp heeft nog een beperkt aantal locaties via grondexploitaties (risicodragend) in ontwikkeling. Via de rapportage Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG) informeren we de raad over deze projecten. De raad stelde deze rapportage op 22 juni 2020 vast. Bij de tweede bestuursrapportage, in het laatste kwartaal van 2020, voegen we de voortgangsrapportage GIG 2020 toe.

Doel	Financiële bewaking grondexploitaties	
SMART doel	1. Financiële en inhoudelijke bewaking bij verkoop van gemeenteground voor concrete projecten.	2. Een zorgvuldige inpassing van de verdieping van de rijksweg A4 voor een betere woon-, werk- en leefomgeving, met extra recreatiemogelijkheden.
Activiteiten 2021	1.1 We bewaken de grondexploitaties van de nieuwbouwontwikkelingen Driemaster en Amaliaplein.	2.1 We ontplooiën verkoopactiviteiten voor de ontwikkelingen Bospoort en de kavels Vierzicht.
	1.2 We maken de Driemasterlocatie woonrijp rondom de woontorens.	
	1.3 We voeren herinrichtingen van de Ericalaan en de Simon Smitweg uit.	

Wat willen we bereiken?

1. Financiële en inhoudelijke bewaking bij verkoop van gemeenteground voor concrete projecten

We bekijken de uitgangspunten in samenhang. De projecten Driemaster en Amaliaplein zijn in ontwikkeling.

2. Een zorgvuldige inpassing van de verdieping van de rijksweg A4 voor een betere woon-, werk- en leefomgeving, met extra recreatiemogelijkheden

We hebben de meeste plannen inmiddels afgerond. Alleen de grondexploitatie Bospoort Zuid en de verkoop van de kavels Vierzicht zijn nog actueel.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We bewaken de grondexploitaties van de nieuwbouwontwikkelingen Driemaster en Amaliaplein

De grondexploitaties van de nieuwbouwontwikkelingen Driemaster en Amaliaplein ronden we in 2021 af.

1.2 We maken de Driemasterlocatie woonrijp rondom de woontorens

De bouw van de twee woontorens wordt in 2021 afgerond. Parallel daaraan maken we de openbare ruimte in de omgeving woonrijp, met parkeervoorzieningen, water en groen.

1.3 We voeren herinrichtingen van de Ericalaan en de Simon Smitweg uit

De grondexploitatie Amaliaplein omvat alleen nog de herinrichting van de openbare ruimte. De herinrichting van de Simon Smitweg is nodig omdat de verkeerscirculatie op deze weg wijzigt.

2.1 We ontplooiën verkoopactiviteiten voor de ontwikkelingen Bospoort Zuid en de twee resterende kavels Vierzicht
 Samen met de ontwikkelaar zoeken we kopers voor de nog beschikbare kavels.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2020 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1.1 Afronden herinrichting Simon Smitweg		100 %			
	1.2.1 Aanbesteding woonrijp maken Driemaster	100 %				
	1.2.2 Woonrijp maken Driemaster inclusief aanleg brug		100 %			
	1.3.1 Aanbesteding herinrichting Ericalaan	100 %				
	1.3.2 Herinrichting Ericalaan	100 %				
	1.3.3 In procedure brengen bestemmingsplan Simon Smitweg	100 %				
	1.3.4 Aanbesteding herinrichting Simon Smitweg		100 %			
	1.3.5 Herinrichting Simon Smitweg en geluidwerende maatregelen woningen		100 %			
	2.1.1 Verkoop en opleveren bouwrijpe grond paviljoens Bospoort Zuid		100 %			

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De peildatum is 1-9-2020, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren in de subprogramma's.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
2	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2019	0,2	9,2	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
2	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	205	172	CBS statistiek Huishoudelijk afval
2	Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	4,3	18,5	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
2	Demografische druk	%	2020	81,5	70	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research
2	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2019	136,7	151,6	LISA
2	Funcziemenging	%	2019	50,7	53,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Wat mag het kosten?

2 Aantrekkelijk Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
2A Werken en ondernemen in het dorp	Lasten	90	162	107	107	107	107
	Baten	-11	-33	-14	-14	-14	-14
Saldo		79	129	93	93	93	93
2B Wonen en recreëren in het dorp	Lasten	599	377	344	363	350	359
	Baten	-233	-48	-49	-49	-49	-49
Saldo		366	329	295	314	301	310
2C Ruimte in het dorp	Lasten	7.700	9.484	8.961	9.301	9.681	10.111
	Baten	-8.952	-6.469	-6.522	-7.176	-7.235	-7.295
Saldo		-1.251	3.015	2.439	2.125	2.446	2.816
2D Dienstverlening in het dorp	Lasten	394	269	255	255	255	255
	Baten	-1.040	-600	-612	-612	-612	-612
Saldo		-646	-331	-357	-357	-357	-357
2E Grondexploitatie	Lasten	4.118	7.387	5.312	41	41	41
	Baten	-6.048	-7.534	-6.864	0	0	0
Saldo		-1.930	-147	-1.551	41	41	41
Programma	Lasten	12.901	17.679	14.979	10.066	10.434	10.872
	Baten	-16.283	-14.684	-14.060	-7.850	-7.909	-7.969
Saldo van baten en lasten		-3.382	2.995	919	2.216	2.525	2.903
Reserves	Toevoeging	6.405	643	1.706	0	0	0
	Onttrekking	-669	-9.976	-768	-547	-500	-500
Mutaties reserves		5.735	-9.332	938	-547	-500	-500
Resultaat		2.353	-6.337	1.857	1.668	2.024	2.403

Verklaring 2021 ten opzichte van 2020 > € 50.000

2C Ruimte in het dorp

In 2021 is het uitgavenbudget van programma 2C € 538.000 lager dan in 2020. Dit komt grotendeels doordat er in 2020 meer incidenteel budget was voor:

- het opstellen van ruimtelijke visies, de implementatie Omgevingswet en de duurzaamheidsagenda voor een bedrag van € 336.000;
- boomonderhoud, waterinspecties en -metingen en de afwikkeling van de bodemsanering Kleine Zandput voor een bedrag van € 499.000;
- onderhoud van bruggen en wegen voor een bedrag van € 217.000.

Ook waren de uitgaven voor afvalinzameling € 129.000 lager (exclusief kapitaallasten).

In 2021 is er meer budget voor:

- de kapitaallasten van investeringen voor een bedrag van € 546.000. Deze hogere kosten zijn het gevolg van nieuwe investeringen en verschuivingen in de investeringsplanning.
- de kosten van maai-sloot-bermwerkzaamheden ad € 156.000. Door marktwerking zijn de prijzen hoger.

In 2021 ramen we € 53.000 meer baten dan in 2020. Dit komt grotendeels door hogere baten voor afvalstoffen- en rioolheffing en lagere baten uit PMD, papier- en textielinzameling. Daarnaast verwerkten we de mutaties uit de nota toekomstbestendige begroting (zie bijlage 3).

2D Dienstverlening in het dorp

Binnen programma 2D zijn geen grote opvallendheden. De uitgaves van rijbewijzen en paspoorten laten een lichte stijging zien in de opbrengsten. Er is een lichte daling in de kosten door lagere uitgaves aan externe advieskosten en inhuur op het onderdeel bouw- en woningtoezicht.

2E Grondexploitaties

Binnen de grondexploitaties ontstaat het verschil door de afwikkeling van de projecten. Zo verwerkten we in de begroting voor 2021 dat we de grondexploitaties fietsbruggen en -paden (W4) en Mauritskwartier - Kavel M afsluiten. De voorziening voor de negatieve grondexploitatie fietsbruggen en -paden (W4) valt dan vrij. Het resultaat van de grondexploitatie Mauritskwartier - Kavel M voegen we toe aan de reserve. Ook alle financiële consequenties van het Amaliaplein en de Driemaster (uit de GIG 2020) verwerkten we in deze begroting. Hierdoor ontstaan grote mutaties op de lasten en baten per jaar. Per saldo heeft dit geen gevolgen voor de begroting. We activeren deze kosten of baten en verrekenen ze bij afronding van de projecten met de reserve bouw- en grondexploitaties. Voor meer informatie verwijzen we naar paragraaf 7 Grondbeleid.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	2.035	277	1.706	0	0	0
	Onttrekking	-238	-9.250	-154	-40	-40	-40
Saldo		1.797	-8.973	1.552	-40	-40	-40
Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Toevoeging	64	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-20	-3	0	0	0	0
Saldo		44	-3	0	0	0	0
Egalisatiereserve reiniging	Toevoeging	275	181	0	0	0	0
	Onttrekking	-35	-308	-208	-208	-208	-208
Saldo		240	-127	-208	-208	-208	-208
Implementatiekosten omgevingswet	Toevoeging	227	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-155	-112	0	0	0	0
Saldo		72	-112	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Integraal Beheer	Toevoeging	3.566	185	0	0	0	0
	Onttrekking	-221	-302	-222	-245	-252	-252
Saldo		3.345	-117	-222	-245	-252	-252
Reserve Duurzaamheid	Toevoeging	237	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-184	-54	0	0
Saldo		237	0	-184	-54	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		5.735	-9.332	938	-547	-500	-500

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

3A: Bestuur

Inleiding

We willen dat Leiderdorp een vitale samenleving blijft. Dit stimuleren wij door te inspireren, te ondersteunen en ruimte te geven aan de kennis, betrokkenheid en het oplossend vermogen in de samenleving. Wij streven naar tevreden inwoners die zich uitgenodigd voelen om te participeren. We vinden het de normaalste zaak van de wereld om inwoners, instellingen en ondernemers actief te betrekken bij het oplossen van problemen. We willen zelfs verdergaan en de opgaven en vraagstukken eerst samen ophalen en vervolgens samen oppakken, als gelijkwaardige partners. We benutten de aanwezige kennis, energie en talenten echt.

Doel	Rekening houdend met het coalitieakkoord is het beleid in hoge mate gericht op een actieve rol van inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven: gemeenten, inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven trekken samen op om beleidsdoelstellingen te verwezenlijken en uit te voeren
SMART doel	1. De inwoners, instellingen en ondernemers zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente.
Activiteiten 2021	1.1 We verbeteren de dienstverlening.
	1.2 We vergroten de verbinding met de inwoners.
	1.3 We vergroten het eigenaarschap van onze medewerkers.
	1.4 We analyseren de burgerpeiling en voeren verbeterpunten door.

Wat willen we bereiken?

1. De inwoners, instellingen en ondernemers zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente

We willen dat onze inwoners tevreden zijn en zich uitgenodigd voelen om te participeren. Onze organisatievorm is flexibel en gericht op ontwikkeling. Dat biedt ruimte om verbeteringen snel door te voeren. We leren met elkaar steeds beter de verbinding met de inwoners te maken. Zo geven we onze inwoners meer en meer de ruimte en het vertrouwen om mee te doen. Op deze manier verbeteren we de dienstverlening continu.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We verbeteren de dienstverlening

Inwoners oordelen positief over de dienstverlening van de gemeente. Om de tevredenheid van de inwoner te vergroten, implementeren we in 2021 een digitale tool waarmee inwoners makkelijker en sneller meldingen kunnen doen. Ook het werkproces brengen we hiermee in lijn, zodat we een melding sneller afhandelen en correct terugkoppelen. We borgen de servicenormen en gaan hierover rapporteren. Zo proberen we de tevredenheid van onze inwoners verder te vergroten.

1.2 We vergroten de verbinding met onze inwoners

Covid-19 heeft grote impact op de manier van verbinden met inwoners. Wij gaan inspelen op de snel veranderende verwachting en mogelijkheden van inwoners en organisatie. Dit doen wij door in 2021 in te zetten op innovatieve en digitale middelen en vooral door op flexibele wijze maatwerk te leveren.

1.3 We vergroten het eigenaarschap van onze medewerkers

Rolduidelijkheid is een randvoorwaarde voor het vergroten van het eigenaarschap. Bij het verfijnen van de werkprocessen leggen we daarom in 2021 nadruk op de rol die medewerkers in een proces hebben. Medewerkers zijn eigenaar, maar ook de resultaatteams zelf en onderling. In 2021 gaan we door met het geven van feedback. Niet alleen binnen het eigen resultaatteam, maar ook tussen resultaatteams onderling. Zo verbreden we het eigenaarschap binnen de organisatie op alle niveaus. En groeien we verder naar de organisatie en de medewerkers die de inwoners de ruimte en het vertrouwen geven om te participeren.

1.4 We analyseren de burgerpeiling en voeren verbeterpunten door

In 2021 voeren we de tweejaarlijkse inwonersenquête uit. Hierin stellen we gerichte vragen over de samenwerking met de gemeente. Zijn de inwoners tevreden? De antwoorden verduidelijken we waar nodig met individuele interviews en de resultaten verwerken we tot verbeterpunten voor 2021 en 2022.

3B: Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van gemeentelijke taken voor inwoners, bedrijven, instellingen en het bestuur.

Doel	Een effectieve, efficiënte en goed georganiseerde bedrijfsvoering			
SMART doel	1a. We ontwikkelen een robuuste en veilige informatievoorziening.	1b. We versterken de (regionale) samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied.	2. De personele formatie is op orde.	3. We realiseren garantiebannen.
Activiteiten 2021		1.1 We onderzoeken de huidige samenwerkingsvorm.	2.1 We brengen de huidige formatie op orde en bereiden ons voor op toekomstige taken.	3.1 We realiseren garantiebannen volgens de vastgestelde normen.
		1.2 We evalueren de gemaakte afspraken.		

We hebben de bedrijfsvoering grotendeels bij Servicepunt71 (SP71) belegd. SP71 voert de bedrijfsvoeringstaken uit op het gebied van financiën, juridische zaken, HRM, ICT, inkoop en facilitaire zaken. De overige taken - control en communicatie - doet de gemeente zelf. Leiderdorp is mede-eigenaar van SP71. Binnen onze eigen organisatie is een team verantwoordelijk voor de professionele opdrachtgeving aan SP71.

Dit subprogramma verantwoordt de totale personeelslasten van de organisatie. Vroeger waren deze lasten onderdeel van de verschillende inhoudelijke programma's. Maar de organisatie ontwikkelt zich en de behoefte groeit om personeel flexibel te kunnen inzetten op verschillende taken en thema's. Vaste personeelsbudgetten voor de verschillende organisatieonderdelen passen niet bij deze ontwikkeling. Daarom hebben we nu één centrale post voor de personeelslasten.

Wat willen we bereiken?

1a. We ontwikkelen een robuuste en veilige informatievoorziening

Gemeenten hanteren sinds 1 januari 2020 samen met de rijksoverheid, de waterschappen en de provincies één uniform normenkader voor informatiebeveiliging: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Risicomanagement op het gebied van informatievoorziening staat centraal in de richtlijn. Gezien de snelle ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening vraagt dit om continue aandacht.

1b. We versterken de (regionale) samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied

De regionale samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering heeft zijn vruchten afgeworpen. Na acht jaar samenwerken binnen SP71 is bij de deelnemers echter wel de vraag gerezen of de huidige manier van samenwerken nog wel recht doet aan de behoeften van de deelnemers. Leidt de huidige manier van samenwerken en opdrachtgeverschap nog tot de gewenste efficiëntie, kwaliteit en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering?

2. De personele formatie is op orde

Leiderdorp wil taken op een goede en doelmatige wijze uitvoeren. We krijgen een aantal extra taken en opgaven. We streven naar een passende formatie voor de uitvoering van alle taken.

3. We realiseren garantiebanen

In het sociaal akkoord van 13 april 2013 legden het kabinet en de centrale organisaties van werkgevers en werknemers afspraken vast over banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Uiteindelijk moeten er 125.000 additionele banen bijkomen. De marktsector neemt 100.000 banen voor zijn rekening, de overheid de overige 25.000 banen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We onderzoeken de huidige samenwerkingsvorm

Door de colleges van de deelnemende gemeenten en het bestuur is uitgesproken de aansturing van de bedrijfsvoering voor de vier gemeenten op een andere wijze te willen regelen. Inzet is om de bedrijfsvoering voor de vier gemeenten onder te brengen bij de gemeente Leiden. Hoe hier vorm aan wordt gegeven, onder meer het juridisch construct, wordt verder onderzocht in 2021. Een tussenstap hierbij is dat de regie op de ontwikkelingen bij Servicepunt71 al wel bij de gemeente Leiden komt te liggen.

1.2 We evalueren de gemaakte afspraken

We evalueren de leveringsafspraken drie keer per jaar. Dan kijken we gezamenlijk of de aannames in de leveringsafspraken overeenstemmen met de werkelijke afname van producten en diensten. Wanneer nodig vindt een aanpassing van de gemaakte afspraken plaats. Zo kunnen we bijvoorbeeld meerwerkafspraken maken als de vraag niet binnen de beschikbare capaciteit past. Zonodig kunnen we tussentijds bijsturen.

2.1 We brengen de huidige formatie op orde en bereiden ons voor op toekomstige taken.

Bij het op orde brengen van de formatie moeten we prioriteiten stellen. Zodat we dit doel binnen de gestelde financiële kaders kunnen bereiken.

3.1 We realiseren garantiebanen volgens de vastgestelde normen

De overheid moet zorgen voor 25.000 garantiebanen. Voor Leiderdorp betekent dit dat we in 2021 4,92 garantiebanen moeten hebben in de ambtelijke organisatie. In de tabel hieronder staat het aantal gerealiseerde garantiebannen en het aantal dat we in de komende jaren nog moeten realiseren.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018(w)	2019 (w)	2021 (b)	2022 (b)	2023 (b)	2024 (b)
Prestatie-indicatoren	4.1 We realiseren garantiebannen volgens de vastgestelde normen	3,3	5,61	5,13	4,92	5,32	5,72	5,91

3C: Regiozaken

Inleiding

Leiderdorp voert zijn bestuurlijke opgaven bestuurlijk zelfstandig uit. We werken samen met omliggende gemeenten en leggen verbindingen met onze maatschappelijke, bestuurlijke en private partners. Zo werken we effectief en efficiënt voor onze burgers en maken we gebruik van kennis en kunde binnen de regio. Deze uitgangspunten staan in de toekomstvisie Leiderdorp 2025 'Samenwerken en Verbinden'. Voor het bestuurlijke deel van de toekomstvisie is samenwerking in de Leidse regio waar mogelijk en wenselijk het uitgangspunt.

Doel Regionale bestuurskracht versterken door regionale samenwerking				
SMART doel	1. Betere krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio.	2. Betere krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland.	3. Meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt.	4. Op bovenlokaal niveau bestuurlijk en ambtelijk samenwerken en op veiligheidsthema's samen optrekken met veiligheidspartners, zoals politie, veiligheidsregio, veiligheidshuis en buurgemeenten.
	1.1 In deze bestuursperiode blijft Leiderdorp zelfstandig. Naar aanleiding van de onderzoeken over samenwerking in de regio zetten we in op een brede dialoog over dit onderwerp,	2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen.	3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd.	4.1 We blijven continu in verbinding en bepalen samen welke acties nodig zijn bij terugkeer van ex-gedetineerden of bij huiselijk geweld.
Activiteiten 2021	1.2 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio.		3.2 We werken verder aan het bevorderen van financiële transparantie, kwaliteits-beoordeling en governance van de grootste gemeenschappelijke regelingen: RDOG HM, VRHM, ODWH.	4.2 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn na incidenten en crises, en evalueren deze.
	1.3 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda.		3.3 Voor alle gemeenschappelijke regelingen gebruiken we het Leiderdorps regiomodel in de Leiderdorps organisatie.	4.3 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn bij radicalisering of aanpak van georganiseerde criminaliteit.
	1.4 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af.		3.4 Vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor hun keuzes en standpunten bij andere deelnemers.	

Wat willen we bereiken?

1. Betere krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio

De vijf gemeenten binnen de Leidse regio vormen samen een aaneengesloten gebied. Er komen steeds grotere opgaven op de Leidse regio af. Daarom willen we de krachten bundelen. In de toekomstvisie Leiderdorp 2025 'Samenwerken en Verbinden' legde de raad vast dat we in eerste instantie samenwerken op de schaal van de Leidse regio: samenwerking waar mogelijk en wenselijk is het uitgangspunt. Najaar 2016 stelden de raden van de vijf gemeenten de gezamenlijke Toekomstvisie Leidse regio 2027 'Kwaliteiten versterken, krachten verenigen' vast. Hierin staan de gezamenlijke kwaliteiten en ambities.

2. Betere krachtenbundeling op de schaal van Holland Rijnland

Leiderdorp neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland. De Regionale Agenda 2019-2023 geeft richting aan de begrotingsafspraken en de verantwoording van Holland Rijnland. De regionale agenda benoemt maatschappelijke opgaven voor economie & leefomgeving en maatschappij waaraan samenwerking in Holland Rijnland-verband bijdraagt.

3. Meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt

Ons steeds bewust zijn van de eigen rol en taak - opdrachtgever, opdrachtnemer, eigenaar of klant - is essentieel in de aansturing van de gemeenschappelijke regelingen. We benutten momenten in de planning- en controlcyclus van de gemeenschappelijke regelingen om invloed uit te oefenen, zoals de kadernota en de begroting.

4. Op bovenlokaal niveau bestuurlijk en ambtelijk samenwerken en op veiligheidsthema's samen optrekken met veiligheidspartners, zoals politie, veiligheidsregio, veiligheidshuis en buurgemeenten

Veiligheid houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Om de veiligheid op alle veiligheidsterreinen zo effectief en efficiënt mogelijk te waarborgen moeten we samenwerken. De schaal waarop kan verschillen per thema.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 In deze bestuursperiode blijft Leiderdorp zelfstandig. Naar aanleiding van de onderzoeken over samenwerking in de regio zetten we in op een brede dialoog over dit onderwerp.

In 2018-2019 onderzocht bureau Tywnstra en Gudde de effecten van voortzetting van de lichte regionale samenwerking vanuit Leiderdorps perspectief. In 2019-2020 voerde bureau Berenschot het vervolgonderzoek naar de effecten, kansen en bedreigingen van een gemeentelijke herindeling uit. De raad heeft naar aanleiding hiervan het college opgeroepen om in gesprek te gaan met de andere gemeenten in de Leidse regio en met met de inwoners, bedrijven en andere stakeholders binnen de gemeente Leiderdorp .

1.2 Onderwerpen op operationeel en tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio

Voor Leiderdorp vormt de Leidse regio de basiscoalitie voor samenwerking, voor bestaande en voor nieuwe onderwerpen. Om in bredere samenwerkingsverbanden meer impact te hebben, spreken we als Leidse regio waar mogelijk met één mond.

1.3 De colleges, raden en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda
Raadsleden, portefeuillehouders en ambtenaren ontmoeten elkaar geregeld in regionaal verband. Binnen samenwerkingsverbanden zoals Holland Rijnland, Economie071 en op maatschappelijke thema's zetten we ons gezamenlijk in om ambities te realiseren.

1.4 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af

Er vindt geregeld portefeuillehoudersoverleg plaats. In Leidse regio-verband organiseren portefeuillehouders voorafgaand aan regionale vergaderingen afstemming over belangrijke onderwerpen.

2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen

In de Regionale Agenda Holland Rijnland 2019-2023 staat per opgave wat de rol van het samenwerkingsverband Holland Rijnland is: beleidsvorming, platformfunctie en kennisdeling, uitvoering of project- en programmamanagement. Ook zet Holland Rijnland zich in voor de behartiging van regionale belangen aan overlegtafels op provinciaal niveau, Zuidvleugelniveau en metropool- of Randstadniveau. Daarnaast fungeert Holland Rijnland in een aantal gevallen als aanspreekpunt namens de regio voor andere overheden of partijen.

3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd

We volgen bestuurlijke ontwikkelingen nauwlettend en zetten actief in op sturing als het belang van Leiderdorp erom vraagt. Het college stemt strategisch af over de bekleding van bestuursfuncties in regionale samenwerkingsverbanden, ook met het oog op de extra bestuurlijke en ambtelijke inzet die dit vraagt.

3.2 We werken verder aan het bevorderen van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance van de grootste gemeenschappelijke regelingen: RDOG HM, VRHM, ODWH

Waar mogelijk nemen we zitting in de auditcommissies. Bij de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen benadrukken we steeds dat het beleid leidend moet zijn en dat de financiën het beleid volgen. Ook benadrukken we het belang van transparantie en een goede financiële onderbouwing.

3.3 Voor alle gemeenschappelijke regelingen gebruiken we het Leiderdorps regiomodel in de Leiderdorps organisatie

Het Leiderdorps regiomodel is een manier van werken die invloed uitoefenen, sturen, toezicht houden en verantwoording afleggen zo goed mogelijk in praktijk brengt. Onderdelen zijn het adviesproces en het gebruik van annotatieformats. Verder draagt het regiomodel bij aan eenduidigheid in de advisering en aan uitwisseling met andere regiogemeenten om belangen en standpunten af te stemmen.

3.4. Vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor keuzes en standpunten bij andere deelnemers

Een krachtige coalitie kan tijdens vergaderingen meer bereiken als ze met één standpunt naar buiten treedt. De delegaties van de Leidse regiogemeenten treffen elkaar voorafgaand aan de vergaderingen van het algemeen bestuur Holland Rijnland. Ook is het een goed gebruik om moties en amendementen met elkaar te delen.

4.1 We blijven continu in verbinding en bepalen samen welke acties nodig zijn bij terugkeer van ex-gedetineerden of bij huiselijk geweld

Op dit moment werken we in het Veiligheidshuis op meerdere gebieden goed samen met verschillende partijen. Om de terugkeer van een ex-gedetineerde zo goed mogelijk te laten verlopen, analyseren we zijn of haar situatie van tevoren. Inkomen, onderdak en dagbesteding helpen bij het voorkomen van recidive, maar ook hulpverlening kan een bijdrage leveren. In het Veiligheidshuis stemmen we zaken vooraf samen af.

4.2 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn na incidenten en crises, en evalueren deze
Ook de crisisorganisatie is een innige samenwerking met Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude. Ambtenaren van alle vier gemeenten voeren piketdiensten uit en ook in de koude fase vindt structureel overleg plaats. Zo werken we aan het samen zo goed mogelijk voorbereid zijn op crises.

4.3 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn bij radicalisering of aanpak van georganiseerde criminaliteit

We pakken verschillende soorten criminaliteit gezamenlijk aan. Op het niveau van Hollands Midden, maar als het om radicalisering gaat ook op (politie-)eenheidsniveau. Op verschillende niveaus vindt afstemming en samenwerking plaats.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De peildatum is 1-9-2020, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren in de subprogramma's.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
3	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2018	1,1	2,2	CBS - Diefstallen
3	Misdrijven - Gewelddsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2018	2,8	4,9	CBS - Criminaliteit
3	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2018	1,5	2,5	CBS - Diefstallen
3	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2018	3,2	5,8	CBS - Criminaliteit
3	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	5,45	NNB	Eigen gegevens
3	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	5,18	NNB	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2021	498	NNB	Eigen begroting
3	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	2%	NNB	Eigen begroting

Wat mag het kosten?

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
3A Bestuur	Lasten	2.118	1.553	1.505	1.531	1.505	1.505
	Baten	-51	0	0	0	0	0
Saldo		2.068	1.553	1.505	1.531	1.505	1.505
3B Bedrijfsvoering	Lasten	8.813	8.870	9.003	9.061	9.106	9.177
	Baten	-17	-31	-12	-12	-12	-12
Saldo		8.795	8.839	8.991	9.049	9.094	9.165
3C Regiozaken	Lasten	2.614	2.704	2.819	2.745	2.154	2.134
	Baten	-153	-164	-168	-168	-168	-168
Saldo		2.460	2.540	2.651	2.577	1.986	1.966
Programma	Lasten	13.544	13.127	13.326	13.337	12.766	12.817
	Baten	-222	-195	-180	-180	-180	-180
Saldo van baten en lasten		13.323	12.932	13.146	13.157	12.586	12.637
Reserves	Toevoeging	0	0	200	112	28	33
	Onttrekking	0	-20	-5	0	0	0
Mutaties reserves		0	-20	195	112	28	33
Resultaat		13.323	12.911	13.342	13.268	12.614	12.670

Verklaring 2020 ten opzichte van 2019 > € 50.000

3A Bestuur

Ondanks de indexering van de budgetten neemt de begroting enigzins af. Dat komt doordat er enkele dekkingsmaatregelen zijn doorgevoerd en doordat het budget van 2020 incidenteel verhoogd was voor de extra controle van de afronding van de jaarrekening 2019.

3B Bedrijfsvoering

De toename van de bedrijfsvoering is gelijk aan het bedrag van de indexering.

3C Regiozaken

De toename komt door de indexering van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen en door de incidentele bijdrage aan de Oude Rijnzone vanwege de verlenging van de regeling.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 3 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bedrijfsvoering	Toevoeging	0	0	200	112	28	33
	Onttrekking	0	-20	-5	0	0	0
Saldo		0	-20	195	112	28	33
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 3		0	-20	195	112	28	33

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

Inleiding

De uitvoering van de plannen in de drie programma's kost natuurlijk geld. De algemene dekkingsmiddelen omvatten de algemene inkomsten van de gemeente. We volgen de indeling die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft.

Wat willen we bereiken?

Een degelijk financieel beleid

Een degelijk financieel beleid is een randvoorwaarde voor het uitvoeren van de plannen. Dit beleid baseren we op de volgende uitgangspunten:

- De begroting is in meerjarenperspectief structureel en reëel in evenwicht. Structurele lasten dekken we met structurele baten.
- Nieuw beleid dekken we door oud beleid te schrappen en bezuinigingen vanuit het Rijk voeren we altijd door in het programma of beleidsveld waar het om gaat.
- We kaderen het budget voor het sociaal domein in. Zodat geld voor de zorg ook daadwerkelijk naar zorg gaat.
- Meevallers vallen vrij aan de algemene reserve, tegenvallers dekken we binnen het programma. Er zijn enkele uitzonderingen. Dan is het uitgangspunt dat we de mee- en tegenvallers verrekenen met speciale reserves en voorzieningen.
- We verhogen de lokale lasten - zoals ozb en afvalstoffenheffing - jaarlijks met de inflatiecorrectie. Uitzondering is de jaarlijkse extra verhoging van de rioolheffing volgens het Integraal Waterketenplan (IWKp). Dit is bedoeld voor toekomstige vervangingsinvesteringen.
- De ratio weerstandsvermogen valt in klasse C (voldoende) of hoger.

Wat gaan we ervoor doen?

Kadernota

In de kadernota schetst het college de ontwikkeling van het financieel meerjarenbeeld. Het college doet zo nodig voorstellen om het financieel meerjarenbeeld sluitend en in evenwicht te krijgen en te houden. De kadernota is richtinggevend voor de uitwerking van de begroting. De financiële positie van deze begroting gaat verder in op de mate waarin de begroting structureel en reëel sluitend is.

Belastingen

De nieuwe belastingverordeningen met de bijbehorende tarieventabellen 2021 leggen we uiterlijk in de raadsvergadering van december 2020 voor besluitvorming voor. Ons uitgangspunt is dat de opbrengsten trendmatig stijgen, onder de voorwaarde dat de tarieven niet meer dan kostendekkend zijn. Uiteraard houden we rekening met areaalontwikkelingen en de wettelijke maxima.

Vanaf 2021 betalen inwoners geen honderbelasting meer. In 2022 vervalt de precariobelasting op leidingen. In 2021 moeten we alvast keuzes maken voor compensatie van de opbrengst van deze precariobelasting. We willen de precario-opbrengst vereffenen met een verhoging van de lokale lasten. De lastendruk moet gemiddeld gelijk blijven.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De peildatum is 1-9-2020, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren in de subprogramma 's.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
4	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2020	755	700	COELO, Groningen
4	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2020	981	773	COELO, Groningen
4	Gemiddelde WOZ waarde	per € 1.000	2019	281	248	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Wat mag het kosten?

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
A Lokale heffingen	Lasten	345	371	334	281	278	275
	Baten	-8.189	-8.048	-8.192	-7.622	-7.631	-7.629
Saldo		-7.845	-7.676	-7.858	-7.341	-7.353	-7.355
B Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-33.885	-35.195	-36.582	-37.108	-37.389	-37.678
Saldo		-33.885	-35.195	-36.582	-37.108	-37.389	-37.678
C Dividend	Lasten	11	20	20	20	20	20
	Baten	-1.027	-720	-730	-730	-818	-818
Saldo		-1.016	-700	-709	-709	-797	-797
D Saldo financiering	Lasten	-37	40	5	-48	-38	-77
	Baten	-13	0	0	0	0	0
Saldo		-50	40	5	-48	-38	-77
E Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	48	100	0	0	0	0
	Baten	-345	0	-662	0	-663	0
Saldo		-297	100	-662	0	-663	0
Programma	Lasten	367	531	360	253	260	217
	Baten	-43.459	-43.962	-46.166	-45.460	-46.500	-46.125
Saldo van baten en lasten		-43.092	-43.431	-45.806	-45.207	-46.240	-45.908
Reserves	Toevoeging	1.127	9.250	987	718	1.222	116
	Onttrekking	-4.208	-2.977	-1.208	-1.142	-510	-498
Mutaties reserves		-3.081	6.273	-222	-424	712	-382
Resultaat		-46.172	-37.158	-46.028	-45.631	-45.527	-46.290

Verklaring 2020 ten opzichte van 2019 > € 50.000

A Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

De opbrengst van de lokale heffingen neemt onder andere toe met de inflatiecorrectie van 1,9% en de extra verhoging van de toeristenbelasting met € 13.000.

B Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering volgt de Meicirculaire 2020. In die circulaire is de ontwikkeling van het accres meegenomen en de loon- en prijsontwikkeling binnen de algemene uitkering. De toename van bijna € 1,4 miljoen hadden we voor een deel al in de meerjarenraming van vorig jaar meegenomen.

E Overige algemene dekkingsmiddelen

Ten opzichte van 2020 nemen de lasten af. In dat jaar raamden we een bedrag van € 100.000 voor de nadelige effecten van de coronapandemie. Op deze post is in 2021 de incidentele opbrengst van de verkoop van accommodaties opgenomen, voor € 662.000. Deze opbrengst volgt uit de dekkingsmaatregel die daarvoor werd vastgesteld.

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene reserve	Toevoeging	124	7.190	37	132	44	0
	Onttrekking	-697	-909	-45	0	0	0
Saldo		-573	6.281	-8	132	44	0
Egalisatie exploitatielasten AD	Toevoeging	168	68	730	68	731	68
	Onttrekking	-1.126	-1.094	-1.163	-1.142	-510	-498
Saldo		-958	-1.026	-434	-1.075	221	-431
Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	Toevoeging	835	1.992	220	518	447	48
	Onttrekking	-2.385	-974	0	0	0	0
Saldo		-1.549	1.019	220	518	447	48
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		-3.081	6.273	-222	-424	712	-382

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Algemeen

Overhead

Op 5 maart 2016 wijzigde het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor provincies en gemeenten. In het besluit staan specifieke regels voor de overhead. Een apart overzicht van de kosten van de overhead is bijvoorbeeld verplicht (artikel 8, eerste lid, onderdeel c van de BBV). Het doel van de gewijzigde regels is meer inzicht krijgen in de totale overheadkosten van de hele organisatie.

In de begroting rekenen we directe kosten zoveel mogelijk toe aan de taakvelden. Deze directe kosten komen vooral terug in de programma's 1, 2 en 3.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de overheadkosten. Dat zijn:

- kosten die ondersteunend en niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product;
- kosten voor sturende taken van hiërarchisch leidinggevenden (onder andere de loonkosten).

De definitie van overheadkosten luidt: 'Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'.

Daarmee bestaat de overhead in elk geval uit de kosten voor:

- leidinggevenden in het primair proces (hiërarchisch);
- financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie;
- personeel & organisatie/HRM;
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement;
- interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering (ICT);
- facilitaire zaken en huisvesting (eigen personeel);
- documentatie en informatieverstrekking (DIV), inclusief expertiseontwikkeling en advies over de procesinrichting;
- managementondersteuning in het primair proces.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 rust een vennootschapsbelastingplicht op winstgevendende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. Van 2015 tot en met 2018 inventariseerden we deze activiteiten. De vennootschapsbelasting is relatief nieuw in de begroting en de jaarrekening. Vooralsnog hebben we in de begroting geen post voor vennootschapsbelasting, omdat we niet verwachten te gaan afdragen. Bovendien kunnen we de werkelijke hoogte van de vennootschapsbelasting in 2021 pas bepalen als de cijfers en de feitelijke omstandigheden bekend zijn.

Alleen ondernemingsactiviteiten binnen de gemeente komen in aanmerking voor de vennootschapsbelastingplicht. Dan moeten ze aan de volgende criteria voldoen:

- duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- deelname aan het economisch verkeer;
- winstoogmerk of vermogenoverschotten.

Onvoorzien

De algemene post onvoorzien kunnen we niet toewijzen aan een programma en nemen we hier verplicht apart op.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De peildatum is 1-9-2020, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren in de subprogramma's.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
5	Overhead	% van de totale lasten	2021	13%	NNB	Eigen begroting

Wat mag het kosten?

Overhead, VPB en onvoorzien bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
A Overhead	Lasten	8.991	9.469	9.145	8.979	8.909	8.855
	Baten	-388	-227	-8	-8	-8	-8
Saldo		8.603	9.241	9.138	8.972	8.901	8.847
B Vennootschapsbelasting	Lasten	20	0	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		20	0	0	0	0	0
C Onvoorzien	Lasten	0	32	30	30	30	30
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	32	30	30	30	30
Programma	Lasten	9.010	9.501	9.176	9.010	8.939	8.885
	Baten	-388	-227	-8	-8	-8	-8
Saldo van baten en lasten		8.623	9.274	9.168	9.002	8.931	8.877
Reserves	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	-53	-40	-16	-31	0
Mutaties reserves		-123	-53	-40	-16	-31	0
Resultaat		8.500	9.221	9.128	8.986	8.900	8.877

A Overhead

De overhead neemt ondanks de indexering van de budgetten met € 103.000 af. De belangrijkste oorzaken zijn de dekkingsmaatregelen op personeel die gedeeltelijk doorwerken in de overhead en de bezuinigingen op enkele algemene budgetten.

VERREKENING RESERVES OVERHEAD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Informatiebeleidsplan	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	-53	-40	-16	-31	0
Saldo		-123	-53	-40	-16	-31	0
VERREKENING RESERVES OVERHEAD		-123	-53	-40	-16	-31	0

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen (volgens artikel 220 tot en met 228 van de Gemeentewet) en heffingen (volgens artikel 228a en 229 van de Gemeentewet) in Leiderdorp. Aan de orde komen de tariefontwikkelingen, de opbrengsten, de lokale lastendruk, de kostendekkendheid van belastingen en het kwijtscheldingsbeleid.

Inwoners van Leiderdorp dragen via de lokale belastingen en heffingen bij aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in hun dorp. De lokale belastingen en heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

We maken onderscheid tussen belastingen en heffingen of 'rechten'. Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. Heffingen vraagt de gemeente als ze een van haar bezittingen ter beschikking stelt of als ze een dienst verleent aan een individu of onderneming. Ook leges vallen onder de heffingen. Dit zijn vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen, zoals het geven van informatie en het verstrekken van vergunningen. We stellen de tarieven van de heffingen zo vast dat de verwachte baten de verwachte lasten niet overstijgen. Onder de lasten vallen ook toevoegingen aan voorzieningen voor noodzakelijke vervangingen van activa.

A. Overzicht van de lokale heffingen

De Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) voert de belastingtaken - het opleggen en invorderen van de gemeentelijke belastingen - uit. Leiderdorp voert alleen de marktgelden, lijkbezorgingsrechten en leges uit.

1. onroerende-zaakbelastingen (ozb) (*artikel 220 t/m 220h Gemeentewet*);
2. rioolheffing (*artikel 228a Gemeentewet*);
3. afvalstoffenheffing en reinigingsrechten (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*);
4. hondenbelasting (*artikel 226 Gemeentewet*) (stopt op 1 januari 2021);
5. precariobelasting (*artikel 228 Gemeentewet*);
6. toeristenbelasting (*artikel 224 Gemeentewet*);
7. marktgelden (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*)
8. lijkbezorgingsrechten (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*)
9. leges (*artikel 229, eerste lid aanhef en onderdeel b, Gemeentewet*)

B. Ontwikkelingen en actualiteit

De hondenbelasting bouwden we de afgelopen drie jaar af, volgens het coalitieakkoord. In 2020 hieven we deze belasting voor het laatst. Per 1 januari 2021 trekken we de verordening hondenbelasting in en kunnen we formeel geen aanslag hondenbelasting meer opgeleggen.

De BSGR voert de herwaardering voor de Wet WOZ uit voor het belastingjaar 2021 (waardepeildatum 1-1-2020).

Precariobelasting op kabels en leidingen

Op 21 maart 2017 nam de Eerste Kamer het wetsvoorstel aan tot afschaffing van precariobelasting op nutsbedrijven. Gemeenten kunnen gebruikmaken van de overgangsregeling tot 1 januari 2022. In de raadsvergadering van 26 juni 2017 stelde de raad drie uitgangspunten vast voor het wegvallen van deze opbrengst:

- We mogen de verlaging van de lasten van onze burgers en bedrijven door het wegvallen van de precariobelasting op kabels en leidingen verleggen naar één of meer andere lokale heffingen.
- We voeren de afschaffing van de precariobelasting op kabels en leidingen én de verlegging naar andere lokale heffingen in 2022 in één keer uit.
- We voeren de verlegging naar andere lokale heffingen voor burgers en bedrijven in principe lastenneutraal door. Randvoorwaarde is dat heffingen niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn.

We monitoren de ontwikkelingen in dit dossier om te waarborgen dat we deze uitgangspunten volgen. In de meerjarenraming verlaagden we de opbrengst precario op kabels en leidingen met ingang van 2022. Vooruitlopend op de definitieve verlegging naar andere lokale heffingen ramen we de opbrengst uit deze verlegging met ingang van 2022 voorlopig als opbrengst afvalstoffenheffing.

Kostendekkendheid

De paragraaf lokale lasten moet inzicht geven in de mate van kostendekkendheid van heffingen. De totale opbrengsten mogen immers niet hoger zijn dan de totale lasten. Het BBV schrijft voor hoe we dit moeten doen. Om de totale lasten te bepalen, rekenen we de overhead toe volgens de verdeelsleutels die de raad in de financiële verordening 2018 vaststelde. De standaardverdeelsleutel voor de toerekening van de overhead is de 'loonsom per taakveld'. Uitzondering is de rioolheffing. Daarvoor is de verdeelsleutel de 'omvang per taakveld'. Sinds 2017 geldt een expliciete definitie van overhead van de wetgever.

C. Beleid lokale heffingen (tarieven)

Algemeen

In het coalitieakkoord 2020-2022 staat dat we de lokale lasten (ozb, afvalstoffenheffing) jaarlijks met de inflatiecorrectie verhogen. Uitzondering is de jaarlijkse extra verhoging van de rioolheffing voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Dit staat in het Integraal Waterketenplan (IWKp). De hondenbelasting vervalt met ingang van 2021.

Volgens deze beleidslijn verhogen we de ozb, afvalstoffenheffing, rioolheffing, precariobelasting (met uitzondering van de belasting op leidingen), marktgelden, toeristenbelasting en leges met de vastgestelde inflatiecorrectie van 1,9%. Waar nodig houden we rekening met de 100% dekkingsnorm en de wettelijke maximumtarieven. De definitieve tariefvaststelling vindt plaats in de raad van december 2020. Dan besluit de raad tot vaststelling van de geactualiseerde belastingverordeningen 2021.

Ozb

We verhogen de ozb-opbrengst in 2021 trendmatig. Wat dat betekent voor de hoogte van de tarieven is onder andere afhankelijk van de waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen. Voor de precieze ozb-tarieven voor woningen en niet-woningen gebruiken we de meest recente WOZ-waarden. Dat is dus na afronding van de WOZ-waarderingsprognoses.

Beleidsmatige ontwikkeling waardering onroerende zaken

Bewoners kunnen via een digitaal loket eenvoudig de WOZ-waarden van woningen in bijvoorbeeld hun straat of wijk opvragen en vergelijken. Zo krijgen ze meer inzicht in de waardeverhouding tussen de eigen woning en die van anderen. En kunnen ze de WOZ-waarde beter en eenvoudiger dan nu controleren. Een transparante WOZ-waarde draagt bij aan de kwaliteit, en daarmee de acceptatie, van deze waarde. Op termijn kan dit leiden tot minder bezwaar- en beroepschriften. In eerste instantie houden we echter rekening met een stijging van het aantal vragen en bezwaren.

Herwaardering onroerende zaken

De BSGR voert de jaarlijkse herwaardering van alle onroerende zaken in Leiderdorp uit. De waardepeildatum ligt één jaar voor het kalenderjaar waarop de waarde betrekking heeft. Dit betekent dat wevoor de waardering 2021 uitgaan van de waarde van de onroerende zaken op 1 januari 2020. Dit is wettelijk zo bepaald.

Rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing woningen berekenen we op basis van één, twee of meer dan tweepersoonshuishouden. Voor de niet-woningen gaan we uit van elke volle eenheid per m3 waterverbruik. In het Integraal Waterketenplan (IWKp) 2019-2023, dat de raad op 4 maart 2019 vaststelde, staat dat de tarieven per jaar 3% extra stijgen. Dit is nodig om ook in de toekomst de vervangingen van de riolering te kunnen betalen. Daarnaast geldt de 1,9% inflatiecorrectie.

Ter uitvoering van het coalitieakkoord verkleinen we het verschil in belastingdruk tussen de één- en meerpersoonshuishoudens door de tarieven van de rioolheffing van de éénpersoonshuishoudens te verhogen met € 25,- en de tarieven voor meerpersoonshuishoudens te verlagen met hetzelfde bedrag. De uiteindelijke verschuiving zal in het tarievenbesluit van december 2020 worden toegelicht.

In 2021 komt de dekkingsgraad uit op 97%. Dat is een daling vergeleken met 2020 (98%). Dat komt door de herziening van de budgetten op basis van het vastgestelde IWKp. Daarmee is deze heffing vrijwel kostendekkend.

Kostendekking rioolheffing	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	1.381.615	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-160	
Netto kosten taakveld	1.381.455	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	192.867	
Btw	213.048	
Totale kosten	1.787.370	100%
Opbrengst heffingen	-1.726.627	
Dekking		97%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Ook de tarieven voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten verhogen we met 1,9%. Vanwege de bezuinigingen compenseren we de wegvallende opbrengsten van oud papier en textiel met een verhoging van de afvalstoffenheffing. Dit betekent een extra verhoging van 1,6%. Vergeleken met 2020 neemt de dekkingsgraad iets af. De ruimte binnen de kostendekkendheid biedt de mogelijkheid om deze heffing in 2022 te verhogen en zo het verlies aan precariobelasting op kabels en leidingen te dekken.

Kostendekking afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	3.820.323	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-326.832	
Netto kosten taakveld	3.493.491	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	1.180.421	
Btw	507.277	
Totale kosten	5.181.188	100%
Opbrengst heffingen	-3.907.864	
Dekking		75%

Precariobelasting

We verhogen de tarieven met 1,9%. Met uitzondering van het tarief op leidingen, waarvoor een maximalisering geldt. Dat heeft de wet over de afschaffing van deze belasting zo bepaald.

Toeristenbelasting

We verhogen het tarief met 1,9%. Vanwege de bezuinigingen besloten we daarnaast om het tarief voor toeristenbelasting extra te verhogen met 25%.

Marktgeden

We verhogen de tarieven met 1,9%. Ook stelden we de baten en lasten op basis van de afgelopen jaren bij naar een realistisch niveau. Dit heeft nauwelijks effect op de dekkingsgraad.

Kostendekking marktgeden	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	13.535	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-7	
Netto kosten taakveld	13.527	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	6.573	
Btw	2.639	
Totale kosten	22.740	100%
Opbrengst heffingen	-10.993	
Dekking		48%

Lijkbezorgingsrechten

In 2019 besloten we de tarieven voor deze heffing de komende vijf jaar niet met de inflatie te verhogen. De tarieven blijven in 2021 dus hetzelfde. De dekkingsgraad van deze heffing neemt vergeleken met 2020 dan ook iets af. Binnen de exploitatie van de begraafplaats verlaagden we de lasten en baten. Dit heeft te maken met een bijstelling van de verrekening met de voorziening afkoopsommen onderhoud. Deze wijziging verwerkten we budgetneutraal.

Kostendekking lijkbezorgingsrechten	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	372.272	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-29.202	
Netto kosten taakveld	343.070	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	178.788	
Btw	31.417	
Totale kosten	553.275	100%
Opbrengst heffingen	-336.247	
Dekking		61%

Leges Titel I, II en III

Volgens de Gemeentewet moeten we in de begroting 2021 ook de kostendekkendheid van de leges vaststellen, op basis van de geraamde baten en lasten. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd: we mogen geen 'winst' maken op de diensten en producten die wij aanbieden (zie artikel 229b, lid 1, van de Gemeentewet). In het algemeen geldt dat we de (leges)tarieven trendmatig verhogen met 1,9% en vervolgens naar beneden afronden op € 0,05. De wettelijke tarieven van onder andere reisdocumenten, rijbewijzen en de Wet op de kansspelen verhogen we niet. Dit is wettelijk niet toegestaan.

Om de kostendekkendheid te bepalen deelden we de directe uren en de materiële kosten van de vakafdeling toe aan de producten. Uiteraard hebben we ook rekening gehouden met werkzaamheden die niet bij de leges horen. Denk aan kosteloze huwelijken, bezwaar en beroep en handhaving. Zo komt een zuivere juridische en financiële berekening tot stand. In de tabel hieronder splitsen we de kostendekkendheid van de leges per titel in hoofdstukken. Voor de diensten en producten waarvoor we in de begroting geen baten ramen, hebben we ook geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld. Voorbeelden zijn de verstrekkingen uit het kiezersregister, vastgoedinformatie, bestuursstukken en prostitutiebedrijven. Dit is in lijn met de huidige rechtspraak. Een gemeente hoeft immers niet van alle diensten in de verordening en de tarieventabel afzonderlijk en op controleerbare wijze vast te leggen hoe ze de kosten raamt.

Recapitulatie kostendekkendheidstarieven tabel Leiderdorp per belastingjaar 2021					
Hoofdstuk		Kosten	Waarvan de overheadcomponent	Opbrengsten	Percentage
Totaal		€ 888.952	€ 367.306	€ 634.386	71%
TITEL I	Algemene dienstverlening	€ 409.051	€ 138.970	€ 299.917	73%
1	Burgerlijke stand	€ 55.867	€ 22.893	€ 18.688	33%
2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 94.287	€ 26.816	€ 68.785	73%
3	Rijbewijzen	€ 147.403	€ 58.921	€ 125.864	85%
4	Verstrekingen uit de Basisregistratie personen (BRP)	€ 33.298	€ 6.576	€ 34.005	102%
9	Overige publiekszaken	€ 21.740	€ 9.639	€ 12.721	59%
15	Kansspelen	€ 1.009	€ 530	€ 1.373	136%
17	Verkeer en vervoer	€ 39.140	€ 8.834	€ 21.606	55%
18	Diversen	€ 16.308	€ 4.760	€ 16.875	103%
TITEL II	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 432.002	€ 203.171	€ 318.468	74%
2	Aanvraag vooroverleg/conceptaanvraag	€ 44.836	€ 23.556	€ 0	0%
3	Omgevingsvergunning	€ 387.166	€ 179.615	€ 318.468	82%
TITEL III	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	€ 47.900	€ 25.166	€ 16.001	33%
1	Horeca	€ 5.819	€ 3.057	€ 5.656	97%
2	Organiseren evenementen of markten	€ 34.234	€ 17.986	€ 1.279	4%
3	Overige APV-activiteiten	€ 7.846	€ 4.122	€ 9.066	116%

De recapitulatie laat zien dat de kostendekkendheid over de hele verordening uitkomt op 71%. We maken dus geen ‘winst’ op de diensten en producten die wij aanbieden. We overschrijden de maximale kostendekkendheidsnorm van 100% niet.

Zowel binnen de titels als binnen de hoofdstukken is kruissubsidiëring toegestaan. Kruissubsidiëring is het bewust hanteren van lagere legestarieven voor de ene dienst en hogere legestarieven voor de andere dienst. Binnen Titel II, de dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning, zijn de tarieven voor bouwactiviteiten met een gering aantal vierkante meters bijvoorbeeld iets minder kostendekkend dan de tarieven voor een bouwactiviteit met een significant aantal vierkante meters. Dit is een bewuste keuze, die niet afwijkt van de landelijke tendens en ook niet onredelijk is. Zoals het BBV voorschrijft, geeft de tabel apart weer welk deel van de kosten overhead is. Het betreft een opslag op het basisuurtarief (per fte). Dit zijn onder andere de kosten voor huisvesting en de ondersteunende diensten van Servicepunt71. Dit is in overeenstemming met de notitie overhead.

D. Opbrengsten

Het eigen belastinggebied van de gemeente omvat nu nog drie belastingsoorten (ozb, precariobelasting en toeristenbelasting) en vijf heffingen (rioolheffing, afvalstoffenheffing en reinigingsrecht, marktgeden, lijkbezorgingsrechten en leges). De totale opbrengst in 2021 is € 14,774 miljoen.

Soort	Begroting 2020 na begr.wijz.juli	Begroting 2021	Verschil	in %
1. Onroerende-zaakbelastingen	-7.374.118	-7.538.810	164.692	2,2%
2. Rioolheffing	-1.641.282	-1.726.627	85.345	5,2%
3. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	-3.766.089	-3.907.864	141.775	3,8%
4. Hondenbelasting	-35.033	-0	-35.033	-100,0%
5. Precariobelasting	-593.942	-594.421	479	0,1%
6. Marktgeld	-32.788	-11.000	-21.788	-66,5%
7. Lijkbezorgingsrechten	-365.515	-336.247	-29.268	-8,0%
8. Toeristenbelasting	-54.385	-68.418	14.033	25,8%
9. Leges Titel 1 - Algemene dienstverlening	-294.325	-299.917	5.592	1,9%
9. Leges Titel 2 - Omgevingsvergunning	-312.530	-318.468	5.938	1,9%
9. Leges Titel 3 - Dienstverlening overig	-14.447	-14.722	275	1,9%
Totaal	-14.484.454	-14.774.088	289.634	2,3%

De tabel maakt de trendmatige verhoging van 1,9% in een aantal gevallen zichtbaar. De extra verhoging van de rioolheffing, afvalstoffenheffing en toeristenbelasting lichtten we eerder al toe. De hondenbelasting wordt per 1 januari 2021 afgeschaft en de marktgeden en lijkbezorgingsrechten verlaagden we op basis van de opbrengsten in de afgelopen jaren. De opbrengst leges (titel 1, 2 en 3) ramen we in 2021 op het structurele niveau.

E. Lokale lastendruk

De gemeentelijke woonlasten zijn het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de tabel hieronder vergelijken we de woonlasten van Leiderdorp met de woonlasten van andere gemeenten in 2020.

Vergelijking lastendruk met omliggende gemeenten in 2020

Gemeente	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	€ 626	€ 725
Leiden	€ 641	€ 877
Leiderdorp	€ 755	€ 981
Leidschendam-Voorburg	€ 711	€ 774
Oegstgeest	€ 914	€ 1040
Teylingen	€ 547	€ 716
Voorschoten	€ 1026	€ 1092
Wassenaar	€ 1017	€ 1227
Zoeterwoude	€ 813	€ 824

Vergelijking lastendruk met gemeenten met vergelijkbaar aantal inwoners in 2020

Gemeente	Inwoneraantal (2020)	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Ermelo	26858	€ 775	€ 827
Gilze en Rijen	26431	€ 574	€ 598
Kaag en Braassem	26866	€ 834	€ 891
Leiderdorp	27109	€ 755	€ 981
Nieuwkoop	28628	€ 839	€ 952
Waddinxveen	28316	€ 789	€ 820
Zaltbommel	28451	€ 823	€ 865

Bron: www.coelo.nl

F. Kwijtscheldingsbeleid

Niet iedere inwoner van Leiderdorp kan de gemeentelijke belastingen betalen. Dan kunnen inwoners kwijtschelding aanvragen. Iedereen met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen kan in aanmerking komen voor kwijtschelding van de lokale lasten.

De BSGR beoordeelt de aanvragen voor kwijtschelding. De medewerkers kijken of de belastingcapaciteit van de burger inderdaad onvoldoende is om de gemeentelijke belastingen te betalen. De BSGR kan alleen kwijtschelding verlenen van de onroerendezaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. In de praktijk komt vooral kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolheffing voor. Om de belastingcapaciteit van de burger te berekenen, nemen ze zijn vermogen, zijn netto besteedbaar inkomen en verschillende door het Rijk vastgestelde normbedragen mee. Ook voert het inlichtingenbureau (IB) een geautomatiseerde toetsing van het recht op kwijtschelding uit. Met deze toetsing willen we de administratieve lasten voor de burgers verlagen en de afhandeltermijnen verkorten.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een 'ratio weerstandsvermogen' en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder effecten op het voorzieningenniveau.

Weerstandscapaciteit

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, vormen samen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit algemene reserves en de post onvoorzien. Welke componenten een gemeente precies tot de weerstandscapaciteit wil rekenen, is een politieke afweging. De afweging van Leiderdorp staat in de financiële verordening 2018.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil de risico's die ze loopt zo veel mogelijk beheersen. Dat kan door ze structureel en op systematische wijze te identificeren, prioriteren, analyseren en beoordelen. Een goed systeem van risicomanagement stelt bestuurders en managers in staat om passende beheersmaatregelen te nemen voor risico's die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen.

2. Risico's

Risico-overzicht

We brengen de risico's in kaart met een risicoprofiel. Dit risicoprofiel maakten we met een risicomanagementinformatiesysteem dat meerdere gemeenten gebruiken. Dit systeem brengt risico's systematisch in kaart. Vervolgens beoordelen alle teams binnen de gemeente de risico's. Gebaseerd op het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement laat het overzicht hieronder de tien grootste risico's zien. Het zijn de risico's met de hoogste bijdrage - nadat een beheersmaatregel is getroffen - aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Onderaan de tabel staat het totaalbedrag voor de overige risico's.

Tabel 1: de 10 belangrijkste risico's

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
2	Als gevolg van het niet tijdig ontwikkelen/ bebouwen van kavels zullen de tijdelijke geluidschermen in 2024 moeten worden vervangen door permanente schermen.	<i>Suggestie</i> Extra verkoopinzet en/of nagaan of en hoe verkoopbeperkingen opgeheven kunnen worden.	70%	1.000.000	10.12%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
4	De hoogte van de algemene uitkering is onvoorspelbaar.	<i>Actief</i> Om dit risico te dekken hebben we de behoedzaamheidsreserve Algemene Uitkering ingesteld. Mee- en tegenvallers ten opzichte van de vastgestelde begroting verrekenen we met deze reserve. De behoedzaamheidsreserve maakt deel uit van de algemene reserves.	50%	1.500.000	7.39%
1	Project doorontwikkeling jeugdhulp. Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp, tegen lagere kosten dan voorheen. De verdeling van de middelen vindt plaats via een objectief verdeelmodel. Begin 2019 presenteerde Tympan een rapport over de omvang van de jeugdhulp in onze regio. Daaruit bleek dat in onze gemeente meer kinderen jeugdhulp ontvangen dan werd gedacht en dus ook werd berekend met het objectieve verdeelmodel. Dit betekent dus dat we meer uitgaven hebben. Sinds 2018 begroten we realistisch en worden de kosten vooraf inzichtelijk gemaakt. Omdat de middelen vanuit het Rijk niet toereikend zijn, voegen we middelen uit de sociale reserve toe aan het jeugdhulpbudget. Door het coronavirus heeft dit project vertraging opgelopen.	<i>Actief</i> Gemeenten zijn met het Rijk in gesprek over de tekorten op het jeugdhulpbudget. Daarnaast willen de gemeenten in de Leidse regio met het project doorontwikkeling jeugdhulp Leidse regio de druk op de duurere vormen van jeugdhulp verminderen. Onder andere door de gemeentelijke toegang te verstevigen.	90%	1.000.000	5.94%
3	Coronapandemie. De gevolgen van de coronapandemie zijn divers. En wat de gevolgen precies zijn, hangt af de intensiteit van de pandemie en hoe lang het nog duurt. Wij zien verschillende risico's: vertraging in de uitvoering van de gemeentebegroting, gebrek aan participatie, uitval van personeel, een toename van de bijzondere bijstand, exploitatietekorten bij Sportfondsen Leiderdorp en bij sportverenigingen in het algemeen en meer.	<i>Actief</i> De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor corona zetten we in om de financiële gevolgen te compenseren. Verder informeren we betrokkenen over de regelingen die de Rijksoverheid ter compensatie heeft ingesteld.	70%	750.000	5.19%
1	Stijging van maatwerkvoorzieningen door abonnementstarief wmo	<i>Actief</i> Aanscherpen toekenningsvoorwaarden, binnen mogelijkheden	90%	500.000	4.43%
3	Informatiediefstal (digitaal en papier)	<i>Actief</i> Goede beveiliging (firewall). Strenge regels voor vertrouwelijke informatie in afsluitbare papier containers <i>Actief</i> Het tijdig melden van een eventueel datalek	50%	820.000	4.03%
4	Verstreckte garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet worden afgelost.	<i>Actief</i> Beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven.	10%	3.700.394	3.59%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
1	Transformatie van het sociaal domein krijgt onvoldoende vorm.	<i>Actief</i> Samenwerking tussen teams onderling en het sociale veld stimuleren. <i>Actief</i> Inwoners en partners betrekken bij de transformatieopdracht	50%	500.000	2.48%
2	Schade als gevolg van constructiefouten in kunstwerken	<i>Actief</i> 1. Signalen over potentiële gevolgschade actief oppakken en onderzoeken. 2. Onderzoeksresultaten omzetten naar maatregelen om de risico's te beperken	50%	500.000	2.48%
3	Regionale samenwerking verloopt moeizaam en/of uitvoerende samenwerkingsverbanden kunnen uitvallen	<i>Actief</i> 1. Strategie ontwikkelen voor afhakende gemeenten 2. Besluitvorming op gemeentelijk niveau afstemmen 3. Investeren in samenwerking en goede voorbeelden delen 4. Focus houden op gezamenlijke doelen en resultaten	10%	2.500.000	2.43%
Totaal grote risico's				12.770.394	
Overige risico's				17.849.039	
Totaal alle risico's				30.619.433	

Veranderingen in top 10 van risico's

Ten opzichte van de jaarrekening 2019 vonden twee wijzigingen plaats in de top 10:

Uit de top 10:

- De onderhoudsbudgetten zijn mogelijk op de lange termijn niet toereikend voor de instandhouding van de openbare ruimte op de door de raad vastgestelde onderhoudsniveau.

In de top 10:

- Coronapandemie.

Voor deze begroting actualiseerden we de risico's. Met als resultaat dat het totaal van alle risico's gezamenlijk toeneemt ten opzichte van de jaarrekening 2019: van € 28,8 miljoen naar € 30,6 miljoen. Deze stijging van het maximale risico heeft een drukkend effect op het weerstandsvermogen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de vastgestelde risico's voerden we een risicosimulatie uit. Dit doen we omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 30.619.433 voor alle risico's ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In de simulatie gingen we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Hieruit volgt dat het met een benodigde weerstandscapaciteit van € 6.831.075 voor 90% zeker is dat we alle eventueel optredende risico's kunnen afdekken. Alle risico's waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie bepalen samen de benodigde weerstandscapaciteit.

De tabel hieronder bevat een overzicht van de meest relevante percentages en de corresponderende benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	5.825.044
80%	6.087.287
85%	6.404.297
90%	6.831.075
95%	7.532.039

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit algemene reserves per 31-12-2021 en de post onvoorzien 2021.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Capaciteit (€)
Algemene reserve	9.089.562
Bouw- en grondexploitaties	4.685.819
Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	1.382.093
Begroting: Onvoorziene lasten	30.257
Totale weerstandscapaciteit	15.187.730

4. Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moeten we de relatie leggen tussen de financieel gekwantificeerde risico's met de bijbehorende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De relatie tussen beide componenten is:

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 15.187.730	=	2,22
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 6.831.075		

Hoewel de beschikbare weerstandscapaciteit t.o.v. de jaarrekening 2019 is toegenomen neemt de ratio weerstandsvermogen met een fractie af van 2,24 naar 2,22. Dat komt o.a. doordat met ingang van deze begroting een risico is toegevoegd ten gevolge van de coronapandemie. Ondanks de compensatie door het Rijk voor de korte termijn sluiten wij het risico op structurele effecten niet uit.

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld met de Universiteit Twente. De tabel geeft een waardering aan de berekende ratio. Onze ratio valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Uitgaande van een gelijke benodigde weerstandscapaciteit en de verwachte beschikbare capaciteit zal de ratio ook de komende jaren de kwalificatie uitstekend krijgen. Het verwachte verloop van de ratio voor de komende jaren is als volgt:

Tabel 5: Prognose meerjaren

Ratio weerstandsvermogen	Ratio	Betekenis
31-12-2021	2,22	uitstekend
31-12-2022	2,31	uitstekend
31-12-2023	2,38	uitstekend
31-12-2024	2,38	uitstekend

5. Kengetallen

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing staan vijf financiële kengetallen. Het opnemen van deze kengetallen is verplicht. Naast deze kengetallen moeten we ook een beoordeling geven van de onderlinge verhouding van deze kengetallen in relatie tot de financiële positie. De kengetallen en de beoordeling geven samen op een eenvoudige manier inzicht in de financiële positie van de gemeente. De manier waarop we de kengetallen moeten berekenen is vastgelegd in een ministeriële regeling. De VNG ontwikkelde een aantal signaalwaarden voor een grofmazige waardering van deze indicatoren. We hebben de kengetallen berekend op basis van de geprognosticeerde balans en de begroting 2020.

Tabel 5: Financiële kengetallen

Kengetallen	Realisatie	Begroting					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1a. Netto schuldquote	29,8%	57,9%	78,9%	100,6%	111,8%	124,4%	
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	28,8%	56,8%	77,8%	99,4%	110,7%	123,3%	
2. Solvabiliteitsratio	50,2%	41,2%	35,9%	33,0%	31,0%	28,9%	
3. Grondexploitatie	-6,7%	-1,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
4. Structurele exploitatieruimte	1,0%	0,7%	-0,3%	0,2%	0,4%	0,5%	
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	131,2%	125,8%	125,8%	125,8%	125,8%	125,8%	

	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	0
Grondexploitatie		geen norm	
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

- De netto schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor rente en aflossing. In de ontwikkeling van de schuldquote zien we een substantiële toename sinds 2018. De oorzaak is enerzijds de 'afname' van de totale baten, omdat vanaf 2018 niet of in zeer geringe mate nog baten (en lasten) voor de grondexploitatie in de begroting voorkomen. Aan de andere kant zien we ook een toename van de voorgenomen investeringen volgens het investeringsplan, met de daaraan verbonden financieringsbehoefte. Tabel 5 presenteert ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan; deze middelen vloeien immers op termijn terug. Hoewel beide indicatoren oplopen, scoort de gemeente Leiderdorp voor 2021 **'voldoende'**.
- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen is ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe gezonder de gemeente. De gemeente Leiderdorp scoort volgens de VNG-sigitaalwaarde **'matig'**. In dat licht is het belangrijk te weten dat lokale overheden de facto 'solvabiliteitsvrij' zijn en dus altijd aan de verplichtingen op lange termijn kunnen voldoen.
- Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator zijn geen sigitaalwaarden geformuleerd. De boekwaarde op zich zegt immer niets over de mate waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten en in hoeverre de investeringen dus kunnen worden terugverdiend. Vanaf 31-12-2021 is dit percentage nihil omdat er dan geen boekwaarde meer is voor grondexploitaties. Paragraaf 7 brengt hier meer duidelijkheid in.
- De indicator structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Voor het begrotingstoezicht door de provincie is de structurele begrotingsruimte

'voldoende' wanneer deze groter is dan 0. Indien deze indicator voor het begrotingsjaar negatief is (en dus strikt genomen onvoldoende scoort) moet worden aangetoond dat er in de komende jaren weer structurele begrotingsruimte wordt gerealiseerd. Dat is in de jaren 2022 t/m 2024 het geval. Met inachtneming van voorgaande toelichting beoordelen wij deze indicator dan ook als **'matig'**.

- De indicator belastingcapaciteit drukt uit hoe de woonlasten van een meerpersoonshuishouden (ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Leiderdorp bewegen zich rond 125% van het landelijk gemiddelde. Volgens de VNG-sigitaalwaarden scoren we dus **'onvoldoende'**.

De indicatoren en de signaalwaarden zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Op basis van de signaalwaarden scoort Leiderdorp uiteenlopend van voldoende en matig tot onvoldoende. Ten opzichte van de begroting 2020 is deze score nauwelijks gewijzigd. Gelet op het uitstekende weerstandsvermogen geven deze indicatoren geen aanleiding om het beleid bij te stellen.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf laat zien hoe we onze kapitaalgoederen beheren. De financiële verordening 2018 bepaalt dat er een actueel beleidskader onderhoud kapitaalgoederen moet zijn. Het beleidskader onderhoud kapitaalgoederen staat in de beheervisie openbare ruimte. Het beleidskader geeft aan om welke kapitaalgoederen het gaat. Informatie over de vervangingsinvesteringen staat in de financiële begroting onder hoofdstuk E: Investerings. Het verloop van de voorzieningen lichten we toe in hoofdstuk G: Voorzieningen.

Beleidskader

De beheervisie openbare ruimte is het beleidskader voor het beheer en het onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Uitvoering van dit beleidskader moet leiden tot een bestendige situatie waarin we de kapitaalgoederen onderhouden volgens vastgestelde functionaliteit en kwaliteitsniveau. Denk aan schoon, heel en veilig. Daarbij optimaliseren we de totale kosten.

Het beleidskader voor de kapitaalgoederen bevat per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden voor de instandhouding;
- het onderhoudsniveau uit het beeldkwaliteitsplan;
- de grootte van het areaal;
- de kosten voor de instandhouding, zoals klein en groot onderhoud en vervangingskosten;
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en toezicht van de kwaliteit;
- een scenario voor het onderhoud.

Prog.	Omschrijving beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
2C	1. Beheervisie: kaders integraal beheer openbare ruimte (IBOR) (1A t/m 1F)	2014	1x per 10 jaar	2024	ja	ja	n.v.t.
2C	2. Integraal Waterketenplan Leidse regio 2019-2023	2019	1x per 5 jaar	2024	ja	ja	zie IWKp
2C	3. Beheerplannen kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2029	2019	1x per 4 jaar	2024	ja	ja	zie beheer- plannen
Diverse	4. Accommodaties	2017	1x per 4 jaar	2021	ja	ja	n.v.t.

1. Integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

De gemeente Leiderdorp is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Er zijn beheerplannen voor wegen, riool, water, openbare verlichting, groen, civiele kunstwerken (bruggen, kademuren, geluidsschermen), straatmeubilair, spelen, reiniging en begraafplaats. In de beheerplannen is omschreven hoe het instandhouden van de beheerelementen in de openbare buitenruimte vorm krijgt waarbij de focus ligt op planmatig en efficiënt werken. De beheerplannen bieden een basis om actuele beleidsthema's zoals duurzaamheid, bereikbaarheid en verstedelijking intergraal af te stemmen.

A. Wegen

Gewenst kwaliteitsniveau

Onderhoud, beheer en inspecties van wegen zijn nodig om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. Met een tweejaarlijkse technische kwalitatieve beschouwing brengen we de onderhoudstoestand in kaart. Zo ontstaat een kwaliteitsbeeld van het wegareaal, gebaseerd op de maatstaven van CROW. De inspectie geeft per wegvak, -type en -categorie op detailniveau inzicht in de kwalitatieve toestand van het areaal. Voor burgers en bedrijven tonen we de kwaliteit aan volgens de methode beeldkwaliteit. Leiderdorp heeft kwaliteit B. Het niveau B (basis) is het best passende kwaliteitsniveau om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden binnen de financiële kaders. Naast het kwaliteitsniveau op basis van beeldkwaliteit is ook inzicht in de technische kwaliteit (d.m.v. inspecties) van belang. Op basis van deze twee beschouwingen, de wensen van burgers en bedrijven en nieuwe ontwikkelingen stellen we wegenplanningen op.

Samen met de planning vanuit het Integraal Waterketenplan (IWKp), voor het rioolonderhoud en het wegenonderhoudsplan vormen zij de basis voor een integrale uitvoeringsplanning. De domeinen in de openbare ruimte zoals openbare verlichting, groen, water, kunstwerken en spelen sluiten hier zogoed als mogelijk bij aan.

Op de doorgaande wegen met asfaltverharding gebruiken we voor de belijning thermoplastisch of slijtvast materiaal. Dit is weliswaar duurder, maar wel duurzamer. Voor belijning die niet wordt overreden en belijning op klinkerverharding kiezen we voor de veel goedkopere traditionele wegenverfbelijning.

Onderhoud, beheer en inspecties van de verkeerslichten zijn nodig om de functionaliteit, de veiligheid en de doorstroming te garanderen. Om te blijven voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau werken we samen met Leiden.

Wat gaan wij ervoor doen?

We pakken de projecten steeds breder en integraler op. We kijken niet alleen goed naar de technische kant, maar halen ook opgaves van 'buiten' naar 'binnen'. Met andere woorden: inbreng vanuit de maatschappij vinden we belangrijk. Ook thema's zoals warmtetransitie, klimaatadaptatie, mobiliteits-opgaves (bv. Leidse Ring Noord), ruimtelijke ontwikkelingen en innovatie worden hierin meegenomen.

De werkzaamheden voor de grote, integrale (her)inrichtingsprojecten bereiden we per project voor en besteden we aan. We communiceren vroegtijdig over de projecten en planningen met belanghebbenden, zoals bewoners en bedrijven. We houden ook rekening met de participatiemogelijkheden.

We voeren jaarlijks planmatig het beheer en onderhoud uit aan diverse wegen met elementenverharding. Het jaarlijkse asfaltonderhoud bundelen we zoveel mogelijk en voeren we uit in het voorjaar, na de vorstperiode. Het regulier onderhoud aan belijning en figuraties op het wegoppervlak nemen we mee in het wegonderhoud.

In 2021 staat voornamelijk de gehele Oranjewijk/Doeskwartier op de planning. Dit zal mede afhankelijk zijn van de ontwikkelingen rondom de warmtetransitie. Daarnaast zal de Leidsedreef, Ericalaan, Simon Smitweg (stuk tussen gemeentehuis en Engelendaal), delen van de Zijldijk en Achthovenerweg als projecten worden uitgevoerd. Het fietspad aan de Engelendaal langs de zijde van het Winkelhof zullen ook voorzien worden van betonnen platen. Verder zullen de voorbereiding voor de Leidse Ring Noord aan Leiderdorpse zijde, Oude Spoorbaan voort worden gezet.

B. Openbare verlichting

Gewenst kwaliteitsniveau

Het beleid voor - en daarmee ook de kwaliteit van - de openbare verlichting staat in het beleidsplan. We proberen het afgesproken kwaliteitsniveau en de milieudoelstellingen na te leven. Het kwaliteitsniveau vertaalden we naar een meerjarenonderhoudsplan. Voor de verlichting volgen we de Nederlandse Praktijkrichtlijn voor de kwaliteitscriteria openbare verlichting (NPR 13201) en de criteria van Agentschap.nl (voorheen SenterNovem) voor duurzaam inkopen.

Wat gaan wij ervoor doen?

Het vervangen en aanpassen van de verlichting plannen we zoveel mogelijk binnen integrale projecten. We voeren alle vervangingen met led uit. Zo besparen we energie- en vervangingskosten. In 2021 vinden vervangingen en optimalisaties bij de integrale projecten plaats.

C. Civiele kunstwerken

Gewenst kwaliteitsniveau

Onderhoud, beheer en inspecties van civiele kunstwerken - houten en betonnen bruggen - zijn nodig om de functionaliteit, toegankelijkheid en de veiligheid te garanderen. Om te blijven voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau werken we volgens een meerjarenonderhoudsplan. De gemeente is eigenaar en beheerder van de civiele kunstwerken en heeft het beheer over 185 bruggen.

Wat gaan wij ervoor doen?

Op basis van de technische inspectie van alle civiele kunstwerken stelden we een meerjarenonderhoudsplan Civiele Kunstwerk 2020 - 2029' op voor herstel of vervanging. In 2021 vervangen we een aantal 'houten' bruggen: de Waterbieskreekbrug, Achthovenerwegbrug 04, de brug bij de Volkstuincomplex en een houten brug in het park de Houtkamp. Daarnaast voeren we diverse herstel- en onderhoudswerkzaamheden uit m.n. het onderhoud aan de Doesbrug. Dit doen we zoveel mogelijk integraal en in afstemming met de regiogemeenten.

D. Verkeerregelinstanties

Gewenst kwaliteitsniveau

De gemeente beschikt over acht verkeersinstallaties. Alle installaties hebben led-verlichting.

Wat gaan wij ervoor doen?

We werken samen met Leiden in de vorm van een beheer- en onderhoudcontract. Zo geven we een kwaliteitsimpuls aan het technische en functionele onderhoud van de verkeerslichten en is de organisatie professioneler ingericht.

E. Speelvoorzieningen

Gewenst kwaliteitsniveau

Het doel is voldoende informele en formele speelruimte volgens de richtlijnen in het speelruimteplan zodat ieder kind in Leiderdorp op 'eigen wijze' veilig kan buitenspelen in de wijk waar hij of zij woont. Ieder kind in Leiderdorp moet dus gebruik kunnen maken van veilige speelplaatsen. Wij borgen de veiligheid van de openbare speelvoorzieningen. Onveilige speelelementen repareren we of - als herstel niet meer mogelijk is - verwijderen we. We volgen de eisen in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177. Bij vernieuwing van speelplaatsen maken we gebruik van onderhoudsvriendelijke en duurzame materialen.

Wat gaan wij ervoor doen?

De uitvoering van het speelruimteplan zetten we verder door. We gaan de vervolgfase in om een deel van de formele speelplaatsen om te vormen naar informele speelplaatsen. Daarnaast vernieuwen of renoveren we centraal gelegen formele speelplaatsen (zie programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp 2.2). Bij de vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen betrekken we buurtbewoners, schoolbesturen en kinderen. Dit doen we actief, onder andere via bewonersbijeenkomsten, bewonersbrieven en enquêtes. We ondersteunen initiatieven van bewoners om te participeren in beheer, bijvoorbeeld door adoptie van informele speelplaatsen mogelijk te maken. We voeren (twee)jaarlijks de vereiste hoofdinspectie en functionele controlerondes uit.

F. Water

Gewenst kwaliteitsniveau

Wij zorgen voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater, voor inzameling en verwerking van hemelwater en voor een oplossing voor grondwaterproblemen. Het onderhoud van secundaire watergangen - de meeste sloten in het stedelijk gebied - ligt vooral bij ons, maar op enkele plaatsen ook bij derden en particulieren.

Wat gaan wij ervoor doen?

Voor een goed functionerend watersysteem zijn het tijdig baggeren van watergangen en het in stand houden van de oevers belangrijk, zie hiervoor programma 2C.

G. Groen

Gewenst kwaliteitsniveau

Het openbaar groen is van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit verschillende wettelijke, beleids- en beheerkaders werken we aan een biodivers, duurzaam, onderhoudsarm en veilig groenbestand. Dit openbaar groen beheren we, volgens het coalitieakkoord, op beeldkwaliteitsniveau B. Leiderdorp heeft als ambitie om alle bomen binnen de gemeentegrenzen duurzaam en effectief te beheren.

Wat gaan wij ervoor doen?

Zie ook de programma's 2B en 2C. Wij onderhouden het openbaar groen volgens het groenbeheerplan. Dat geeft inzicht in de kwaliteit van het openbaar groen en de middelen die nodig zijn om het vastgestelde kwaliteitsniveau te bereiken. We gaan de bomenbalans op orde brengen door meer bomen aan te planten, 40 tot 75 meer bomen dan de jaarlijkse circa 200.

H. Straatmeubilair

Gewenst kwaliteitsniveau

Met straatmeubilair bedoelen we hier 'diverse objecten en elementen die de verblijfsfunctie van de openbare ruimte dienen en/of een verkeersfunctie of informerende functie hebben'. Denk aan palen, fietsvoorzieningen, zitbanken, bewegwijzeringen, straatnaamborden, verkeersborden en wegmarkeringen. Het kwaliteitsniveau van het beheerplan Straatmeubilair is vastgesteld op kwaliteitsniveau B.

Wat gaan wij ervoor doen?

Wij voeren goed en tijdig onderhoud uit aan het straatmeubilair. Hier valt ook een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer onder.

2. Riolering

Gewenst kwaliteitsniveau Riolering is nodig voor het 'duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu' en het voorkomen van wateroverlast. Dit algemene doel kunnen we vertalen naar het inzamelen van afvalwater, hemelwater en grondwater. Dit omvat het beheer en onderhoud van alle openbare rioleringen, van het bergbezinkbassin, van putten en kolken en het bedienen en onderhouden van rioolgemalen en het drukrioolstelsel.

In het Integraal Waterketenplan (IWKp 2019-2023) staat hoe Leiderdorp omgaat met zijn drie zorgplichten. Het IWKp is een gezamenlijk plan van de Leidse clusters: Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden, Oegstgeest en Voorschoten, met het hoogheemraadschap van Rijnland en de waterbedrijven Dunea en Oasen.

De rioolheffing dekt de kosten voor de riolering volledig.

Wat gaan wij ervoor doen?

In 2021 voeren we reguliere onderhoudswerkzaamheden en projecten uit:

- riolering reinigen en inspecteren (ongeveer 11 km per jaar);
- straat- en trottoirkolken reinigen (2 per jaar);
- correctieve maatregelen aan riolering en kolken;
- rioolgemalen reinigen en inspecteren (ongeveer 30)
- correctieve renovatie maatregelen aan gemalen;
- meetplan riolering uitrollen;
- integraal project Oranjewijk;
- integraal project Ericalaan;
- integraal project Leidsedreef;
- participeren aan ontwikkellocaties.

3. Accommodaties

Het algemene uitgangspunt voor maatschappelijk vastgoed is dat de gemeente zo efficiënt mogelijk met de beschikbare ruimte omgaat. Het doel is een zo hoog mogelijk maatschappelijk en financieel rendement. Het uitgangspunt voor accommodatiebeleid zijn vijf 'gouden' regels:

- Denk niet in termen van functies, maar in activiteiten.
- Stuur op een clustering van samenhangende ruimtelijke activiteiten.
- Denk niet in termen van gebouwen, maar in omgevingen en netwerken.
- Maak een onderscheid in basisvoorzieningen en plusvoorzieningen.
- Denk niet in termen van investering, maar in duurzame exploitatie.

We stellen het vastgoed primair beschikbaar aan partijen die bijdragen aan de verwezenlijking van ons beleid. We kunnen leegstaande delen van gebouwen verhuren bij voorkeur aan partijen wier activiteiten passen bij de activiteiten die al in het gebouw plaatsvinden en bijdragen aan het bereiken van de gemeentelijke beleidsdoelen. Als activiteiten in accommodaties niet langer bijdragen aan het gemeentelijke beleid, bekijken we of we de accommodaties in eigendom willen behouden. Deze uitgangspunten leidden tot de verhuiscarrousel Sterrentuin. De verhuiscarrousel wil diverse nieuwe organisaties en activiteiten in de Sterrentuin huisvesten en daarmee andere accommodaties vrijspelen. Dankzij de programmatische samenwerking en het flexibele en multifunctionele gebruik van de ruimten wordt de Sterrentuin efficiënt benut.

Wat gaan wij ervoor doen? #

In 2020 is de Sterrentuin omgebouwd naar een centrum voor zorg, ondersteuning, welzijn, informatie en educatie. Hiermee is de Sterrentuin de basis voor een belangrijk deel van de activiteiten op het gebied van welzijn en cultuur in Leiderdorp en is een verhuisbeweging op gang gekomen, waarmee enkele accommodaties worden vrij gespeeld die afgestoten kunnen worden. Het eerste is het voormalig onderkomen van het CJG aan de Karolusgulden. Doesmeer en de Buit volgen. Als de brandweer naar zijn nieuwe onderkomen aan de Schipholweg in Leiden is verhuisd kunnen er plannen voor de gemeentewerf en brandweerkazerne worden gemaakt. In 2021 stellen we een duurzaam meerjaren onderhoudsplan (DMJOP) op, waarmee onze gebouwen voor de langere termijn, behalve onderhouden, verduurzaamd worden.

We onderhouden de velden van RCL. De overige Bloemerdiverengingen onderhouden hun accommodatie zelf.

		2021	2022	2023	2024
1. Integraal Beheer Openbare Ruimte					
a. Wegen	Kapitaallasten	191.671	295.272	427.377	500.260
	Jaarlijks onderhoud	400.319	413.619	467.119	520.619
	Groot onderhoud / storting voorziening	708.900	611.608	708.900	708.900
	Subtotaal	1.300.890	1.320.499	1.603.396	1.729.779
b. Openbare verlichting	Kapitaallasten	28.335	55.919	76.958	97.138
	Jaarlijks onderhoud	72.423	74.623	74.623	74.623
	Groot onderhoud / storting voorziening	10.200	10.200	10.200	10.200
	Subtotaal	110.958	140.742	161.781	181.961
c. Civieltechnische kunstwerken	Kapitaallasten	180.046	269.434	268.245	352.396
	Jaarlijks onderhoud	228.382	229.677	229.677	229.677
	Groot onderhoud / storting voorziening	166.361	166.361	166.361	166.361
	Subtotaal	574.789	665.472	664.283	748.434
d. Verkeersregelinstallaties	Kapitaallasten	263.621	262.980	267.091	253.241
	Jaarlijks onderhoud	101.933	101.933	101.933	101.933
	Subtotaal	365.554	364.913	369.024	355.174
e. Speelplaatsen	Kapitaallasten	62.559	111.873	130.532	139.127
	Jaarlijks onderhoud	6.814	8.254	8.254	8.254
	Groot onderhoud / storting voorziening	36.720	36.720	36.720	36.720
	Subtotaal	106.093	156.847	175.506	184.101
f. Water	Kapitaallasten	19.086	32.933	38.883	42.508
	Jaarlijks onderhoud	349.518	354.578	354.578	354.578
	Groot onderhoud / storting voorziening	112.200	112.200	112.200	112.200
	Subtotaal	480.804	499.711	505.661	509.286
g. Groen	Kapitaallasten	25.390	25.270	25.150	25.029
	Jaarlijks onderhoud	912.646	935.799	935.799	935.799
	Groot onderhoud / storting voorziening	265.200	265.200	265.200	366.200
	Subtotaal	1.203.236	1.226.269	1.226.149	1.327.028
h. Straatmeubilair	Jaarlijks onderhoud	27.030	27.030	27.030	27.030
	Kapitaallasten	1.269	7.065	11.946	12.194
	Groot onderhoud / storting voorziening	105.451	110.551	115.651	135.851
	Subtotaal	133.750	144.646	154.627	175.075

			2021	2022	2023	2024
2. Riolering						
		Kapitaallasten	384.674	506.548	612.060	678.221
		Jaarlijks onderhoud	324.555	324.555	324.555	324.555
		Groot onderhoud / storting voorziening	69.148	0	0	0
		Subtotaal	778.377	831.103	936.615	1.002.776
3. Accommodaties						
	a. Gebouwen	Kapitaallasten	2.130.667	2.239.231	2.221.542	2.243.872
		Jaarlijks onderhoud	225.219	249.915	280.917	280.917
		Groot onderhoud / storting voorziening	543.573	543.573	543.573	543.573
		Subtotaal	2.899.459	3.032.719	3.046.032	3.068.362
	b. Sportvelden	Kapitaallasten	125.926	125.333	124.736	124.144
		Jaarlijks onderhoud	117.551	117.551	117.551	117.551
		Groot onderhoud / storting voorziening	45.774	45.774	45.774	45.774
		Subtotaal	289.251	288.658	288.061	287.469
		Totaal	8.243.161	8.671.579	9.131.135	9.569.445

Discipline	Areaal
Wegen: oppervlakte van het wegennet	1.330.000 m2
Wegen: binnen bebouwde kom	1.215.000 m2
Wegen: buiten bebouwde kom	115.000 m2
Wegen: elementen bestrating	979.000 m2
Wegen: asfalt	351.000 m2
Riolering: lengte vrijval	111 km
Riolering: lengte drukriool	12,5 km
Riolering: gemalen	92 st.
Riolering: bergbezinkbassin	1 st.
Riolering: overstorten (conform BRP 2016)	59 st.
Riolering: straatkolken	8.050 st.
Water: oppervlakte watergangen in gemeentelijk beheer	427.000 m2
Water: oppervlakte water met ontvangplicht	153.000 m2
Water: harde oeverlijn	40.000 m1
Water: zachte oeverlijn	49.000 m1
Water: duikers (exclusief duikers onder de A4)	214 st. (4.000 m1)
Groen: aantal bomen	16.309 st.
Groen: oppervlakte plantsoenen	400.000 m2
Groen: gazon	301.700 m2
Groen: berm	655.000 m2
Verlichting: masten met armaturen	5.127 st.
Kunstwerken: houten bruggen	87 st.
Kunstwerken: betonnen en stalen bruggen	115 st.
Verkeerstekens:	3.496 st.
Markeringen:	5.480 m2
Belijning:	54.084 m1
Spelen: aantal speellocaties (dit zegt niets over de toestellen)	102 st.
Verkeersregelinstallaties	8 st.
Vastgoed: aantal gemeentelijke accommodaties (al dan niet in eigen beheer)	24 st.

Paragraaf 4: Financiering

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Mede door de Coronacrisis, wat heeft geleid tot een economische recessie, zal de ECB de beleidsrentes voorlopig op een laag niveau houden.

De opkoop van staats- en bedrijfsleningen gaat onverminderd door, er is zelfs een speciaal opkoopprogramma opgestart in het kader van de Coronacrisis (Pandemic emergency purchase programme). Daarnaast doet de ECB er alles aan om de kredietverlening door banken door te laten gaan.

Ook de andere Centrale Banken, zoals de Federal Reserve, hebben uitgebreide steunpakketten om de economie te ondersteunen en doen er alles aan om de rentes laag te houden.

Naast het beleid van de Centrale Banken en het verdere verloop van de Coronacrisis, zijn ook andere macro-economische effecten van belang voor de renteontwikkeling. Een voorbeeld hiervan zijn de te maken afspraken rondom de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. Het effect van deze macro-economische ontwikkelingen op de marktrente laat zich moeilijk voorspellen.

Wij verwachten dat de marktrenten voor de middellange termijn op een laag niveau zullen blijven. Voor 2021 verwachten we geen substantiële stijging of daling van zowel de kortlopende- als de langlopende rente.

Hieronder zijn de rentepercentages weergegeven waarmee we hebben gerekend voor de nieuw aan te trekken leningen. Daarbij hanteren we als uitgangspunt de actuele rente per half september 2020. Die renteverwachting is wat minder behoudend dan dat wij in het verleden gewend waren. Die keuze is conform de vastgestelde dekkingmaatregel en betekent dat het renterisico enigzins toeneemt.

Renteontwikkelingen

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Rente kapitaalmarkt ¹	0,50%	0,50%	0,75%	1,00%	1,00%
Rente geldmarkt	0,00%	0,00%	0,25%	0,50%	0,50%

¹ Op basis van een lening met een looptijd van 10 jaar, rentevast en aflossing in gelijke delen. De rentepercentages komen voort uit een rentevisie, die mede tot stand is gekomen op basis van de rentevisies van een aantal financiële instellingen (BNG, ING en ABN-AMRO).

Ontwikkelingen gemeente Leiderdorp

Beleidsvoornemen treasury

In de financiële verordening 2018 (Z/17/052909/101314 van 14 november 2017) bepaalde de raad de kaders voor de treasuryfunctie.

Het beleid van onze gemeente is gericht op afdekking van de financieringsbehoefte met kortlopende financiering. Want de rente op de kortlopende middelen is in het algemeen lager dan de rente op langlopende middelen. We houden daarbij rekening met de kasgeldlimiet: de gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal uitkomen. Gezien onze rentevisie, die ervan uitgaat dat de rente op de middellange termijn op een historisch laag niveau zal blijven, kunnen we voorlopig aan deze strategie vasthouden.

Zodra de rentevisie wijzigt in een stijgende rente op korte termijn, kunnen we overwegen om een groter deel van de financieringsbehoefte af te dekken met langlopende leningen.

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (beide benoemd in de Wet fido).

De kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld van een gemeente mag, over drie maanden gezien, niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal uitkomen. De kasgeldlimiet heeft het volgende verloop:

- Kasgeldlimiet 2019 € 6,0 miljoen
- Kasgeldlimiet 2020 € 6,7 miljoen
- Kasgeldlimiet 2021 € 6,0 miljoen

Voor 2021 verwachten wij geen overschrijding van de kasgeldlimiet.

De renterisiconorm

De jaarlijkse aflossingen op en renteherzieningen van de langlopende schuld mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In de tabel hieronder staat de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren:

De renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
1	Begrotingstotaal	79.016 ¹	70.759	63.222	63.552	62.863
2	Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1x2)	15.803	14.152	12.644	12.710	12.573
4	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
5	Aflossingen	2.024	2.524	2.524	2.524	1.724
6	Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	2.024	2.524	2.524	2.524	1.724
7	Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	13.779	11.628	10.120	10.186	10.849

Bedragen x € 1.000

¹ Voor betreffende jaar betreft dit de primitieve begroting. De primitieve begroting is de basis voor de verantwoording op de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

De hoogte van de langlopende leningen waarover we de komende jaren een renterisico lopen blijft ruimschoots binnen de wettelijke norm (Wet fido).

De leningenportefeuille

In 2021 verwachten we € 17,9 miljoen aan langlopende leningen aan te trekken. Met de exploitatielasten van de leningen hebben we in de exploitatiebegroting rekening gehouden.

De leningportefeuille

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	15.410	31.908	47.305	55.603	63.681
Nieuwe leningen	18.522	17.921	10.822	10.602	9.131
Reguliere aflossingen	2.024	2.524	2.524	2.524	1.724
Stand per 31 december	31.908	47.305	55.603	63.681	71.088
Rentelasten	421	464	486	529	529

Bedragen x € 1.000

Rentemethodiek en renteresultaat

De toerekening van de rentelasten doen we volgens de rente-omslagmethode. Het totaal van de rentelasten wordt 'omgeslagen' over het geheel van de investeringen. De rentelasten zijn het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen.

Met de rente-omslagmethode rekenen we de rentelasten volgens de stand van de investeringen toe aan de taakvelden in de programmabegroting. We gaan ervan uit dat de gehanteerde omslagrente een reëel percentage is. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijk rentelast groter wordt dan 0,5%, moeten we de gehanteerde omslagrente aanpassen.

Renteresultaat

Betaalde rente over de korte en lange financiering	464
Doorberekend aan grondexploitatie	4
Aan taakveld toe te rekenen	467
Aan taakveld toegerekende omslagrente	-462
Resultaat taakveld treasury	5

Voor de doorberekening van de rentelasten hanteren we met ingang van 2019 een interne rente van 0,5%. De interne rekenrente gebruiken we voor rentetoerekening aan investeringen. Voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties bestaat een specifiek berekend rentepercentage. Dat percentage is 1,25%. Overigens is in de GIG 2019 gerekend met 1,56%. Dat is het percentage dat voor 2018 achteraf is bepaald voor de toerekening aan de grondexploitaties. In de begroting 2021 worden deze percentages weer op elkaar aangesloten.

Uit het gepresenteerde voordeel van € -5.000 blijkt dat de gehanteerde omslagrente van 0,50% een fractie hoger is dan het werkelijke percentage. We berekenen dus € -5.000 meer rente door naar de activa, dan we daadwerkelijk betalen aan de geldverstrekkers. Het verschil bevindt zich ruim binnen de gestelde bandbreedte. Dat betekent dat we een reëel rentepercentage toerekenen aan de activa.

Kredietrisicobeheer

De gemeente Leiderdorp heeft voor een aantal zaken een overeenkomst met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Voorbeelden zijn een rekening-courantovereenkomst en het aantrekken en uitzetten van kort en lang geld. Overtollige middelen houden we aan bij de agent van het ministerie van Financiën (schatkistbankieren).

Relatiebeheer

Onze bancaire partijen voldoen aan de eisen die de wet aan hen stelt. Beoordeling vindt plaats bij het aangaan van de relatie en jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening. Offertes vragen we op bij verschillende instanties, zoals de financiële verordening het voorschrijft.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de BNG. De saldi op de ING-rekeningen boeken we zoveel mogelijk over naar de rekening bij de BNG. We werken met een liquiditeitsbegroting die we halfjaarlijks actualiseren. De grondexploitatie zorgt voor de grootste onzekerheden rond de inkomende en uitgaande geldstromen.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Het subprogramma Bedrijfsvoering in programma 3 gaat inhoudelijk in op de bedrijfsvoering. In deze paragraaf beperken we ons tot het financiële overzicht van de personele kosten.

Overzicht personele kosten

bedragen x € 1.000	2019 werkelijk	2020 na begr. wijz. t/m juli	2021 begr.prim.	2021/2020
a. Salarislasten	9.913	10.599	10.681	101%
b. Inhuur ten laste van vaste formatie	1.091	2	0	3%
c. Inhuur overige budgetten	961	508	245	48%
d. Studiekosten algemeen	215	211	208	98%
e. Onafhankelijk advies	866	828	574	69%
Totaal	13.046	12.148	11.708	96 %

We indexeren de salarislasten op basis van de kadernota 2021-2024 met 2,0%. Toch neemt het budget voor salarislasten in vergelijking met 2020 in 2021 af. Dit is het gevolg van de taakstelling op formatie en externe inhuur waartoe in de nota "Naar een Toekomstbestendige Begroting" is besloten. Verder zien we nog een reductie van de formatie door de overgang van een aantal belastingtaken naar de BSGR.

De inhuur ten laste van de vaste formatie staat in de begroting op nul omdat het beschikbare budget voor de salarislasten de inhuur dekt. Wij ramen een apart budget voor overige inhuur. Dit budget blijft min of meer constant. Omdat we het budget voor de inhuur in 2020 voor een aantal projecten incidenteel hebben verhoogd, valt het bedrag in 2021 nu lager uit t.o.v. 2020.

Het budget voor studiekosten indexeren we met 2,0% maar neemt toch af, ook als gevolg van de formatiereductie. Het budget voor onafhankelijk advies verhoogden we in 2020 incidenteel, onder andere door budgetoverheveling vanuit 2019. Het structureel beschikbare budget voor 2021 en volgende jaren is vrijwel ongewijzigd.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon waarin de gemeente Leiderdorp een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet verhaalbaar is. Of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

De raad stelde op 31 januari 2011 de spelregels vast voor het aangaan van verbonden partijen. In de nota verbonden partijen Leiderdorp staan de algemene en specifieke kaders en de gemeentelijke doelstellingen. Daarmee ontwikkelde de raad een visie op het geheel aan samenwerkingsverbanden. Met ingang van 2020 neemt Leiderdorp deel aan de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR).

Sinds enkele jaren legt de werkgroep financieel kader gemeenschappelijke regelingen een aantal gemeenschappelijke regelingen een generieke taakstelling op. Die taakstelling staat de afgelopen jaren op nul. Voor Leiderdorp gaat het om Holland Rijnland, de Veiligheidsregio, Omgevingsdienst West-Holland, RDOG Hollands Midden en de Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland. Het college is van mening dat deze (financiële) taakstelling moet leiden tot een taakdiscussie bij de gemeenschappelijke regelingen. Een gevolg van deze discussie kan zijn dat de deelnemers aan de regeling - en Leiderdorp in het bijzonder - meer gaan sturen op de taakuitvoering.

In onderstaande tabel zijn de bijdragen opgenomen zoals deze in de jaarrekening resp. begroting van de gemeente Leiderdorp zijn opgenomen.

Overzicht verbonden partijen Leiderdorp

Verbonden partij	2019 (w)	2020 (b)	2021 (b)
Holland Rijnland	1.030	1.020	1.082
Veiligheidsregio	1.563	1.645	1.707
RDOG	1.320	1.536	1.630
ODWH	557	541	559
Oude Rijnzone	11	11	54
SP71	3.661	4.914	4.889
BSGR	n.v.t.	318	331
Sociale dienst GR	1.679	1.714	1.768
Totaal	9.821	11.699	12.020

Gemeenschappelijke regelingen

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van inwoners, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	2.861	2.861
	Vreemd vermogen	55.647	55.647
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.hollandrijnland.nl		

Veiligheidsregio Hollands Midden			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	6.148	6.172
	Vreemd vermogen	60.420	64.658
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie			

Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisonstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	3.533	2.806
	Vreemd vermogen	29.983	29.726
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.ggdhm.nl		

Omgevingsdienst West Holland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	De omgevingsdienst West-Holland geeft uitvoering aan de wettelijke taken - zoals de vergunningverlening en handhaving - van de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming. Ook adviseert de omgevingsdienst de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van ruimtelijke planvorming en duurzaamheid.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur, de stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur en is afhankelijk van de gemeentebijdrage versus de totale begroting.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren en materieel.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	855	406
	Vreemd vermogen	5.672	7.500
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.odwh.nl		

Oude Rijnzone			
Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	De Oude Rijnzone is het gebied langs de rivier de Oude Rijn, tussen Leiden en Bodegraven. De Oude Rijnzone is door de provincie aangewezen als transformatiezone. In deze zone worden nieuwe woon- en werkgebieden ontwikkeld, bestaande bedrijfslocaties geherstructureerd en de water- en natuurkwaliteiten versterkt. Daarnaast is er aandacht voor de verbetering van de bereikbaarheid van het gebied.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse organisatiekosten worden onder de deelnemende gemeenten verdeeld op basis van de inwoneraantallen.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	58	54
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.ouderijnzone.nl		

Servicepunt71			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	Vanaf 1 januari 2012 verzorgt Servicepunt71 de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Servicepunt71 levert producten en diensten op het gebied van ICT, hrm, financiën, juridische zaken en inkoop. Voor de gemeenten Leiden en Leiderdorp regelt Servicepunt71 ook de facilitaire zaken.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten.		
Financieel belang	De deelnemers in Servicepunt71 zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	2.266	2.246
	Vreemd vermogen	11.993	10.332
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.servicepunt71.nl		

Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	Vanaf 1 januari 2020 neemt Leiderdorp deel in de gemeenschappelijke regeling BSGR. Deze regeling verzorgt met ingang van belastingjaar 2020 de belastingtaken zoals oplegging en inning van de gemeentelijke heffingen. De herwaardering in het kader van de Wet WOZ zal t.b.v. belastingjaar 2021 (waardepeildatum 01-01-2020) worden uitgevoerd.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van de vastgestelde verdeelsleutels zoals aantal objecten, aantal aanslagen en aantal heffingen.		
Financieel belang	De deelnemers in de BSGR zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	1.034	856
	Vreemd vermogen	5.361	5.737
	Jaarresultaat		-
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.bsgr.nl		

De gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie sociale diensten Leiden en Leiderdorp			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/publiek belang	De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp voert de volgende taken, wetten en regelingen (gedeeltelijk) uit: de Participatiewet, het Bbz, de IOAW, de IOAZ, de Wsw, de WI, de Wet Taaleis, de Wet op de lijkbezorging, SMI-kinderopvang, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de sociale recherche, het minimabeleid en andere eventueel voor deze wetten en regelingen in de plaats komende regelingen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	Leiderdorp neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling om efficiënter en effectiever te kunnen werken, deskundigheid en expertise te vergroten, en kwetsbaarheid te verminderen. De uitwerking van de afspraken uit de gemeenschappelijke regeling gebeurt in een tweejaarlijkse dienstverleningsovereenkomst (DVO). De verdeling van die kosten is op basis van het relatieve percentuele aandeel van elke partij in de som van de BUIG-budgetten over een periode van vijf jaar.		
Financieel belang	De uitvoeringskosten worden jaarlijks afgerekend.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2021	31-12-2021
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat	n.v.t.	n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	gemeente.leiden.nl		

Vennootschappen

Alliander			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijks dividend	Alliander keert jaarlijks dividend uit. De uikering is afhankelijk van de winst.		
Financieel belang	Het aantal aandelen is 604.818 en het relatieve aandeel is 0,442%. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij Alliander.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	4.129.000	4.224.000
	Vreemd vermogen	1.984.000	2.304.000
	Jaarresultaat		253.000
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.alliander.nl		

Oasen			
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/Publiek Belang	Oasen is een maatschappelijk drinkwaterbedrijf. Oasen zorgt op duurzame wijze voor het drinkwater in Leiderdorp.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijks dividend	Oasen keert op grond van haar statuten geen dividend uit.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 25 aandelen in Oasen, naar rato van het aantal inwoners. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij Oasen.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	108.494	112.187
	Vreemd vermogen	160.973	168.537
	Jaarresultaat		3.693
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.oasen.nl		

BNG			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijks dividend	De BNG keert jaarlijks dividend uit. De uikering is afhankelijk van de winst.		
Financieel belang	De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	4.991.000	4.887.000
	Vreemd vermogen	132.518.000	144.802.000
	Jaarresultaat		163.000
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.bng.nl		

Stichtingen

DataLand			
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling/publiek belang	<p>DataLand verzorgt de toegankelijkheid van het gemeentelijke vastgoed en geo- en Woz-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland. Daarmee ontzorgt DataLand de gemeente.</p> <p>DataLand biedt actieve kwaliteitsbewaking, vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang, en organisatie en coördinatie van het gemeentelijk geoberaad (in samenwerking met VNG). Het geoberaad is een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie.</p> <p>Deelname is verder niets anders dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang. Het resultaat is efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, een transparante en betrouwbare overheid en stroomlijning van basisgegevens.</p> <p>DataLand is het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, geo- en Woz-gerelateerde gemeentelijke gegevens.</p>		
Bestuurlijk belang	De gemeente is als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	<p>Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks keert DataLand een vergoeding aan deelnemende gemeenten uit voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Daarnaast keert DataLand het eventuele overschot aan inkomsten uit aan certificaathoudende gemeenten. Leiderdorp heeft 13.352 certificaten van aandelen DataLand à € 0,10 per certificaat.</p>		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2019	31-12-2019
	Eigen vermogen	112	422
	Vreemd vermogen	463	477
	Jaarresultaat		310
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De intentie is dat DataLand per 1 januari 2022 wordt opgenomen in het Kadaster.		
Overige informatie	www.data-land.nl		

Paragraaf 7: Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid is vooral ondersteunend aan programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De baten en de financiële risico's hebben invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Ons grondbeleid staat in de nota grondbeleid 2019-2023. De raad stelde de nota op 9 september 2019 vast.

De programma's hanteren een onderscheid in SMART-doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Voor het grondbeleid maakten we dezelfde driedeling:

- SMART-doelen: waar mogelijk faciliterend grondbeleid, niet meer grond dan nodig, marktconforme grondprijzen
- Activiteiten: het monitoren van grondtransacties aan de nota
- Prestatie-indicatoren: grondprijzenbrief, de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG), uniforme erfpachtovereenkomsten

Hieronder volgen enkele kernpunten uit de nota grondbeleid 2019-2023.

Beleidskeuze vorm grondbeleid

De gemeente Leiderdorp kiest voor een 'faciliterend, tenzij...' grondbeleid.

We snijden de invulling van het grondbeleid per situatie toe op het gewenste resultaat. In beginsel is het grondbeleid faciliterend. Per opgave beoordelen we of er aanleiding is om een andere vorm van grondbeleid toe te passen. En zo ja, welke instrumenten daarbij horen.

Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente zelf geen grondexploitaties voert, maar dit overlaat aan private ontwikkelaars. We 'faciliteren' deze grondexploitaties door te investeren in plankosten. Denk aan het maken van een nieuw bestemmingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten verhalen we volgens de nota kostenverhaal op betrokkenen. We kunnen actief grondbeleid inzetten als we een sterker stempel op de ontwikkeling willen drukken. Of als het noodzakelijk is om een ontwikkeling volgens de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren. Dan moet het financiële risico, ook op langere termijn, wel aanvaardbaar zijn.

Instrumenten

Voor grondbeleid hebben we een aantal instrumenten. De beleidsregels voor de instrumenten staan in de nota grondbeleid. Hieronder lichten we enkele uit.

- De gemeente voert een faciliterend grondbeleid. Per locatie bekijken we of er aanleiding is om een andere vorm van grondbeleid te voeren.
- Minnelijke verwerving is het uitgangspunt. De inzet van de instrumenten voorkeursrechten (Wvg) en onteigening sluiten we niet uit.
- Gronduitgifte vindt in principe plaats door de verkoop van gronden. In uitzonderingsgevallen zijn andere vormen van gronduitgifte ook mogelijk.

Grondprijnsbeleid

Bij een transparant grondbeleid horen transparante grondprijzen.

Beleidsregels grondprijnsbeleid:

- Het college stelt jaarlijks een grondprijzenbrief vast met daarin de gronduitgifteprijsen voor het volgende jaar. Deze brief gaat in op de waardebepalings- en de minimum grondprijzen per functie bij de uitgifte van gronden.
- De grondprijzen moeten marktconform zijn, met uitzondering van grondprijzen voor sociale woningbouw.

Grondslagen waardering

We waarderen de gronden tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met de kosten voor onderzoek en bouwrijp maken. Zoals wettelijk verplicht, mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de ingeschatte marktwaarde. Afhankelijk van deze inschatting boeken we de boekwaarde af (als er definitief geen mogelijkheid tot terugverdienen is) of vormen we een voorziening (bij redelijke twijfel over het terugverdienen van de boekwaarde).

Reserves

Resultaten op de grondexploitatie voegen we toe aan de algemene reserve bouw- en grondexploitaties, volgens voorschrift van het BBV.

Organisatie

Beleidsregels organisatie:

- De regels van het BBV voor de verslaglegging zijn leidend.
- De actieve grondexploitaties actualiseren we één keer per jaar (bij de jaarrekening).
- Tegelijk met de actualisatie in de jaarrekening leggen we een rapportage aan de raad voor waarin we de financiële stand van zaken van de grote projecten en de grondexploitaties toelichten. Dit is de rapportage Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG).
- Voorzieningen voor de verliesgevende exploitaties bepalen we op basis van contante waarde van het grondexploitatie resultaat en stellen we één keer per jaar vast bij de jaarrekening.
- Per project of grondexploitatie brengen we de risico's in beeld. En geven we beheersmaatregelen aan.

Opgenomen voorzieningen

Voor verliesgevende grondexploitaties treffen we direct een verliesvoorziening. Voor een aantal grondexploitaties van W4 treffen we een voorziening. Op 1 januari 2020 zijn dit:

- Bospoort-Zuid: € 2,82 miljoen (nominaal: € 2,86 miljoen)
- Fietsbruggen en -paden W4: € 1,26 miljoen (nominaal: € 1,25 miljoen).

Risico's publiek-private samenwerking (PPS)

We hebben op dit moment geen publiek-private samenwerkingen.

Prognose verwachte resultaten totale grondexploitatie op 1/1/2020

(bedragen x € 1.000)	GIG - 2020 Nominaal	GIG - 2020 NCW 1-1-20	GIG - 2020 NCW 1-1-19	GIG - 2019 NCW 1-1-19	Verschil NCW 1-1-19
Mauritskwartier - Kavel M	276	273	270	231	39
Bospoort Zuid	-2.861	-2.824	-2.769	-2.829	60
Fietsbruggen en -paden W4	-1.249	- 1.258	- 1.233	- 2.811	1.578
Totaal W4	- 3.834	- 3.809	- 3.732	-5.409	1.677
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)
Amaliaplein	921	914	903	2.649	-1.746
Driemaster	758	750	741	508	233
Totaal overige projecten	1.679	1.664	1.644	3.157	-1.513
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(nadelig)

Parameters

Bij de herziening op 1 januari 2020 van de grondexploitaties in de GIG 2020 hanteerden we de volgende parameters:

- rentepercentage: 1,25%
- kostenindex: 2,0%
- opbrengstenindex: 0%

Vergeleken met de GIG 2019 stelden we de kostenindex en de rente naar beneden bij. De opbrengstenindex bleef onveranderd met 0% gelijk.

Fasering verkopen

Bij de herziening op 1 januari 2020 van de grondexploitaties in de GIG 2020 faseerden we de nog te verwachten opbrengsten voor grondverkoop:

- Mauritskwartier kavel M: (begin) 2020 voor het resterende perceel
- Bospoort Zuid (paviljoens): (halverwege) 2020
- Driemaster grond Philadelphia: (begin) 2020

FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

A: Overzicht van baten en lasten

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
1 Meedoen in Leiderdorp	Lasten	30.038	30.100	30.026	29.726	29.903	29.923
	Baten	-7.931	-7.517	-7.565	-7.582	-7.582	-7.582
Saldo		22.107	22.583	22.461	22.144	22.321	22.341
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Lasten	12.901	17.679	14.979	10.066	10.434	10.872
	Baten	-16.283	-14.684	-14.060	-7.850	-7.909	-7.969
Saldo		-3.382	2.995	919	2.216	2.525	2.903
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Lasten	13.544	13.127	13.326	13.337	12.766	12.817
	Baten	-222	-195	-180	-180	-180	-180
Saldo		13.323	12.932	13.146	13.157	12.586	12.637
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	367	531	360	253	260	217
	Baten	-43.459	-43.962	-46.166	-45.460	-46.500	-46.125
Saldo		-43.092	-43.431	-45.806	-45.207	-46.240	-45.908
Overhead, VPB en onvoorzien	Lasten	9.010	9.501	9.176	9.010	8.939	8.885
	Baten	-388	-227	-8	-8	-8	-8
Saldo		8.623	9.274	9.168	9.002	8.931	8.877
Totaal	Lasten	65.860	70.938	67.866	62.392	62.302	62.714
Totaal	Baten	-68.282	-66.585	-67.978	-61.080	-62.179	-61.864
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-2.422	4.352	-112	1.312	123	850
RESERVES 1 Meedoen in Leiderdorp	Toevoeging	507	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-759	-436	-331	0
Saldo		-984	-1.178	-759	-436	-331	0
RESERVES 2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Toevoeging	6.405	643	1.706	0	0	0
	Onttrekking	-669	-9.976	-768	-547	-500	-500
Saldo		5.735	-9.332	938	-547	-500	-500
RESERVES 3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Toevoeging	0	0	200	112	28	33
	Onttrekking	0	-20	-5	0	0	0
Saldo		0	-20	195	112	28	33
RESERVES Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	1.127	9.250	987	718	1.222	116

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Meerjarenraming		
					2022	2023	2024
	Onttrekking	-4.208	-2.977	-1.208	-1.142	-510	-498
Saldo		-3.081	6.273	-222	-424	712	-382
RESERVES Overhead, VPB en onvoorzien	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	-53	-40	-16	-31	0
Saldo		-123	-53	-40	-16	-31	0
Totaal	Toevoeging	8.196	9.893	2.893	830	1.250	149
Totaal	Onttrekking	-6.647	-14.203	-2.781	-2.141	-1.373	-999
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		1.548	-4.310	112	-1.312	-123	-850
Begrotingstotaal	Lasten/ Toev.	74.056	80.831	70.759	63.222	63.552	62.863
Begrotingstotaal	Baten/ Ontr.	-74.929	-80.789	-70.759	-63.222	-63.552	-62.863
GERAAMD RESULTAAT		-874	42	0	0	0	0

B: Grondslagen voor de begroting

Als basis voor de begroting 2021 hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting 2020, inclusief de meerjarenraming 2021-2023 van de gemeente Leiderdorp na wijziging.
2. De financiële kadernota 2021-2024 incl. de nota 'Naar een Toekomstbestendige Begroting'.
3. De effecten van de meicirculaire gemeentefonds, zoals uiteengezet in de raadsbrief van 17 juni 2020.
4. Effecten van tussentijdse besluitvorming en nieuwe ontwikkelingen.

Algemene uitkering gemeentefonds

Bij de berekening van de algemene uitkering voor de meerjarenraming zijn we uitgegaan van de uitkeringsfactor op basis van constante prijzen. De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2020.

Indexering baten

Op 17 maart 2020 is het Centraal Economisch Plan 2020 van het CPB gepubliceerd. In de kerngegevensstabel is het verwachte indexeringspercentage opgenomen dat wij aanhouden voor de indexering van de inkomsten van de gemeente Leiderdorp. De raming voor het nationale consumentenprijsindex (cpi) bedraagt voor 2021 1,7%. Voor 2020 bedraagt het cpi ook 1,7% terwijl bij de begroting 2020 nog 1,5% werd verwacht. Voorgesteld wordt nu om de inkomsten in de begroting te verhogen met 1,9%, te weten 1,7% plus de correctie van 0,2% voor 2020. Op deze wijze wordt de indexering op het meest actuele beeld gebaseerd.

Indexering lasten

Het is gebruikelijk om de personele budgetten in de begroting jaarlijks te laten meegroeien met de feitelijke loonkostenontwikkeling. De loonontwikkeling voor 2021 is nog onderwerp van onderhandeling maar we schatten in dat de loonkosten in 2021 oplopen met 3,17%. Dat percentage is inclusief de doorwerking van de loonkostenontwikkeling 2021 t.o.v. 2020 van 1,25% die voortvloeit uit de CAO 2019-2020. De huidige CAO gemeenten loopt tot 31 december 2020. Voor de begroting 2020 is voor de loonkostenontwikkeling op basis van de CAO 2019-2020 doorgerekend. Op het punt van de CAO kan een correctie voor de loonontwikkeling Financiële kadernota 2021-2024 achterwege blijven maar de geraamde ontwikkeling van de werkgeverspremies van 1,58% per 1 januari 2020 valt met 0,41% veel gunstiger uit. Voor de ontwikkeling van de loonkosten in 2021 gaan we dan ook uit van een indexering van 2,0% zijnde de loonkostenontwikkeling 2021 van 3,17% verminderd met de correctie over 2020 van 1,17%.

De budgetten voor de materiële lasten worden in de begroting geïndexeerd met het percentage voor de prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsbestedingen (imoc) zoals deze in het Centraal Economisch Plan 2020 van het CPB zijn gehanteerd. Het percentage voor 2020 van 1,8% is 0,3% hoger dan het percentage dat voor de begroting 2020 is gebruikt. Voor dit verschil wordt de indexering voor 2021 van 1,7% gecorrigeerd. De indexering voor 2021 komt daarmee op 2,0%.

Voor de indexering van de bijdragen aan de meeste gemeenschappelijke regelingen is aangesloten bij de afspraken die met de regio-gemeenten zijn gemaakt in de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. Die heeft de indexering voor de loonkosten bepaald op 3,88% en de indexering voor de materiele budgetten op 1,80%. De bijdrage van de gemeente aan de regeling wordt vervolgens geïndexeerd met het gewogen percentage op basis van de verhouding loonkosten en materiele kosten volgens de begroting van de betreffende gemeenschappelijke regeling.

Tenslotte houden we bij de indexering van meerjarige uitbestedingen rekening met de contractuele afspraken. Denk bijvoorbeeld aan Sportfondsen en Inclusio.

Areaalontwikkeling

De areaalontwikkeling voor de ontwikkeling van de waarden en de aantallen woningen en niet woningen is geactualiseerd naar de inzichten op dit moment. De berekening van de budgettaire effecten voor de opbrengst OZB zijn meegenomen. De effecten van de areaalontwikkeling op de beheerskosten van de openbare ruimte zijn gering en reeds betrokken bij de opstelling van de beheerplannen vanaf 2020. Uitsluitend voor het beheer van Groene Hart Centrum zijn extra beheerskosten opgevoerd.

Belastingen en heffingen

Zoals gebruikelijk zullen we de tarieven ter besluitvorming voorleggen. Dit doen we in de raadsvergadering van december 2020. Daarbij nemen we de tarieven waarvoor landelijk een maximum is vastgesteld uiteraard in ogenschouw. De trendmatige verhoging van de lokale lasten en die van de leges in 2020 hebben we in de financiële kadernota op 1,9% vastgesteld. Meer specifiek merken we het volgende op:

- Onroerendezaakbelasting (ozb). De exacte tarieven zijn nu nog niet bekend. Deze bieden we u ter vaststelling aan voor de raadsvergadering van december, zodat de tarieven op basis van de recentste Woz-waarden berekend kunnen worden.
- Afvalstoffenheffing. De tarieven indexeren we met 1,9% + 1,6% conform de dekkingsmaatregel om de lagere opbrengst voor oud papier en textiel te compenseren. De definitieve tariefvaststelling is in de raad van december 2020 als een besluit plaatsvindt over de geactualiseerde belastingverordeningen 2020.
- Rioolheffing. De tarieven indexeren we met 1,9%. De gemeenteraad heeft het geactualiseerde Integraal Waterketenplan (IWKp) in 2019 vastgesteld. Op basis van dat plan verhogen we de rioolheffing jaarlijks met 3,0% extra.

Ter uitvoering van het coalitieakkoord verkleinen we het verschil in belastingdruk tussen de één- en meerpersoonshuishoudens door de tarieven van de rioolheffing van de éénpersoonshuishoudens te verhogen met ongeveer € 25 euro en de tarieven voor meerpersoonshuishoudens te verlagen met ongeveer hetzelfde bedrag. De uiteindelijke verschuiving zal in het tarievenbesluit van december 2020 worden toegelicht

- Toeristenbelasting. Het tarief indexeren we met 1,9% + 25% conform de dekkingsmaatregel om het tarief meer in overeenstemming te brengen met de regio gemeenten.

C: Structureel en reëel evenwicht

1: Structureel en reëel evenwicht

In de Gemeentewet is bepaald dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. De raad mag hiervan afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. De toezichthouder toetst eveneens nadrukkelijk op deze bepaling. Het komt erop neer dat de structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten. Voor de beoordeling van dit evenwicht is onderstaande tabel gemaakt. Uitgangspunt daarbij is dat het merendeel van de baten en lasten als structureel wordt aangemerkt. Door de 'incidentele' baten en lasten respectievelijk verrekeningen met de reserves te elimineren, blijft het saldo van de structurele baten en lasten over. In de volgende tabel lichten we de incidentele baten en lasten, respectievelijk verrekeningen met de reserves, toe. Daarna volgt de tabel met de structurele verrekeningen met de reserves.

Conclusies

- Deze begroting is sluitend voor alle jaren.
- Deze begroting is niet structureel in evenwicht, maar dat evenwicht wordt met ingang van 2022 wel generaliseerd.
- Deze begroting is reëel in evenwicht.

In onderstaande tabel staan deze conclusies samengevat weergegeven. Het sluitend zijn van de begroting ziet u terug in de eerste regel als begrotingssaldo na bestemming. Onder deze tabel lichten we achtereenvolgens het reëel en het structureel evenwicht nader toe.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2021	2022	2023	2024
Saldo baten en lasten	-112.335	1.311.853	122.915	849.632
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	112.335	-1.311.853	-122.915	-849.632
Begrotingssaldo na bestemming	0	0	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-224.354	100.062	243.651	280.529
Structureel begrotingssaldo	224.354	-100.062	-243.651	-280.529
Structureel evenwicht	NEE	JA	JA	JA

Reëel evenwicht

Ter invulling van het begrip reëel evenwicht is in het BBV voorgeschreven dat we moeten ingaan op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan. Op basis van de volgende argumenten en bevindingen kunnen we stellen dat de begroting reëel in evenwicht is:

- De baten en lasten hebben we geraamd met het voorzichtigheidsbeginsel in het achterhoofd.
- De algemene uitkering hebben we geraamd op basis van de meicirculaire 2020.
- De begroting 2021 bevat een aantal taakstellingen als uitvloeisel van de dekkingsmaatregelen die op 7 juni 2020 zijn vastgesteld. De realisatie van die taakstellingen vergt een inspanning maar vooralsnog beoordelen we de opgenomen taakstellingen als realistisch.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

- resultaat na bestemming
- **af:** de incidentele lasten per programma en stortingen in reserves
- **bij:** de incidentele baten en onttrekkingen uit reserves
- Dit geeft het totaal structureel begrotingssaldo en meerjarenraming

De begroting hebben we in meerjarig perspectief beoordeeld op het incidentele karakter. De begroting 2021 is niet structureel in evenwicht. Voor het meerjarenbeeld is in de jaren 2022 tot en met 2024 wel sprake van structureel evenwicht, aangezien de structurele lasten worden gedekt door (hogere) structurele baten.

Incidentele mutaties per programma		2021	2022	2023	2024
1 Meedoen in Leiderdorp					
Huisvesting onderwijs	Lasten	444.000	-	166.000	200.000
Ondersteunende alg. voorzieningen inhuurbudget	Lasten	43.000	-	-	-
Reserve sociaal domein	Onttrekking	-759.248	-436.035	-331.000	-
2 Aantrekkelijk Leiderdorp					
Wegen binnen de bebouwde kom toevoeging in de voorziening	Lasten	-	-97.292	-	-
Groenonderhoud e/b toevoeging in de voorziening	Lasten	-50.000	-50.000	-50.000	-
Groenonderhoud e/b uitbestede werkzaamheden	Lasten	-100.000	-	-	-
GIG	Lasten	5.271.203	-	-	-
GIG	Baten	-6.863.514	-	-	-
Reserve bouw- en grondexploitaties	Storting	1.706.397	-	-	-
Reserve bouw- en grondexploitaties	Onttrekking	-114.086	-	-	-
Reserve duurzaamheid	Onttrekking	-184.000	-53.847	-	-
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp					
Bestuurskosten (publiciteit/representatie)	Lasten	-	25.000	-	-
Bijdrage Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland	Lasten	54.038	-	-	-
Algemene Dekkingsmiddelen					
Boekwinst op activa	Baten	-662.000	-	-663.000	-
Reserve egalisatie exploitatielasten	Storting	662.000	-	663.000	-
Algemene reserve	Storting	37.198	132.117	44.211	-
Algemene reserve	Onttrekking	-45.176	-	-	-
Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	Storting	219.936	518.373	447.436	48.330
Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	Onttrekking				

Incidentele mutaties per programma		2021	2022	2023	2024
Overhead, Vpb en onvoorzien					
Reserve informatiebedrijfsplan	Onttrekking	-40.205	-15.546	-31.476	-
Diverse programma's					
Kleine bedragen onder de € 25.000		156.103	77.292	-1.520	32.199
Totaal incidenteel		-224.354	100.062	243.651	280.529

2: Structurele verrekeningen met de reserves

Kostenplaats	Grootboek	I/S	Jaarschijf	Jaarschijf	Jaarschijf	Jaarschijf
			2021	2022	2023	2024
2 Aantrekkelijk Leiderdorp						
MUTATIES RESERVES						
6298008 Bouw- en grondexploitaties	8103 Onttrekking reserve	S	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
6298103 Egalisatiereserve reiniging	8103 Onttrekking reserve	S	-208.000	-208.000	-208.000	-208.000
6298243 Bestemmingsreserve Integraal Beheer	8103 Onttrekking reserve	S	-222.259	-245.479	-252.330	-252.330
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2			-470.259	-493.479	-500.330	-500.330
Algemene Dekkingsmiddelen						
MUTATIES RESERVES						
6298220 Egalisatie exploitatielasten AD	4296 Storting in reserve	S	67.500	67.500	67.500	67.500
	8103 Onttrekking reserve	S	-1.163.062	-1.142.446	-509.936	-498.202
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING			-1.095.562	-1.074.946	-442.436	-430.702
TOTAAL STRUCTUREEL RESERVES			-1.565.821	-1.568.425	-942.766	-931.032

Uiteenzetting financiële positie en toelichting

D: Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	238	175	112	57	10	0
Materiële vaste activa	78.726	92.237	106.689	113.264	121.259	127.861
Financiële vaste activa	2.856	2.856	2.856	2.856	2.856	2.856
Totaal vaste activa	81.820	95.268	109.657	116.177	124.125	130.717
Vlottende activa						
Voorraden	-4.430	-1.043	171	171	171	171
Uitzettingen	6.269	6.269	6.269	6.269	6.269	6.269
Liquide middelen	32	0	0	0	0	0
Overlopende activa	3.379	3.379	3.379	3.379	3.379	3.379
Totaal vlottende activa	5.250	8.605	9.819	9.819	9.819	9.819
Totaal activa	87.070	103.873	119.476	125.996	133.944	140.536
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	42.825	42.790	42.902	41.590	41.467	40.617
Resultaat boekjaar	873	0	0	0	0	0
Voorzieningen	13.302	13.302	13.302	13.302	13.302	13.302
Vaste schuld	15.425	31.923	47.320	55.618	63.696	71.103
Totaal vaste passiva	72.425	88.015	103.524	110.510	118.465	125.022
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	9.013	10.226	10.320	9.854	9.847	9.882
Overlopende passiva	5.632	5.632	5.632	5.632	5.632	5.632
Totaal vlottende passiva	14.645	15.858	15.952	15.486	15.479	15.514
Totaal passiva	87.070	103.873	119.476	125.996	133.944	140.536

E: Investerings

Omschrijving investering	Krediet 2021	Krediet 2022	Krediet 2023	Krediet 2024	Krediet 2025
Riolering	2.613.333	2.613.333	2.747.163	2.243.359	2.484.853
Vervanging straatmeubilair	64.960	47.560			
Vervanging beschoeiingen	151.500	151.500	151.500	151.500	151.500
Vervanging wegen	771.648	2.854.073	2.854.073	1.720.837	374.164
Vervanging openbare verlichting	365.765	323.075	306.098	420.380	244.228
Vervanging spelen	299.591	67.091	128.550	68.478	17.137
Vervanging bruggen		60.000	983.322	71.182	473.760
66 Leiderdorpsebrug machinerichtlijn 2020	300.000				
105 Waterbieskreekbrug	87.120				
134 Achthovenerwegbrug 04	37.819				
165 Brug Volkstuincomplex	36.722				
080 Park De Houtkampbrug 13	23.737				
126 Gallaslaanbrug	137.650				
Oude Spoorbaanbrug LRN			2.400.000		
LRN HOV-maatregelen				3.500.000	
Investeringskrediet Mobiliteit	2.256.474				
Upgrade automatisering begraafplaats (geluidsinstallatie, pc)	25.000				
Verbeteren urnen- en strooifaciliteiten op de begraafplaats	20.000				
Verbouwen en upgrade aula op de begraafplaats	70.000				
Vervanging Gladheidsmeldsysteem	18.000				
Vervanging Tractor	45.000				
Vervanging Heftruck	30.000				
Vervanging vuilniswagen 17-BGF-5		555.000			
Vervanging vuilniswagen 25-BFK-2		555.000			
Vervanging vuilniswagen 49-BFK-4			555.000		
Vervanging bestelauto VJ-277-G		50.000			
Vervanging materialen gladheidsbestr		250.000			
Vervanging diverse vervoermiddelen				425.000	
Renovatie de Does				3.045.125	
Renovatie sportvelden Bloemerd					763.611
Vernieuwbouw gymzaal Klerkenhof 2021	580.000				
Vernieuwbouw Schakel 2026					
Vernieuwbouw & uitbreiding Elckerlyc 2024				3.160.000	
Vernieuwbouw Bolwerk 2021	1.790.000				

Omschrijving investering	Krediet 2021	Krediet 2022	Krediet 2023	Krediet 2024	Krediet 2025
Vernieuwbouw Hobbit 2021	1.750.000				
Vernieuwbouw Willem de Zwijger 2023			2.240.000		
Eindtotaal	11.474.319	7.526.632	12.365.706	14.805.861	4.509.253
Meerjarenperspectief kapitaallasten	Kapitaal- lasten 2021	Kapitaal- lasten 2022	Kapitaal- lasten 2023	Kapitaal- lasten 2024	Kapitaal- lasten 2025
Afschrijving	3.864.288	4.328.085	4.628.187	4.896.236	5.200.998
rente	462.058	534.004	566.605	606.344	656.802
Totaal kapitaallasten (bruto)	4.326.346	4.862.089	5.194.793	5.502.580	5.857.800
Vrijval uit reserves ter dekking van kapitaallasten	-814.320	-816.926	-762.266	-750.532	-778.038
Totaal kapitaallasten (netto)	3.512.026	4.045.163	4.432.526	4.752.048	5.079.762

Omschrijving investering	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Krediet 2029	Totaal investering
Riolering	2.302.162	2.957.700	2.946.749	2.392.850	23.301.502
Vervanging straatmeubilair		48.720			161.240
Vervanging beschoeiingen	151.500	151.500	151.500	151.500	1.363.500
Vervanging wegen	1.207.100	1.319.654	885.136	885.136	12.871.821
Vervanging openbare verlichting	219.369	266.317	195.117	114.799	2.455.148
Vervanging spelen	56.246	72.940	56.386	60.347	826.766
Vervanging bruggen	279.710	169.729	218.449	435.000	2.691.152
66 Leiderdorpsebrug machinerichtlijn 2020					300.000
105 Waterbieskreekbrug					87.120
134 Achthovenerwegbrug 04					37.819
165 Brug Volkstuincomplex					36.722
080 Park De Houtkampbrug 13					23.737
126 Gallaslaanbrug					137.650
Oude Spoorbaan Duiker / Brug LRN					2.400.000
LRN HOV-maatregelen					3.500.000
Investeringskrediet Mobiliteit					2.256.474
Upgrade automatisering begraafplaats (geluidsinstallatie, pc)					25.000
Verbeteren urnen- en strooifaciliteiten op de begraafplaats					20.000
Verbouwen en upgrade aula op de begraafplaats					70.000
Vervanging Gladheidsmeldsysteem					18.000
Vervanging Tractor					45.000
Vervanging Heftruck					30.000
Vervanging vuilniswagen 17-BGF-5					555.000
Vervanging vuilniswagen 25-BFK-2					555.000
Vervanging vuilniswagen 49-BFK-4					555.000
Vervanging bestelauto VJ-277-G					50.000
Vervanging materialen gladheidsbestr					250.000
Vervanging diverse vervoermiddelen					425.000
Renovatie de Does					3.045.125
Renovatie sportvelden Bloemerd					763.611
Vernieuwbouw gymzaal Klerkenhof 2021					580.000
Vernieuwbouw Schakel 2026	2.200.000				2.200.000
Vernieuwbouw & uitbreiding Elckerlyc 2024					3.160.000
Vernieuwbouw Bolwerk 2021					1.790.000
Vernieuwbouw Hobbit 2021					1.750.000

Omschrijving investering	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Krediet 2029	Totaal investering
Vernieuwbouw Willem de Zwijger 2023					2.240.000
Eindtotaal	6.416.087	4.986.560	4.453.337	4.039.632	70.577.387
Meerjarenperspectief kapitaallasten	Kapitaal-lasten 2026	Kapitaal-lasten 2027	Kapitaal-lasten 2028	Kapitaal-lasten 2029	Kapitaal-lasten 2030
Afschrijving	5.278.863	5.159.268	5.126.199	5.197.833	5.250.817
rente	654.364	660.280	659.567	656.337	650.891
Totaal kapitaallasten (bruto)	5.933.227	5.819.548	5.785.766	5.854.171	5.901.708
Vrijval uit reserves ter dekking van kapitaallasten	-745.198	-635.973	-616.068	-594.947	-574.496
Totaal kapitaallasten (netto)	5.188.028	5.183.575	5.169.699	5.259.224	5.327.212

Algemeen

In het onderdeel "Kapitaallasten investeringsplan" van de paragraaf 'Perspectief 2021-2030' van de Financiële Kadernota 2021-2024 hebben wij toegezegd dat wij in de begroting 2021 verder in gaan op dit onderwerp. Voor de ontwikkeling van de financiële positie na 2024 zijn kapitaallasten die voortvloeien uit het investeringsplan (IP) immers sterk bepalend. In voorgaande tabel zijn de investeringsvoornemens voor de komende 9 jaar in beeld gebracht. Die investeringen volgen o.a. uit de beheerplannen voor de openbare ruimte, het IHP Onderwijs en het beheerplan voor sportaccommodaties. De investeringen voor de vervanging van bruggen zijn voor het komende jaar uitgesplitst maar voor de opvolgende jaren in een totaal per jaarschijf opgenomen. Hoewel de meeste planmatige investering nu zijn meegenomen zien we in het meerjarenbeeld vanaf 2025 dat het doortrekken van het investeringsplan over 10 jaar (2020-2029) nog wel enige aanvulling vraagt. Zo zijn de vervangingsinvesteringen voor de voertuigen nog incompleet. In het komende jaar gaan we het investeringsplan op dat punt nog verbeteren.

Kapitaallastenontwikkeling 2021-2030

De kapitaallasten van de in uitvoering zijnde investeringswerken zijn aan de hand van de 'kasstroomverwachting' doorgerekend en aangevuld met de kapitaallasten van het investeringsplan 2021 voor de komende jaren. In aanvulling op het investeringsplan 2021 zijn de uitkomsten van de kapitaallastenberekening 2021-2030 in bovenstaande tabel weergegeven. Omdat de kapitaallasten van een aantal investeringen zowel uit het verleden als in toekomst (bijdrage Leidse Ring Noord) worden gedekt door een vrijval uit de daarvoor ingestelde reserves, is die vrijval in mindering gebracht op de bruto kapitaallasten. De netto ontwikkeling is als 'Totaal kapitaallasten (netto)' in de tabel tot uitdrukking gebracht.

In het eerste deel van die tabel lopen de netto kapitaallasten op van € 3,5 miljoen in 2021 naar € 5,1 miljoen in 2025. Zie daar ook een deel van de verklaring waarom de gemeente in het voorjaar van 2020 op zoek is gegaan naar dekkingsmaatregelen om tot een structureel en reeel sluitend meerjarenbeeld te komen. Dat is voor de planperiode van deze begroting + meerjarenraming (t/m 2024) gelukt. Van 2024 naar 2025 zien we nog een stijging van de netto kapitaallasten van € 328.000 die in de komende Financiële Kadernota moet worden opgelost. In de periode 2026 tot en met 2030 lopen de kapitaallasten met € 247.000 op maar dat lijkt over een tijdvak van 5 jaar een acceptabele toename. Wij merken daarbij wel op dat aanvullingen op het investeringsplan die toename nog kunnen versterken.

Kredieten 2021 voor in totaal € 11.474.319 beschikbaar te stellen bij de begroting 2021

Riolering

Overeenkomstig de prognoses van het Intergraal Waterketen Plan (IWKp) zijn vervangingsinvesteringen voor het riool noodzakelijk. Voor 2021 is het bedrag € 2.613.333. De dekking realiseren we vanuit de rioolheffing.

Investeringen in de Openbare Ruimte

De vervangingsinvesteringen in straatmeubilair, beschoeiingen, wegen, openbare verlichting, spelen, bruggen en duikers zijn in overeenstemming met de IBOR-beheerplannen 2020-2029 voor de verschillende domeinen.

Bijdrage aan de Leidse Ring Noord

De bijdragen aan de Leidse Ring Noord zijn in overeenstemming met het kaderbesluit van 20 april 2020 in het investeringsplan meegenomen. Die bijdrage betreft enerzijds het aandeel in de vervanging van de oude spoorbrug en

anderszijds de bijdrage t.b.v. de HOV-maatregelen. De kapitaallasten van de bijdrage t.b.v. de HOV-maatregelen worden gedekt uit de reserve van € 3,5 miljoen die voor dat doel is ingesteld.

Investeringskrediet Mobiliteit

Met de vaststelling van het mobiliteitsbeleid in januari 2020 is het nu noodzaak dat er een uitvoeringkrediet komt om deze maatregelen te realiseren. De uitwerking van deze maatregelen vindt plaats in de verschillende nota's welke het verkeersbeleid opvolgen. Het krediet wordt gebruikt voor het aanpassen van wegen, voetpaden en fietspaden om deze veiliger, duurzamer en/of directer te maken of om overlast op de omgeving (bv door auto's) te verminderen

Begraafplaats

Beheerplan Begraafplaats Leiderdorp 2020-2029 (onderdeel van de IBOR-beheerplannen 2020-2029 voor de verschillende domeinen) bevat een aantal vervangingsinvesteringen voor 2021 zoals de technische installatie, het verbeteren urnen- en strooifaciliteiten en de verbouwing van de aula.

Vervanging materieel

De vervanging van enkele vervoermiddelen als ook het gladheidsmeldsysteem zijn opgevoerd in 2021. In 2022 staat de vervanging van enkele vuilniswagens gepland. In het investeringsplan is uitgegaan van de intentie om elektrische vuilniswagen aan te schaffen. De aanschafkosten vallen hoger uit maar wij verwachten een besparing op het onderhoud en brandstof. Mogelijk valt de levensduur van deze wagens hoger uit. Deze vervangingen vallen binnen de reguliere termijnen die daarvoor gelden.

Investeringen onderwijshuisvesting

Voor de realisatie van vernieuwbouwprojecten uit het Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs worden bij de begroting 2021 drie investeringskredieten aangevraagd. Voor de tijdelijke huisvesting zijn in de begroting 2021 eveneens middelen gereserveerd.

F: Reserves

Wettelijke basis voor reserves en voorzieningen.

Op basis van artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheiden we de reserves in:

- a. De algemene reserves.
- b. Bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die we in rekening brengen aan derden, maar die we niet specifiek hoeven te besteden.
- c. Overige bestemmingsreserves.

De kaders voor het reserve- en voorzieningenbeleid maken deel uit van de Financiële Verordening 2018. Specifieke kaders per reserve en/of voorziening maken deel uit van deze begroting.

De algemene reserve is voor incidentele zaken beschikbaar. Over het algemeen dient deze reserve als een buffer tegen onverwachte risico's. Bij bestemmingsreserves heeft de raad vooraf bepaald voor welke bestemming de reserve in het leven is geroepen. Ze zijn gevormd om ongewenste schommelingen in uitgaven op te vangen of om een bepaalde activiteit of doel te realiseren.

Toelichting reserves

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2021	Begroting mutaties 2021	Begroting mutaties 2022	Begroting mutaties 2023	Begroting mutaties 2024	Begroot Stand 31/12/2024
Algemene reserves						
8297001 Algemene reserve	9.098	-8	132	44	-	9.266
8297002 Bouw- en grondexploitatie	3.134	1.552	-40	-40	-40	4.566
8297244 Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	1.162	220	518	447	48	2.396
Totaal algemene reserves	13.393	1.764	610	452	8	16.228
Bestemmingsreserves ter egalisatie van tarieven						
8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	168	-	-	-	-	168
8297103 Egalisatiereserve reiniging	4.461	-208	-208	-208	-208	3.629
Totaal Bestemmingsreserves ter egalisatie van tarieven	4.629	-208	-208	-208	-208	3.797
Bestemmingsreserves overig						
8297120 Reserve implementatiekosten omgevingswet	591	-	-	-	-	591
8297204 Rekenkamer	50	-	-	-	-	50
8297211 Egalisatieres. exploitatielasten	9.952	-434	-1.075	221	-431	8.234
8297214 Informatiebeleidsplan	87	-40	-16	-31	-	0
8297243 Bestemmingsreserve Integraal Beheer	5.181	-222	-245	-252	-252	4.209
8297255 Reserve bedrijfsvoering	180	195	112	28	33	547
8297260 Reserve Sociaal domein	4.849	-759	-436	-331	-	3.323
8297270 Reserve Duurzaamheid	475	-184	-54	-	-	237
Totaal Bestemmingsreserves overig	21.366	-1.444	-1.714	-367	-650	17.191
Totaal reserves	39.388	112	-1.312	-123	-850	37.216

8297001 Algemene reserve	Stand 01-01-2021	€ 9.097.540
Doelstelling: De algemene reserve is als weerstandskas van de gemeente het vangnet voor onverwachte (grote) financiële uitgaven. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit. De algemene reserve is vrij besteedbaar voor zover aan de randvoorwaarde wordt voldaan dat de ratio weerstandsvermogen groter of gelijk aan 1.0 is en blijft.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Niet toegestaan	
Voeding: Voeding vindt plaats door toevoeging van voordelige exploitatieresultaten volgens de jaarrekening. Voor budgetoverheveling kan eveneens voeding plaatsvinden.		
Besteding: Een nadelig exploitatieresultaat wordt ten laste van de algemene reserve gebracht. De besteding 2021 betreft een budgetoverheveling.		
Opmerking: Geen		

8297002 Algemene reserve bouw- en grondexploitaties	Stand 01-01-2021	€ 3.133.508
Doelstelling: Reserve is bestemd voor de opvang van eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op basis van exploitatieberekeningen en het oplossen van knelpunten op het gebied van volkshuisvesting. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: De reserve wordt gevoed uit exploitatie overschotten van afgesloten complexen. Ook worden gelden uit antispeculatie bedingen toegevoegd aan de reserve. Inkomsten door afkoop van sociale woningbouw worden conform beleidsregels uit Zicht op Wonen III en notitie sociale woningbouw (december 2010) bij kleine projecten aan de reserve toegevoegd. In 2021 worden de grondexploitaties Amaliaplein en Driemaster afgesloten, waarbij het saldo wordt gestort in de reserve Bouw- en grondexploitaties.		
Besteding: De reserve wordt ingezet voor de dekking van (de voorziening voor) negatieve eindwaarden van grondexploitaties. Voor de grondexploitaties Bospoort Zuid geldt dat ze worden afgesloten met een negatief saldo dat net iets hoger ligt dan de daarvoor gevormde voorzieningen. Verder wordt jaarlijks rekening gehouden met een onttrekking van maximaal € 40.000 uit deze reserve ten behoeve van onderzoeken naar nieuwe projecten waar nog geen financiering voor geregeld is.		
Opmerking: De reserve Sociale woningbouw is op 9 mei 2016 opgeheven en het saldo en de voorgenomen mutaties zijn toegevoegd aan deze reserve.		

8297244 Reserve Behoedzaamheidsreserve uitkering gemeentefonds	Stand 01-01-2021	€ 1.162.157
Doelstelling: De reserve heeft een tweeledig doel. In de eerste plaats worden mee- en tegenvallers in de algemene uitkering verrekend met deze reserve. De reserve wordt daarnaast ook gebruikt om het meerjarenbeeld sluitend te maken mits aan de randvoorwaarde wordt voldaan dat de gemeente haar structurele lasten afdekt met structurele baten. Dit op basis van de ervaring dat de toekomstige ontwikkeling van de algemene uitkering vrijwel altijd meevallers laat zien t.o.v. eerder circulaire. Met deze werkwijze voorkomen we, dat afhankelijk van 'momentopnames' met betrekking tot de financiële positie van de gemeente, tot bezuinigingen moet worden overgegaan, terwijl dat achteraf niet nodig blijkt. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is 10% uitkering gemeentefonds	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Niet toegestaan	
Voeding: Voordelige resultaten in de algemene uitkering t.o.v. de begroting worden toegevoegd aan deze reserve. Verder worden overschotten in het meerjarenbeeld toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: Nadelige resultaten in de algemene uitkering t.o.v. de begroting worden onttrokken aan deze reserve.		
Opmerking: Het plafond van deze reserve is vastgesteld op 26 juni 2017.		

8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Stand 01-01-2021	€ 167.999
Doelstelling: Egaliseren van baten of lasten van de producten met betrekking tot de omgevingsvergunningen om schommelingen in het tarief te voorkomen en werkzaamheden over het jaar (bijv. toezicht) heen te kunnen bekostigen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.		
Soort reserve:	Egalisatiereserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 250.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op omgevingsvergunningen/woningtoezicht t.o.v. de begroting aan deze reserve toegevoegd.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op omgevingsvergunningen/woningtoezicht t.o.v. de begroting aan deze reserve onttrokken.		
Opmerking: Indien het saldo van de reserve het signaalbedrag bereikt zullen de tarieven herzien worden zodat de gelden terugvloeien naar de burger óf zal een onderbouwing gegeven worden van het saldo.		

8297103 Egalisatiereserve reiniging	Stand 01-01-2021	€ 4.460.556
Doelstelling: Egaliseren van baten of lasten op het product Reiniging om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.		
Soort reserve:	Egalisatiereserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 2.500.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op de reiniging/afvalstoffenheffing t.o.v. de begroting aan deze reserve toegevoegd.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op de reiniging/afvalstoffenheffing t.o.v. de begroting aan deze reserve onttrokken. Met ingang van 2020 wordt jaarlijks € 208.000 aan deze reserve onttrokken ter dekking van de kostenstijging bij de milieustraat. Deze ontwikkeling wordt meegenomen bij de herziening van de tarieven 2022.		
Opmerking: Indien het saldo van de reserve het signaalbedrag (vastgesteld op 26 juni 2017) bereikt zullen de tarieven herzien worden zodat de gelden terugvloeien naar de burger óf zal een onderbouwing gegeven worden van het saldo.		

8297120 Reserve implementatiekosten omgevingswet	Stand 01-01-2021	€ 591.365
Doelstelling: Doel van deze reserve is om te voorzien in de implementatiekosten van deze wet en deze kosten over meerdere jaren beschikbaar te houden gelet op de doorlooptijd van implementatie.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	31 december 2021	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: In de begroting en het meerjarenbeeld zijn budgetten voor de implementatie opgenomen. Eventuele overschotten op die budgetten worden bij de jaarafsluiting toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: De reserve wordt ingezet ter dekking van de implementatiekosten zodra deze worden opgevoerd. Als er overschotten worden toegevoegd dan worden die ingezet voor de dekking van overschrijdingen in latere jaren.		
Opmerking: De reserve is ingesteld op 26 juni 2017. De looptijd is in deze begroting in verband met de vertraging van de start van de deze wet met één jaar verlengd.		

8297204 Reserve rekenkamer	Stand 01-01-202	€ 50.000
Doelstelling: Met ingang van 1 januari 2018 is een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Leiden aangegaan voor een gezamenlijke rekenkamercommissie. De jaarlijkse bijdrage van Leiderdorp is gelijk aan het beschikbare budget voor de rekenkamer. Dat betekent dat deze reserve niet meer gevoed wordt uit overschotten in de jaarrekening. De reserve per 1 januari 2018 is beschikbaar voor aanvullend onderzoek. De raad van Leiderdorp beslist over de eventuele besteding waarbij de reserve ook kan worden aangewend voor gezamenlijk onderzoek.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 50.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: N.v.t.		
Besteding: N.v.t.		
Opmerking: Zie raadsbesluit 11 december 2017.		

8297211 Reserve Egalisatie exploitatielasten	Stand 01-01-2021	€ 9.952.182
Doelstelling: Egalisatie van (kapitaal)lasten over de jaren heen. De reserve bevat geen vrij besteedbare middelen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Niet toegestaan	
Voeding: De reserve wordt gevoed door gerichte bijdragen, welke bestemd zijn voor dekking van (een deel van de) kapitaallasten of andere lasten van specifiek aangewezen producten. In 2021 en in 2023 zijn toevoegingen geraamd van € 662.000 resp € 663.000 vanwege de verkoop accommodaties. Deze opbrengst worden ingezet ter dekking van kapitaallasten Sterrentuin conform de vastgestelde dekkingsmaatregel op 7 juli 2020.		
Besteding: De werkelijke lasten worden in de exploitatiebegroting gedekt door een onttrekking uit deze reserve. De onttrekking voor 2021 is bepaald op € 1.095.562.		
Opmerking: geen		

8297214 Reserve Informatiebeleidsplan	Stand 01-01-2021	€ 87.227
Doelstelling: Het beschikbaar stellen van financiële middelen ten behoeve van het (regionale) Informatie Beleidsplan (b.v. voor de uitvoering van onderzoeken). De reserve is ingesteld vanwege het fluctueren van de (financiële) omvang van de kosten.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond van € 400.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: In de begroting wordt jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het (regionale) Informatie Beleidsplan. De niet uitgegeven gelden kunnen worden toegevoegd aan de reserve.		
Besteding: De exploitatiebudgetten zijn overgedragen aan Servicepunt71 in het kader van VRIS-2. Het restant van de reserve is ingezet voor de dekking van deze overdracht die structureel neutraal is verwerkt.		
Opmerking: geen		

8297243 Reserve Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)	Stand 01-01-2021	€ 5.181.435
Doelstelling: Nivelleren kapitaallasten van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Alle kapitaallasten als gevolg van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte vanaf 2014 worden indien mogelijk afgedekt via deze reserve.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: De bestaande gedragslijn is dat meevallers op het regulier onderhoudsbudget IBOR (exclusief interne uren en exclusief riolering) én meevallers op kapitaallasten van investeringen in de openbare ruimte, worden toegevoegd aan de reserve IBOR. Bij de jaarafsluiting 2019 is het restant van de voorziening IBOR toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: De jaarlijkse vrijval van deze reserve is voor het bedrag van € 4.527.737 berekend en de bedragen zijn als onttrekking in de begroting en meerjarenraming opgenomen. In 2021 valt € 222.259 vrij.		
Opmerking: geen		

8297255 Reserve bedrijfsvoering	Stand 01-01-2021	€ 179.560
Doelstelling: Doel van deze reserve is om als organisatie slagvaardig te kunnen opereren als de uitvoering stagneert resp. als er extra middelen nodig zijn om verbeteringen in de bedrijfsvoering tot stand te brengen. De reserve dient o.a. ook om knelpunten bij een formatietaakstelling, kosten Servicepunt71 en de gevolgen van de organisatievernieuwing en/of toekomstvisie voor de organisatie op te vangen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 500.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Niet toegestaan	
Voeding: Meevallers op budgetten inzake de bedrijfsvoering kunnen worden toegevoegd aan deze reserve. In 2021 en 2022 worden middelen toegevoegd in verband met de overdracht van de I-taken naar Servicepunt71. Daardoor krijgt deze reserve een bredere werking terwijl de reserve informatiebeleidsplan min of meer overbodig wordt.		
Besteding: De reserve wordt ingezet voor de oplossing van knelpunten in de bedrijfsvoering.		
Opmerking: De reserve is ingesteld op 26 juni 2017.		

8297260 Reserve Sociaal Domein	Stand 01-01-2021	€ 4.849.184
Doelstelling: De reserve dient voor het egaliseren van de positieve- of negatieve saldi, die voortkomen uit de exploitatiebudgetten van het sociaal domein en kunst en cultuur.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 5.000.000	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Voeding vindt plaats door bij het opstellen van de jaarrekening een positief resultaat t.o.v. de begroting van subprogramma's 'Zelfredzame en Ondersteunde inwoners' (1B en 1C) aan deze reserve toe te voegen.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat t.o.v. de begroting van subprogramma's 'Zelfredzame en Ondersteunde inwoners' (1B en 1C) aan deze reserve onttrokken. De reserve is voor de jaren 2021 tot en met 2023 ingezet ter dekking van de extra budgetten voor jeugdhulp. Die budgetten zijn met ingang van 2021 structureel verhoogd op het niveau dat de TWO in de meest recente prognose heeft bepaald.		
Opmerking: De reserves Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs, Sociaal beleid en Kunst en Cultuur zijn op 9 mei 2016 opgeheven en toegevoegd aan deze reserve. Het saldo en de voorgenomen mutaties zijn overgeheveld. Indien het saldo van de reserve het signaalbedrag bereikt zal een onderbouwing worden gegeven van het saldo en wordt aan de raad de keuze voorgelegd of een deel van het saldo kan worden overgeheveld naar de algemene reserve. Na 3-5 jaar (2018-2020) zal worden geëvalueerd of het signaalbedrag zal worden omgezet in een plafond.		

8297270 Reserve Duurzaamheid	Stand 01-01-2021	€ 474.945
Doelstelling: Doel van deze reserve is om de budgetten voor de uitvoering van de duurzaamheidsagenda over meerdere jaren beschikbaar te houden gelet op de doorlooptijd van uitvoering.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overig	
Looptijd:	2022	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Eventuele overschotten op duurzaamheidsbudgetten worden bij de jaarafsluiting toegevoegd aan deze reserve. In de decembercirculaire 2019 Gemeentefonds heeft de rijksoverheid extra bedragen uitgekeerd voor klimaatmiddelen inzake transitievisie warmte, wijkaanpak en energieloketten voor een totaal bedrag van € 237.098. Die bijdragen zijn in 2019 toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: In 2021 en 2022 wordt de reserve ingezet ter (gedeeltelijke) dekking van het structurele budget voor duurzaamheid dat bij de financiële kadernota 2021-2024 is opgevoerd.		
Opmerking: Deze reserve is ingesteld op 19 november 2018 bij de 2e Bestuursrapportage 2018.		

G: Voorzieningen

Toelichting:

1. Beschikking over voorzieningen vindt alleen plaats als aan het doel of de bestemming van de voorziening wordt voldaan.
2. De voorziening moet de juiste omvang (resultaatonafhankelijk) hebben. De omvang bezien we jaarlijks.
3. Toevoegingen aan en vrijval van voorzieningen boeken we ten laste/gunste van de exploitatie.

Toelichting voorzieningen

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2021	Begroting mutaties 2021	Begroting mutaties 2022	Begroting mutaties 2023	Begroting mutaties 2024	Begroot Stand 31/12/2024
Voorzieningen met een verplichting						
8298001 Pensioenoverdrachten wethouders	2.012	110	110	110	110	2.452
8298002 Wachtgeld bestuurders	422	55	55	55	55	643
Totaal voorzieningen met een verplichting	2.434	166	166	166	166	3.096
Voorzieningen ter egalisatie van kosten						
8298106 Voorz. Gemeentelijke acc.	1.992	398	4	4	4	2.402
8298108 Voorziening Wegen	190	1	-98	2	1	97
8298109 Voorziening Civiele kunstwerken	472	-168	78	34	129	544
8298110 Voorziening Straatmeubilair	13	3	-7	44	13	68
8298111 Voorziening Water	667	14	64	68	50	864
8298112 Voorziening Groen	18	64	-31	-31	50	70
Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	3.352	313	10	122	248	4.045
Voorzieningen derden verkregen middelen met speciale bestemming						-
8298201 Voorziening Riolering derden	4.814	69	-	-	-	4.883
8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	390	50	44	38	32	554
Totaal voorzieningen derden verkregen middelen met speciale bestemming	5.204	119	44	38	32	5.438
Totaal Voorzieningen	10.990	598	219	325	445	12.578

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten is;
- Op de balansdatum bestaande risico's over bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De voorziening dubieuze debiteuren en de voorziening negatieve grondexploitaties zijn conform het BBV opgenomen aan de activazijde van de balans. Hiermee zijn deze voorzieningen een correctiepost op de openstaande vorderingen aan debiteuren resp. de voorraad onderhanden werken bouwgrond in exploitatie.

8298001 Voorziening pensioenoverdrachten wethouders		Stand 01-01-2021	€ 2.011.504
Doelstelling: Met ingang van 2017 omvat deze voorziening de contante waarde van de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders die op 1 januari 2017 nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. In overeenstemming met de overgangsregeling volgens de commissie BBV is voor gewezen wethouders die op 1 januari 2017 een pensioenuitkering ontvangen geen voorziening getroffen maar is voor de jaarlijkse lasten in de meerjarenbegroting een budget beschikbaar.			
Soort voorziening:		Voorziening met een verplichting	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		Afstemmen op de actuarieel berekende contante waarde van de pensioenverplichting van binnen de doelstelling vallende wethouders.	
Meerjarenplanning aanwezig		Nee	
Voeding: In de begroting is een jaarlijkse voeding van € 110.228 opgenomen. In de jaarrekening wordt de voorziening aan de hand van een actuele herberekening van de contante waarde op het vereist niveau gebracht. Indien de voorziening te laag is worden extra middelen toegevoegd. Als de voorziening te hoog is vallen de extra middelen vrij.			
Besteding: Indien wethouders er voor kiezen om de opgebouwde pensioenrechten over te dragen dan komt dat bedrag ten laste van deze voorziening. Verder komen de pensioenuitkeringen van wethouders die ná 1 januari 2017 de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, ten laste van deze voorziening.			
Opmerking: geen			

8298002 Voorziening Wachtgelden bestuurders		Stand 01-01-2021	€ 422.136
Doelstelling: Op basis van een daartoe geldende regeling kunnen (voormalige) wethouders/burgemeesters na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling.			
Soort voorziening:		Voorziening met een verplichting	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		Afstemmen op aantal personen en de duur dat aanspraak op de regeling gemaakt kan worden. Hiertoe jaarlijks een actualisatie uitvoeren.	
Meerjarenplanning aanwezig		Nee	
Voeding: Op basis van de gemiddelde kosten over de afgelopen jaren is een jaarlijkse toevoeging van € 89.223 in de begroting opgenomen. Als de voorziening te hoog oploopt vallen de extra middelen weer vrij.			
Besteding: De werkelijk wachtgelden van bestuurders komen ten laste van deze voorziening. In de begroting is rekening gehouden met een budget van € 33.919.			
Opmerking: geen			

8298106 Voorziening Gemeentelijke Accommodaties	Stand 01-01-2021	€ 1.992.110
Doelstelling: De voorziening gemeentelijke accommodaties is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma voor gemeentelijke accommodaties (gebouwen en sportvelden). De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 589.347		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud is € 190.926		
Opmerking: geen		

8298108 Voorziening Wegen	Stand 01-01-2021	€ 190.444
Doelstelling: De voorziening Wegen is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma wegen. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 708.900		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2021 is € 707.895.		
Opmerking: Op basis van de vastgestelde beheerplannen is de voorziening IBOR met ingang van 2019 gesplitst in vijf voorzieningen.		

8298109 Voorziening Civiele Kunstwerken	Stand 01-01-2021	€ 471.561
Doelstelling: De voorziening Civiele Kunstwerken is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma civiele kunstwerken. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 166.361		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2021 is € 334.151.		
Opmerking: Op basis van de vastgestelde beheerplannen is de voorziening IBOR met ingang van 2019 gesplitst in vijf voorzieningen.		

8298110 Voorziening Straatmeubilair	Stand 01-01-2021	€ 13.383
Doelstelling: De voorziening Straatmeubilair is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma straatmeubilair. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 105.451.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2021 is € 102.000.		
Opmerking: Op basis van de vastgestelde beheerplannen is de voorziening IBOR met ingang van 2019 gesplitst in vijf voorzieningen.		

8298111 Voorziening Water	Stand 01-01-2021	€ 667.000
Doelstelling: De voorziening Water is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma water. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 112.200.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2021 is € 98.022.		
Opmerking: Op basis van de vastgestelde beheerplannen is de voorziening IBOR met ingang van 2019 gesplitst in vijf voorzieningen.		

8298112 Voorziening Groen	Stand 01-01-2021	€ 17.700
Doelstelling: De voorziening Groen is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma groen. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2021 bepaald op € 265.200.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2021 is € 201.654.		
Opmerking: Op basis van de vastgestelde beheerplannen is de voorziening IBOR met ingang van 2019 gesplitst in vijf nieuwe voorzieningen.		

8298201 Voorziening riolering derden	Stand 01-01-2021	€ 4.814.278
Doelstelling: De voorziening heeft het karakter van een spaarvoorziening voor toekomstige vervangingsinvesteringen rioleringen, overeenkomstig regelgeving in het BBV. De voorziening wordt ook gebruikt voor het egaliseren van baten of lasten op het product riolering om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 5.000.000	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: Bij het opstellen van de begroting vormt het Integraal Water Keten Plan (IWKp) 2019 de basis. Het tarief voor de rioolheffing wordt jaarlijks met 3% extra verhoogd. Deze verhoging wordt toegevoegd aan de voorziening teneinde een toereikende voorziening op te bouwen. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op het beleidsveld riolering aan deze voorziening toegevoegd.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op het beleidsveld riolering aan deze voorziening onttrokken.		
Opmerking: Aan de hand van het Integraal Water Keten Plan (IWKp) 2019 is de stand en het signaalbedrag van deze voorziening opnieuw beoordeeld. Wij stellen u voor om met ingang van 2020 het signaalbedrag te verhogen van € 1,5 miljoen naar € 5,0 miljoen. Volgens het op 4 maart 2019 vastgestelde IWKP is dit de bovengrens van de voorziening.		

8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	Stand 01-01-2021	€ 390.119
Doelstelling: De voorziening afkoopsommen begraafplaats is ingesteld voor de vooruitontvangen bedragen. De opbrengsten die betrekking hebben op toekomstige jaren vallen geleidelijk weer vrij ten gunste van de exploitatie.		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming (Ingesteld op 26 juni 2017)	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	N.v.t.	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: De ontvangen afkoopsommen voor onderhoud worden aan de voorziening toegevoegd. De afkoopsommen worden ontvangen in de plaats van toekomstige jaarlijkse bijdragen. In de begroting 2021 gaan we uit van een bedrag van € 79.000 aan afkoopsommen.		
Besteding: Jaarlijks valt een deel van de afkoopsommen weer vrij ten gunste van de exploitatie. Die vrijval neemt jaarlijks toe als gevolg van de toevoeging van nieuwe afkoopsommen.		
Opmerking: geen		

H: EMU-saldo

Het BBV (art. 19) verplicht gemeenten ramingen van het EMU-saldo te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. De EMU-enquête is het model dat gebruikt wordt voor de meerjarige raming van het EMU-saldo.

EMU Saldo			Begroting				
			2020	2021	2022	2023	2024
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-908	112	-1.312	-123	-850
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	13.448	14.389	6.520	7.948	6.592
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	0
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.387	1.214	0	0	0
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-17.743	-15.491	-7.832	-8.071	-7.442

Overzicht per taakveld

Om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen, schrijft het BBV een uniforme indeling in taakvelden voor. De bijbehorende baten en lasten worden aan die taakvelden toegerekend.

Taakvelden			Baten	Lasten	Totaal
Bestuur en ondersteuning	0.1	Bestuur	-42	2.452.344	2.452.302
	0.2	Burgerzaken	-277.504	707.980	430.476
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-214.710	153.937	-60.773
	0.4	Overhead	-10.494	9.210.163	9.199.669
	0.5	Treasury	-635.000	15.747	-619.253
	0.61	Ozb woningen	-5.356.525	274.210	-5.082.315
	0.62	Ozb niet-woningen	-2.173.975	71.562	-2.102.413
	0.64	Belastingen overig	-687.940	78.198	-609.742
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-36.582.011	-	-36.582.011
	0.8	Overige baten en lasten	-662.000	30.257	-631.743
	0.10	Mutaties reserves (980)	-2.780.696	2.893.031	112.335
	Totaal		-49.380.897	15.887.429	-33.493.468
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-167.748	1.913.607	1.745.859
	1.2	Openbare orden en Veiligheid	-16.548	527.413	510.865
	Totaal		-184.296	2.441.020	2.256.724
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	-15.371	3.729.247	3.713.876
	2.2	Parkeren	-21.750	156.368	134.618
	2.5	Openbaar vervoer	-	2.398	2.398
	Totaal		-37.121	3.888.013	3.850.892
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	-51	47.061	47.010
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.515.426	3.662.696	147.270
	3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-14.163	166.176	152.013
	3.4	Economische promotie	-68.418	87	-68.331
	Totaal		-3.598.058	3.876.020	277.962
Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	-12	11.073	11.061
	4.2	Onderwijshuisvesting	-386.376	2.539.871	2.153.495
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-235.630	770.315	534.685
	Totaal		-622.018	3.321.259	2.699.241
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-59	140.005	139.946

Taakvelden			Baten	Lasten	Totaal
	5.2	Sportaccomodaties	-596.097	1.607.851	1.011.754
	5.3	Cultuurpresentatie, - productie en -participatie	-19.890	225.832	205.942
	5.5	Cultureel erfgoed	-5.063	62.583	57.520
	5.6	Media	-59.559	464.367	404.808
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-13.455	3.685.924	3.672.469
	Totaal		-694.123	6.186.562	5.492.439
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-216.001	1.021.497	805.496
	6.2	Wijkteams	-46.993	1.110.316	1.063.323
	6.3	Inkomensregelingen	-5.743.602	8.053.195	2.309.593
	6.4	Begeleide participatie	-	428.504	428.504
	6.5	Arbeidsparticipatie	-95	860.302	860.207
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-125	783.376	783.251
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-226.893	6.811.244	6.584.351
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-149	5.244.309	5.244.160
	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-71	132.596	132.525
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-49	45.677	45.628
	Totaal		-6.233.978	24.491.016	18.257.038
Volksgesondheid en milieu	7.1	Volksgesondheid	-13.765	1.628.144	1.614.379
	7.2	Riolering	-1.726.787	1.229.692	-497.095
	7.3	Afval	-4.234.696	3.680.579	-554.117
	7.4	Milieubeheer	-144	884.946	884.802
	7.5	Begraafplaatsen	-365.449	372.272	6.823
	Totaal		-6.340.841	7.795.633	1.454.792
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	-215	273.397	273.182
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-3.348.335	1.879.504	-1.468.831
	8.3	Wonen en bouwen	-319.187	719.216	400.029
	Totaal		-3.667.737	2.872.117	-795.620
Totaal			-70.759.069	70.759.069	-

BIJLAGEN

Bijlage 1: Samenstelling bestuur

College van burgemeester en wethouders

De samenstelling en portefeuillevverdeling is:

Burgemeester L.M. Driessen-Jansen

Algemeen bestuurlijke zaken, Openbare orde en veiligheid, Integrale handhaving, Toerisme en recreatie, Zorg en veiligheid, Deregulering.

Wethouder W.N.A. Joosten (VVD) 1e locoburgemeester

Sport, Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en monumentenzorg, Verkeer, vervoer en bereikbaarheid, Economie, Coördinatie Omgevingswet, Integraal Verkeer en Vervoersplan (IVVP), Integratie en Wet inburgering en Sterrentuinontwikkeling

Wethouder D.C.W. Binnendijk (CDA/ChristenUnie-SGP) 2e locoburgemeester

Jeugd, ouderen, zorg en welzijn, Gezondheidszorg, Werk en inkomen, Integratie en Wet inburgering, Maatschappelijke opvang, Dienstverlening (waaronder verbetering klantcontact), Polders en Groene Hart, Financiën, Bedrijfsvoering en Aanbesteding- en inkoopbeleid.

Wethouder R. van Woudenberg (D66) 3e locoburgemeester

Onderwijs, Maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting, Coördinatie subsidiebeleid, Kunst en cultuur, Duurzaamheid, Integraal beheer openbare ruimte inclusief begraafplaats, Milieu en afval, Coördinatie wijk- en buurtgericht werken, Communicatie en media en Coördinatie regionale samenwerking.

Gemeentesecretaris H. Romeijn

De gemeentesecretaris is eerste adviseur van het college en stuurt - als eindverantwoordelijke - de ambtelijke organisatie aan. Hij richt zich in het bijzonder op de faciliterende en stafafdelingen.

Daarnaast is hij bestuurder in de zin van de Wet op ondernemingsraden. Zijn aandachtsvelden zijn politiek bestuur, externe contacten en regionale samenwerking.

Gemeenteraad 2018-2022

Zetelverdeling 2018-2022

- LPL: 4 zetels
- VVD: 4 zetels
- D66: 3 zetels
- PvdA: 3 zetels
- Groen Links: 3 zetels
- CDA: 3 zetels
- ChristenUnie-SGP: 1 zetel

Lokale Partij Leiderdorp (LPL)

- Dhr. H.K. Langenberg (fractievoorzitter)
- Mw. K. Balak
- Dhr. E. Filemon
- Dhr. J.L.M. Bruggeman

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

- Mw. M. Breedveld (fractievoorzitter)
- Mw. B.A.M. van Elbrug
- Dhr. F. van Noort
- Dhr. N. Verwers

Democraten 66 (D66)

- Dhr. J.H.W. Hendriks (fractievoorzitter)
- Mw. P. van Brandenburg
- Dhr. Ü. Güney

Partij van de Arbeid (PvdA)

- Dhr. O.C. McDaniel (fractievoorzitter)
- Mw. J.J.E. van Reijn
- Dhr. R. Schmidt

Groen Links

- Dhr. B. Vastenhoud (fractievoorzitter)
- Mw. J.M. Hofman-Züter
- Mw. M.D. van Beek

Christen Democratisch Appèl (CDA)

- Mw. M. van der Stelt (fractievoorzitter)
- Mw. M. Hempen
- Dhr. J.H. Bos

ChristenUnie-SGP

- Dhr. G. Schipaanboord

Griffier

■ Dhr. B.A.M Rijsbergen

Maandag politieke avond - De Leiderdorpse gemeenteraad werkt volgens een vierwekelijkse vergadercyclus:

Week 1 Informatieavond 20.30 – 22.30 uur (informatie en participatie).

Doel van de informatieavond is om met burgers en/of organisaties over een actueel thema in gesprek te gaan en dit te doen op een moment dat dit voor de besluitvorming relevant is. Ook is de informatieavond het moment waarop presentaties worden verzorgd door het ambtelijk apparaat

Week 2 Fractiespreekuur 19.30 – 20.00 uur, Fracties 20.00 – 23.00 uur.

Burgers kunnen een half uur fractiespreekuur aanvragen over een onderwerp dat hen bezig houdt. Alle fracties vertegenwoordigen dan hun woordvoerder(s) af. Tijdens de fractievergaderingen vanaf 20.00 uur bereiden fracties van partijen hun standpunten voor Politiek Forum en raad voor.

Week 3 Politiek forum 20.00 – 23.00 uur (voorbereiden besluitvorming).

In het politiek forum vindt politiek inhoudelijke discussie plaats. Ook kunnen burgers tijdens het politiek forum inspreken en deelnemen aan de discussie. Het politiek forum is nadrukkelijk niet bedoeld voor technische vragen. Deze dienen tijdens de informatieavonden of schriftelijk te worden gesteld.

Week 4 Raad

19.30 uur - fracties – laatste voorbereiding fracties voor de aansluitende raad

20.30 uur -Raadsvergadering (besluitvorming).

Politieke discussie en besluitvorming over de voorstellen die in het politiek forum aan de orde zijn geweest, gelegenheid voor indienen amendementen en moties.

Bijlage 2: Afkortingenlijst

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	JGT	Jeugd- en Gezinsteam
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	JGZ	Jeugdgezondheidszorg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	JPT	Jeugd Preventie Team
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen	KCC	Klant Contact Centrum
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	LRN	Leidse Ring Noord
BRP	Basisregistratie Personen	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
BSGR	Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland	NPR	Nederlandse Praktijkrichtlijn
BV	Besloten Vennootschap	NV	Naamloze Vennootschap
BZK	Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	Ozb	Onroerendezaakbelasting
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	P&C	Planning & Control
COELO	Centrum voor onderzoek van de Economie van de lagere Overheden	PMD	Plastic of Metalen verpakkingen en Drinkpakketten
CPB	Centraal Planbureau	PPS	Publiek-Private Samenwerking
cpi	consumentenprijsindex	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek	RES	Regionale Energiestrategie
DIV	Documentatie en Informatieverstrekking	RIF	Regionaal investeringsfonds
DMJOP	Duurzaam meerjaren onderhoudsplan	RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	SES	Sociaal-economische status
DZB	De Zijlbedrijven	SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
ECB	Europese Centrale Bank	SMI	Sociaal Medische Indicatie
EMU	Economische en Monetaire Unie	SP71	Servicepunt71
Fido	Wet Financiering decentrale overheden	TWO	Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
GIG	Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie	Vpb	Vennootschapsbelasting
GR	Gemeenschappelijke Regeling	VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan	VSV	Voortijdig schoolverlater
GWW	Grond-, Water- en Wegenbouw	VTH	Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving
Hof	Houdbare Overheidsfinanciën	VVE	Voor- en vroegschoolse educatie

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
HM	Hollands Midden	Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer	W4	Project Wonen, Werken, Water en Wegen
HRM	Human Resource Management	WI	Wet Inburgering
IWKp	Integraal Waterketenplan	Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
IB	Inlichtingenbureau	WOZ	Waardering Onroerende Zaken
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	Wsw	Wet sociale werkvoorziening
IBP	Informatiebeleidsplan	Wvg	Wet voorkeursrecht gemeenten
ICT	informatie- en communicatietechnologie	Wvvgz	Wet verplichte ggz
IHP	Integraal Huisvestingsplan	Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers		
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen		
IP	Investeringsplan		
IVVP	Integraal Verkeers- en Vervoerplan		

Bijlage 3: Vastgestelde dekkingsmaatregelen 'Naar een Toekomstbestendige Begroting'

Op 7 juli 2020 is de Financiële Kadernota 2021-2024 en de nota "Naar een Toekomstbestendige Begroting" vastgesteld. In die laatste nota is het overzicht van dekkingsmaatregelen opgenomen, welk overzicht op grond van amendement B is gewijzigd. In deze bijlage is het gewijzigde overzicht met de vastgestelde dekkingsmaatregelen opgenomen. In het komende jaar rapporteren wij in de 1e en de 2e Bestuursrapportage over de realisatie van deze dekkingsmaatregelen.

DEKKINGSMAATREGELEN + = nadeel en - = voordeel	2021	2022	2023	2024	Nr
Afzien instelling jeugdraad	-5.200	-5.200	-5.200	-5.200	101
Andere invulling Mantelzorgwaardering	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	102
Beheer facilitair	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	105
Breedtesport afromen structureel overschot	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000	108
Breedtesport beëindiging regeling scholen	-36.000	-36.000	-36.000	-36.000	109
CJG	-	-25.000	-25.000	-25.000	110
Incluzio aanpassing indexatie	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	112
Incluzio taakstelling	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	113
Minimabeleid anders organiseren	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	114
Verlagen budget adviesraad sociaal domein	-4.700	-4.700	-4.700	-4.700	116
DVO Schuldhulpverlening	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	120
Overschot alg. ondersteunende voorzieningen	-68.650	-	-	-	123
Taakstelling Sportfondsen	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000	124
Verlagen subsidie MEE specialistenpool	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	125
Werk en Inkomen - Verlagen reservering eigen risico BUIG	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	129
Verkoop accommodaties	-	-27.584	-27.584	-57.720	132
Verkoop Fecaliëzuiger	-	-13.250	-13.156	-13.062	202
Bijdrage St.Land van Wijk en Wouden stopzetten	-20.913	-20.913	-20.913	-20.913	211
Stopzetten budget bollen en stinzen	-82.114	-	-	-	212
Verlaging opleidingsbudget raad	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	301
Budget publiciteit/representatie Griffie verlagen	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	302
Budget bijdrage cie Bezwaar verlagen	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	303
Geen deelname VNG-congres door college	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	304
Taakstelling op de bedrijfsvoering door PMT	-170.000	-339.000	-339.000	-339.000	305
Taakstelling Gemeenschappelijke Regelingen	-	-88.681	-177.361	-266.042	306
Tekstkar niet aanschaffen	-3.202	-3.180	-3.158	-3.158	307
Halveren van de post onvoorzien	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	401
Budget erfpacht afvoeren	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	402
Verlaging opleidingsbudget Ondernemingsraad	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	403

DEKKINGSMAATREGELEN + = nadeel en - = voordeel	2021	2022	2023	2024	Nr
Extra verhoging toeristenbelasting	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000	405
Stelpost decentralisatie Algemene Uitkering	-	-100.000	-100.000	-100.000	407
Verhoging dividend deelnemingen	-9.000	-9.000	-53.000	-53.000	408
Renteverwachting optimistischer ramen	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	409
Extra verhoging afvalstoffenheffing specifiek	-59.369	-59.369	-59.369	-59.369	410
Totaal dekkingmaatregelen	-1.091.148	-1.363.877	-1.496.441	-1.615.164	

GEMEENTEHUIS
WILLEM-ALEXANDERLAAN 1
2351 DZ LEIDERDORP

POSTBUS 35
2350 AA LEIDERDORP

071 54 58 500
INFO@LEIDERDORP.NL
WWW.LEIDERDORP.NL

leiderdorp